

SREČNO

GLASILO
ZASAVSKIH PREMGOVNIKOV
TRBOVLJE

LETO IX.
FEBRUAR 1973

ŠTEV. 1

GOSPODARJENJE V LETU 1972

1. Splošno

Organizacijskih sprememb v letu 1972 ni bilo.

V aprilu je potekla mandatna doba samoupravnim organom; dne 12. 4. so bile volitve v vse samoupravne organe za naslednjo dveletno mandatno dobo. Osrednji delavski svet, ki šteje 50 članov, je imel v koledarskem letu 14 zasedanj. Povprečna udeležba je bila 68 %, kar je za 6 % boljše, kot je bilo leto popreje. V okviru ODS dela 8 raznih odborov, ki so imeli skupno 37 sej, od teh največ odbor za ekonomsko-tehnične zadeve, in sicer 12. Pri delovnih enotah deluje 8 delavskih svetov, pri RŠC pa šolski svet. Ti samoupravni organi so imeli skupaj 58 sej, navzočnost na teh sejah se je gibala med 59 in 72 %. Poleg tega pa je bilo med letom še 53 zborov delavcev. Na vseh omenjenih zasedanjih, sejah, zborih in sestankih se je razpravljalo o najaktualnejših problemih podjetja in posameznih delovnih enot. Omeniti je treba še referendum, ki je bil izveden 20. novembra o združitvi skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in kmetov. Referenduma se je udeležilo 90 % vseh glasovalnih upravičencev, od katerih se je izreklo za združitev 85 %.

Splošni sektor skrbi za administracijo vodstva podjetja in samo-

upravnih organov. Na skrbi imata tudi arhiv, strokovno knjižnico in informacijsko službo.

V tem letu je izšlo šest številk glasila Srečno v skupni nakladi 18.100 izvodov, vsaka številka pa je imela od 44 do 54 strani. Biltena je izšlo 28 številk na 151 tipkanih straneh, vsaka številka je bila razmnožena v 700 izvodih. Člani de-

lovne skupnosti so bili o dogajanju v podjetju obveščeni še z raznimi okrožnicami, obvestili preko razglasnih desk in razglasnih zvočnih postaj. Vesti o podjetju je prenašala tudi lokalna radijska postaja Trbovlje, pooblaščen predstavniki podjetja pa so sodelovali s poklicnimi novinarji dnevnega in tedskega tiska.

Spomenik Revolucije na Trgu revolucije v Trbovljah. Izdelal ga je trboveljski rojak Stojan Batič, akademski kipar, s sodelovanjem arhitekta Kobeta.

Foto inž. T. Bregant

Najboljše želje in čestitke vsem zaposlenim ženskam pri Zasavskih premogovnikih, ob dnevu žensk — 8. marcu!

V upravljanju imamo nekaj čez 1.070 ha zemljišč. Skupna površina se je nekoliko povečala na račun odkupov zaradi rudarjenja. Plazovje, ki se je pojavilo v Zagorju leta 1969, sedaj miruje. Na zemljiščih se izvajajo gozdno-negovalna dela in pogozdovanje.

Koncem leta 1972 je razpolagalo podjetje z naslednjim stanovanjskim skladom:

Hrastnik	99 zgradb	899 stanovanj
Trbovlje	279 zgradb	2.217 stanovanj
Zagorje	153 zgradb	1.254 stanovanj
Skupaj	531 zgradb	4.370 stanovanj

Omenjena stanovanja zasedajo:

aktivni članj ZPT	2.336	53,5 %
upokojenci	1.675	38,3 %
tuji	359	8,2 %
Skupaj	4.370	100,0 %

Tekom leta je bilo dodeljenih skupno 242 stanovanj, v zgradbah zgrajenih do konca 1971. leta, 198 stanovanj in v novih zgradbah (vseljivih v letu 1972) pa 44 stanovanj, in to: v Hrastniku 65, Trbovljah 128 in Zagorju 49.

Stanovanjska kriza še vedno obstoja, saj imajo koncem leta 1972 stanovanjske komisije evidentiranih 446 nerešenih prošelj za stanovanja, od tega več kot polovico v Trbovljah.

V samskih domovih imamo skupno 441 ležišč, ki pa niso bila polno zasedena, razen v Hrastniku in še tu s tujimi strankami. Za individualno stanovanjsko izgradnjo je bilo odobreno 114 delavcem, v letu 1972, skupno 1.100.000.- din dolgoročnega posojila. Zmogljivost menz je 1.020 celodnevnih obrokov, v Hrastniku in Zagorju se je število obrokov povečalo, v Trbovljah pa znižalo. Avtobusni prevozi so organizirani na 15 linijah, vseh članov ZPT, ki se na delo in z dela prevažajo, je 1.211.

Koncem leta je bilo zaposlenih 4.451 delavcev, kar je za 50 manj kot koncem leta 1971.

Število zaposlenih pada v osnovni dejavnosti, dočim je na drugih delovnih enotah, predvsem OSRD, zaposlenost večja. V delovnih enotah osnovne dejavnosti se je stalež znižal za 147 delavcev, medtem ko je v stranskih za 97 višji. Na novo se je zaposlilo v podjetju 550 delavcev, odšlo pa jih je 600.

Za prvi letnik industrijske rudarske šole je bilo razpisanih 100

učnih mest. Od 370 prijavljenih se je udeležilo zdravniškega pregleda 121 prijaviteljev, od katerih pa je dejansko stopilo v učno razmerje le 51 rudarskih vajencev. Ob koncu leta je bilo na šolanju 104 rudarskih in 40 vajencev drugih strok.

Pravni sektor je sodeloval pri sestavljanju raznih pravilnikov, sestavi kupo-prodajnih pogodb, od-

škodninskih zahtevkov. Pomnožilo se je tudi število tožb iz naslova neimovinskih tožb. Sektor vodi tudi premoženjsko zavarovanje in zavarovanje civilne odgovornosti.

Revizijska služba je bila zaposlena predvsem s kontrolo raznih obračunov in izplačilnih dokumentov, kontrolirala je obračunavanje OD in s tem v zvezi pravilnika o izvajanju OD. Opravila je še razne izredne preglede poslovanja posameznih delovnih enot. Na oddelku vodijo obračun prometnih davkov. Organizira in vodi vse posle v zvezi z inventurami vseh sredstev podjetja.

Analitska služba sestavlja letne in mesečne operativne finančne načrte in zasleduje njihovo izvajanje, ugotavlja vzroke odstopanj in slično. V oddelku vodijo statistiko vseh dejavnosti podjetja, podatke posredujejo vodstvu podjetja ter raznim zveznim in republiš-

	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	ZPT
prodajna cena din/t.	134,09	89,86	158,76	127,05
lastna cena din/t.	129,95	87,68	176,71	125,83
razlika din/t.	4,14	11,00	— 17,95	1,22

kim organom. Izvaja dnevni, dekadni in mesečni obračun lastne cene proizvodnje, ga analizira in posreduje zainteresiranim organom v podjetju. V oddelku je tudi posebni referat za nagrajevanje, ki spremlja in analizira gibanje OD, nadurnega in nedeljskega dela ter izplačil za pogodbeno dela.

Naše podjetje zasleduje in ugotavlja celotni dolodek ter njegovo delitev v 9 posebnih knjigovodstvih. V letu 1972 smo izločili iz obračuna osnovne dejavnosti elektro strojni obrat (ESO) in iz knjigovodstva Gramata trboveljsko

toplarno. Za ti dve dejavnosti smo uvedli posebni knjigovodstvi in samostojna obračuna dohodka.

2. Osnovna dejavnost

O višini proizvodnje, letne in povprečne dnevne, o doseženi storilnosti, porabi glavnih vrst materiala, kvaliteti proizvodov, ne bi pisal. Omenil bi le, da je bila dosežena proizvodnja premoga tudi prodana, deponije v Zagorju ni več, v Trbovljah je pa malenkostno narasla, in to le premogov prah.

Investicijska dela smo izvajali v okviru odobrenega načrta. Dela smo financirali prvenstveno iz lastnih sredstev amortizacije, le za toplarno Trbovlje mo imeli odobren bančni kredit, za opremo OSRD pa posojilo dobavitelja. Za vsa investicijska dela in nabavo opreme smo porabili 23.281.800 din, od tega smo plačali iz amortizacije 19.701.600 din in iz posojil 1.683.400 din. Dobaviteljem in izvajalcem smo koncem leta dolgovali 1.896.800 din, ki pa smo jih medtem že poravnali, in sicer iz amortizacije. Pri tem bi omenil še to, da smo za raziskovalna dela porabili 2.005.200 din in za investicijsko vzdrževanje osnovnih sredstev 4.745.500 din. Oboje smo financirali iz vkalkuliranih prispevkov.

Pri proizvodnih stroških ugotavljamo, da so v primerjavi z letom 1971 narasli za 23 %. Rudnika Hrastnik in Trbovlje sta z doseženo prodajno ceno pokrila vse proizvodne stroške, dočim izkazuje rudnik Zagorje izgubo.

Positivni razliki na rudnikih Hrastnik in Trbovlje sta pokrili izgubo rudnika Zagorje.

Ponudba materiala na tržišču se ni popravila. Še vedno vlada nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem. Cene so se dvignile v glavnem proizvodom iz črne metalurgije in kovinsko-predelovalne industrije, kakor tudi v industriji gradbenega materiala. Pa še teh proizvodov je primanjkovalo.

Iz separacije Trbovlje smo prodali skupno 1.270.189 ton premoga, 6.211 ton prahu smo morali zaradi zastojev v TE Trbovlje deponirati,

skupna zaloga prahu znaša koncem leta 15.379 ton. Iz Zagorja smo prodali, poleg proizvodnje, še 959 ton premoga iz deponije, tako da je znašala skupna prodaja iz tega rudnika 423.559 ton. Zaloge koncem leta nimamo. Celotna prodaja vseh treh rudnikov, je znašala 1.693.748 ton.

Posebni problem pri prodaji premoga ni bilo. Težave smo imeli s plasmajem zdroba, s Cementarno Trbovlje smo na njeno zahtevo podpisali letno pogodbeno količino na višini, ki ustreza potrebam povečanih kapacitet cementarne. Ker pa ta investicija zamuja več kot leto dni, cementarna vseh količin ni mogla prevzemati in smo morali iskati naknadno kupce za ta asortiment. Problem je nastal tudi ob letnem remontu termoelektrarne, ker se je nepredvidoma podaljšal z enega meseca na tri mesece. Ker že spomladi elektrarna ni redno in polno obratovala, so se deponijski prostori tako napolnili, da je to povzročilo omejitev proizvodnje premoga, predvsem kotlovnega, na rudniku Trbovlje. S pričetkom rednega obratovanja pa so se zaloge v TET ponovno izpraznile. Omeniti moram še spor z železnico zaradi prodajnih cen. Zadevo rešuje sodišče. Cene so bile z odlokom ZIS, z veljavnostjo od 25. 11. 1971 povečane za 20 % s pridržkom, da je z elektrogospodarstvom in železnico potrebno doseči poseben sporazum. Z elektrogospodarstvom smo takšen porazum že dosegli, medtem ko železnica na zvišanje cen ni pristala. Zaradi tega za leto 1972 tudi nismo sklenili kupo-prodajne pogodbe in smo ji dobavljene količine premoga, izven pogodbe, računavali po višjih prodajnih cenah.

3. Druge dejavnosti.

Elektrostrojni obrat obračunavamo od 1. 1. 1972 dalje kot samostojno dejavnost. Obe delavnici, strojna in elektro, sta zaključili poslovno leto s pozitivnim rezultatom. Ista ugotovitev velja tudi za toplarno Trbovlje.

OSRD je izvajal investicijska dela na 12 gradbiščih v Jugoslaviji in na 5 v inozemstvu (ZR Nemčija, Švica). Predvsem zaradi gradbišča Nikšič je skupni rezultat domačih gradbišč negativen, kon-

čni rezultat tega obrata pa je ugoden.

Tudi delovne enote Gramata so končale poslovno leto uspešno, kar velja tudi za avtopark.

Neproizvodne delovne enote: RŠC, menze in počitniški domovi, so z doseženim dohodkom pokrile vse stroške.

Za podjetje kot celoto lahko ugotovimo, da so vse dejavnosti, za katere vodimo posebna knjigovodstva in samostojne obračune dohodka, končale poslovno leto 1972 s pozitivnim ostankom dohodka.

nam ostane za sklade še 10,089.900 din, kar je za 1,883.300 din več kot po bilanci za leto 1971. Vendar pa se v tem letu spremenijo oziroma povečajo obveznosti do obveznega rezervnega sklada podjetja, ki znaša 2 % od dohodka, v tem primeru 3,793.900 din. Po bilanci 1971 je znašala ta obveznost le 564.000 din, letos torej za 3,229,900 din več.

V naslednji tabeli prikazujemo doseganje in delitev dohodka za posamezne proizvodne dejavnosti z indeksi napram finančnemu načrtu:

	osnovna dejavnost	ESO	toplarna	OSRD	Gramat	Avtopark	Skupaj
celotni dohodek	103,4	114,6	82,5	122,1	102,8	111,8	105,9
materialni stroški	102,0	127,1	71,7	113,8	105,4	118,7	104,5
dohodek pog. in zak. obveznosti	104,5	101,1	121,9	126,3	100,7	106,5	106,9
doh. za razdelitev	120,0	110,8	123,7	112,2	127,7	136,8	119,6
bruto OD	102,6	100,3	121,5	127,6	97,6	102,9	105,4
bruto skladi	107,4	103,0	105,3	133,0	93,5	102,0	109,1
	40,8	56,1	163,5	115,2	143,6	112,3	72,4

Nekatere enote izkazujejo sicer izgubo, ki pa se z dobički drugih enot v istem obračunu dohodka, v celoti pokrije.

4. Doseganje in delitev dohodka.

Po zaključnem računu za leto 1972 smo dosegli naslednji ostanek dohodka, ki je namenjen za razporeditev v sklade:

osnovna dejavnost	3,620.400 din
elektrostrojni obrat	184.500 din
toplarna	139.700 din
OSRD	6,517.900 din
Gramat	497.000 din
avtopark	333.600 din
RŠC	—
menze	119.500 din
počitniški domovi	127.300 din
Skupaj	11,539.900 din

Iz tega ostanka moramo najprej pokriti pogodbene obveznosti za potrebe družbenih služb občin: za šolstvo, kulturo, prosveto itd. Vsem trem občinam smo v letu 1972 plačali 1,450.000 din, tako da

Načrtovanega zneska za sklade nismo dosegli. Najbolj je zatajila osnovna dejavnost zaradi izgube na rudniku Zagorje. Nedoseganje izkazuje še ESO zaradi visokih materialnih stroškov.

Za neproizvodne dejavnosti finančnega načrta nismo sestavili.

V vseh dejavnostih ZPT znaša doseganje in delitev celotnega dohodka po zaključnem računu za leto 1972 takole:

celotni dohodek	330,064,100 din
materialni stroški	140.367.600 din
dohodek pogodbene in zakonske obveznosti	189.696.500 din
dohodek za razdelitev	21.765.100 din
bruto osebni dohodki	167.931.400 din
družbene službe občin	156.391.500 din
bruto skladi	1.450.000 din
podjetja	10.089.900 din

delitev dohodka v %:	
bruto OD	93,1
družbene službe	0,9
bruto skladi	6,0

Kot že omenjeno, moramo vnesti v obvezni rezervni sklad 2 % od dohodka, t. j. od osnove 189.696.500 din. V poslovni sklad pa moramo obvezno razporediti vsaj tiste zneske, ki smo jih med letom plačevali za anuitete, za posojila, za trajna obratna sredstva in sanacijski kredit, in ki jih moramo plačati kot obvezno posojilo skupnim rezervam. To posojilo znaša 5 % od dohodka, namenjenega za sklade podjetja, t. j. od osnove 10.089.900 din. Po kritju omenjenih obveznosti bi delitev ostanka dohodka bila naslednja:

družbene službe občin	1.450.000 din
rezervni sklad podjetja	3.793.900 din
poslovni sklad	1.424.200 din
od tega slupne rezerve	504.500 din
anuitete	919.700 din
ostane za sklade	4.871.800 din
Skupaj:	11.539.900 din

Povprečni mesečni osebni dohodki na izvršene šihte, z dodatki, so se napram letu 1971 dvignili v posameznih delovnih enotah takole:

Iz tega kratkega povzetka poslovnega poročila je razvidno, da smo končali poslovno leto 1972 uspešno, čeprav nismo dosegli predvidenega zneska skladov.

Roman Turnšek

Delovna enota	1972	1971	Indeks
Hrastnik	2.088,36	1.754,21	119,--
Trbovlje	2.087,42	1.728,64	120,8
Zagorje	1.979,69	1.689,11	117,2
skupni prevoz	1.866,57	1.538,69	121,3
separacija Trbovlje	1.724,21	1.421,74	122,5
separacija Zagorje	1.597,71	1.378,26	115,9
nabavni oddelek	1.720,43	1.439,41	119,5
uprava ZP	2.196,09	1.904,41	115,3
ESO-strojna delavnica	1.730,27	1.503,11	115,1
ESO-elektro delavnica	1.773,13	1.543,13	114,9
OSRD	2.459,10	1.985,55	123,8
Gramat	1.693,97	1.397,09	121,2
avtopark	2.084,15	1.655,87	125,9
toplarna	2.070,80	—	—
ZPT	2.028,17	1.689,58	120,0

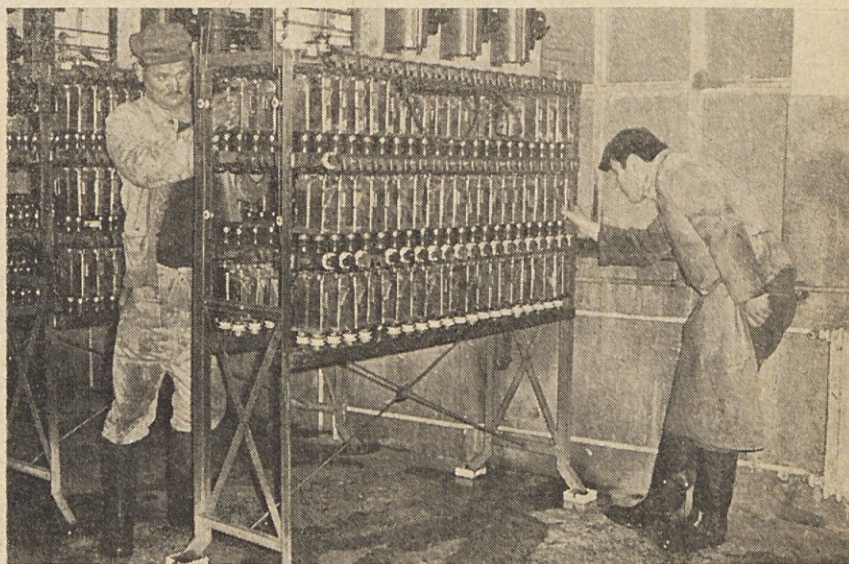
Akcijski program ZPT

Že v letu 1971 so Zasavski premogovniki sprejeli program ukrepov, katerih izvedba naj bi omogočila boljše poslovanje in boljše uspehe na vseh področjih dela, ki so za nadaljnji razvoj Zasavskih premogovnikov pomembni. V tem programu, ki je bil precej obsežen, so bila sprejeta stališča in tudi v določeni meri zadolžitve tako do proizvodnje, kakor tudi do kvalitete, priprave proizvodnje, projektiranja, politike cen, korišćenja amortizacije, poslovanja z osnovnimi sredstvi, modernizacije finančno-administrativne službe, nalog analitske službe, kadrovske službe, pa tudi problematike nadaljnjega razvoja samoupravnih odnosov.

Verjetno imamo lahko vsi priговор na izvajanje tega programa. V glavnem na to, da ga nismo v celoti izvedli. Vendar pa lahko rečemo, da smo kljub vsemu glede na zahteve tega programa, precej napravili. Tu je na primer vprašanje modernizacije na vseh področjih dejavnosti. Predložen je bil

program modernizacije proizvodnje premoga v Zasavskih premogovnikih, razširja in modernizira se izvajanje rudarskih gradbenih del, v pripravi je projekt moderni-

zacije opekarne in pripravljajo se razširitev obsega oskrbovanja s toplotno energijo, tako s strani toplarne v Trbovljah kot tudi v Hrastniku. Tehnična priprava postaja

V lamparni popravljajo in polnijo jamske svetilke, da so pravočasno pripravljene za izdajo oziroma prevzem in uporabo s strani rudarjev. Posnetek je iz lamparne rudnika Hrastnik.

Foto inž. T. Bregant

vedno bolj učinkovita kljub temu, da je kadrovska nezadostno zasedena. Teamsko delo je postalo vsakdanja praksa in vsa dogovaranja potekajo v širšem krogu. Ugotavljamo lahko, da nekatere zahteve akcijskega programa niso bile natančneje določene in so obravnavale reševanje problematike preveč splošno. Toda kljub temu lahko rečemo, da je usmeritev dosedanjega akcijskega programa v marsičem pospešila tako priprave, kot tudi izvajanje določenih akcij, bodisi v celotnem podjetju, kakor tudi v posameznih enotah in sektorjih.

Ob sprejemanju akcijskega programa gre v bistvu za doseganje določenih, vnaprej postavljenih ciljev, ki so lahko proizvodnega, finančnega, komercialnega, organizacijskega in družbeno-ekonom-

skega značaja pa tudi še drugih značajev. Kot vedno ob takšnih prilikah, je tudi ob sprejemanju programa nujna jasna orientacija izven področja podjetja in težnja za doseglo kolikor toliko stabilnejših odnosov.

Novi akcijski program oziroma program ukrepov, ki ga je pred kratkim sprejel osrednji delavski svet, je usmerjen na tri področja: proizvodno, finančno in družbeno-ekonomsko.

V okviru proizvodnje je bistvena zahteva, da se doseže predvideno višino proizvodnje in kvaliteto. Za doseglo tega cilja morajo biti usmerjene vse akcije proizvodnih enot in enot, ki so udeležene v proizvodnem procesu. Vse enote so dolžne, da do 28. 2. 1973 sprejmejo svoje akcijske programe glede na vsebovane zahteve.

Na finančnem področju je bistvena zahteva ukrepanje v zvezi z zakoni o likvidnosti, o blokadi žiro računov, zmanjševanje dohodka pri terjatvah nad 90 dni ter ostalih zaostrenih zahtev v zvezi s poslovanjem podjetja.

Na družbenem področju so z roki postavljene zahteve po prehodu na organiziranje TOZD in s tem v zvezi poglobljenimi samoupravnimi odnosi.

Ves program in zadložitve ter uresničenje tega, pomenijo prav gotovo boljše celotne rezultate gospodarjenja koncem leta 1973. In ker v bistvu gre za takšne cilje, mora biti program, skupno s programi posameznih enot deležen podpore in aktivnega sodelovanja pri slehernemu članu kolektiva.

Albert Ivančič, dipl. inž. rud.

O gospodarskem načrtu ZPT za leto 1973

Osnove začasnega finančnega načrta so delovni načrti delovnih enot s predvidenimi količinami proizvodov in storitev. V osnovah posameznih dejavnosti so upoštevana naročila in že sklenjene pogodbe, razmere na tržišču kakor tudi proizvodne in storitvene zmogljivosti, odvisne od opremljenosti enot, predvsem pa od razpoložljive delovne sile.

Izhodišče finančnemu načrtu je rentabilno poslovanje posameznih enot, dejavnosti in podjetja z domnevo, da bi z najboljšim izkoristkom naštetih činiteljev, ob najnižjih možnih poslovnih stroških ter ustreznih osebnih dohodkih ustvarili še neobhodno potrebne bruto sklade. O vsem tem so kazalniki finančnega načrta usmerjeni na predvidena gospodarska gibanja, na napovedano stopnjo inflacije in na naraščanje cen nekaterim vrstam reprodukcijskega materiala. Že napovedanim spremembam in zunanjim vplivom na naše tržišče se ne bo mogoče izogniti.

V kazalnikih finančnih načrtov vseh enot in dejavnosti so navedena gibanja zajeta v enotnem kriteriju načrtovanih materialnih stroškov, ob upoštevanju načrtovanih količinskih normativov, enotne osnove ostalih poslovnih stroškov in že znane obveznosti.

Ob nižje načrtovanih količinskih normativih so upoštewane povečane cene reprodukcijskega materiala in električni energiji. Delovnemu načrtu so prilagojeni stroški velikih popravil in stroški za raziskave rudnih rezerv. Glede na postopno ukinitve obrata Kisovec, so stroški tega obrata nižji za amortizacijo rudarskih objektov in za stroške raziskav. V neproizvodnih storitvah proizvodnih obratov so dodatno načrtovani stroški za razvoj in študije v višini 0,5 % od celotnega dohodka.

Ustrezno napovedim o porastu življenjskih stroškov in ob upoštevanju načrtovane višje storilnosti, so v finančnem načrtu predvideni za 13 % višji nominalni osebni dohodki, ki bodo dosegljivi, če bodo izpolnjeni vsi ostali načrtovani finančni normativi.

V obveznostih so upoštewane vse dajatve, vključno z doslej znanimi spremembami.

Ob vseh navedenih pogojih gospodarjenja in ob upoštevanju strukture stroškov (stalnih in variabilnih), je bilo za rentabilno poslovanje osnovne dejavnosti obvezno načrtovati proizvodnjo premoga v višini 1.600.000 ton.

Glede na proizvodne razmere in zmogljivosti, odvisne od števila zaposlenih v proizvodnji, je načrtovana na 265 rednih delavnikov in 20 obratovalnih, sicer predvidenih prostih sobot — skupaj 285 delovnih dni. V letu 1972 je bilo 280 delovnih dni.

Na temelju predvidenih višjih storitev in delovnih dni znaša načrtovana proizvodnja po rudnikih takole:

	Hrastnik ton	Trbovlje ton	Zagorje ton	RŠC ton	ZPT ton
doseženo 1972	639.180	622.740	415.430	21.650	1.699.000
načrt 1973	650.000	635.000	450.000	25.000	1.760.000
indeks na 1972	101,7	102,0	108,3	115,5	103,6

Iz tako načrtovane proizvodnje sledi ob vseh ostalih pogojih finančni načrt osnovne dejavnosti, prikazan na tabeli A v koloni 4.

Tabela B prikazuje finančni načrt s kazalniki proizvodnje, lastnih stro-

škov enot, stroške proizvodnih enot s stroški skupnih služb, ki so nazčelenjeni v spodnjem delu tabele B, z realizacijo proizvodnih enot in načrtovano razliko med realizacijo in stroški.

FINANČNI PLAN ZA LETO 1973

A

Zap. št.	Besedilo	Osnovna dejavnost	ESO	Toplarna	Avtopark	GRAMAT	OSRD	Celokupno	
		4	5	6	7	8	9	10	
1	Realizacija	266.070.984	13.746.115	1.527.500	7.000.000	9.978.366	48.700.000	347.022.965	
2	Izredni dohodek	1.527.355	-	-	-	-	5.800.000	7.327.355	
3	Celotni dohodek	267.598.339	13.746.115	1.527.500	7.000.000	9.978.366	54.500.000	354.350.320	
4	Porabljeni material	55.881.988	5.500.000	763.375	1.229.940	2.588.055	9.009.500	74.972.858	
5	Proizvodne storitve	25.693.977	547.500	115.600	400.000	1.320.527	4.967.400	33.045.004	
6	Neproizvodne storitve	2.455.016	220.000	75.500	395.000	129.400	487.000	3.761.916	
7	Ostali osebni izdatki	1.135.980	65.000	500	50.000	103.700	1.948.000	3.303.180	
8	Drugi materialni stroški	310.264	180.500	1.200	80.000	26.700	97.400	696.064	
9	Amortizacija	23.587.569	270.000	116.966	850.000	591.190	2.170.700	27.586.425	
10	Dohodek	158.533.545	6.963.115	454.359	3.995.060	5.218.794	35.820.000	210.984.873	
11	Pogodbene obveznosti	6.226.753	12.000	25.645	200.000	242.921	730.500	7.437.819	
12	Zakonske obveznosti	17.780.420	405.172	115.147	332.200	277.130	2.191.500	16.101.569	
13	Dohodek za razdelitev	139.526.372	6.545.943	313.567	3.462.860	4.698.743	32.898.000	187.445.485	
14	Osebni dohodki	126.978.686	6.191.404	237.800	3.261.040	4.121.958	26.298.000	167.148.888	
15	Ostane	12.547.686	354.539	75.767	201.820	516.785	6.600.000	20.296.597	
16	Delitev v %	14	91,00	94,58	75,84	94,17	89,00	79,94	89,17
		15	9,00	5,42	24,16	5,83	11,00	20,06	10,83
17	Prispevek občinam za DS	1.269.787	61.914	2.378	32.610	41.819	262.300	1.670.808	
18	Stanovanjski prispevek	2.405.698	123.828	4.576	64.020	80.037	513.000	3.111.159	
19	Ostane	8.872.201	168.797	68.813	105.190	394.929	5.824.700	15.434.630	

FINANČNI PLAN ZA LETO 1973

B

(proizvodnja premoga, stroški, obremenitve in realizacija po enotah)

Enota	ton	Lastni stroški		Stroški z obremenit.		Realizacija		Razlika	
		Din	din/ton	Din	din/ton	Din	din/ton	Din	din/ton
Hrastnik	650.000	69.277.505	106,58	90.497.995	139,23	94.180.766	144,89	+ 3.682.771	+ 5,66
Trbovlje	635.000	46.958.250	73,95	60.285.798	94,94	67.679.655	106,58	+ 7.393.857	+ 11,64
Zagorje	450.000	65.525.464	145,61	76.138.428	169,20	77.029.431	171,18	+ 891.003	+ 1,98
Skupni prevoz	1.310.000	8.827.570	6,74						
Separacija Trbovlj	1.310.000	12.744.530	9,73						
Jalovišče Trbovlje	1.310.000	1.444.370	1,10						
Drobljenje Trb.	1.310.000	2.346.810	1,79						
Nakladanje Trb.	1.310.000	2.180.480	1,66						
Separacija Zagorje	450.000	6.315.280	14,04						
Jalovišče Zagorje	450.000	1.660.147	3,69						
Upr. prod. režija	1.735.000	10.169.170	5,86						
S k u p a j	A	1.760.000	227.449.576	129,23					
	B	1.735.000			226.922.221	130,79	238.889.852	137,69	+ 11.967.631

Stroški dejavnosti, ki bremenijo proizvodne enote

Enota	Hrastnik		Trbovlje		Zagorje		R.Č.C.		S k u p a j	
	Din	din/ton	Din	din/ton	Din	din/ton	Din	din/ton	Din	din/ton
Skupni prevoz	5.604.347	8,62	3.148.394	4,96			74.829	2,99	8.827.570	6,74
Separacija Trb.	10.227.087	15,73	2.124.093	15,73			293.350	15,73	12.744.530	15,73
Jalovišče Trb.	964.983	1,48	451.077	0,71			28.310	1,13	1.444.370	1,10
Drobljenje Trb.			2.346.810	4,69					2.346.810	4,69
Nakladanje Trb.	614.298	2,81	1.535.316	2,81			30.866	2,81	2.180.480	2,81
Separacija Zagorje					6.315.280	14,03			6.315.280	14,03
Jalovišče Zagorje					1.660.147	3,69			1.660.147	3,69
Upr. prod. režija	3.809.775	5,86	3.721.858	5,86	2.637.537	5,86			10.169.170	5,86
S k u p a j	21.220.490	32,65	13.327.548	20,99	10.612.964	23,58	527.355	21,09	45.688.357	

Finančni načrt elektrostrojnega obrata (tabela A/5) prikazuje nižjo realizacijo od ustvarjene v letu 1972 z indeksom 93,2, kar pa ne pomeni upadanja dejavnosti. Dosežena znatno višja realizacija od načrtovane v letu 1972 se nanaša na realizacijo, ki izvira iz nabave opreme za dela v Turčiji in material za investicije v lastni režiji.

Finančni načrt toplotarne Trbovlje A/6 izhaja ob upoštevanju vseh že naštetih kriterijev iz nekoliko večje oddaje toplotne energije, ki se nanašajo na novo vgraditev ogrevalnih teles znotraj podjetja. Skoraj gotovo pa je, da bomo ob rebalansu finančnega načrta upoštevali znatno večjo oddajo toplotne energije (Gcal), ker je predvidena izgradnja toplovoda preko Trboveljščice do RUDIS in ostalih interesentov na območju Trga revolucije.

Pri avtoparku je načrtovana višja realizacija od dosežene v letu 1972 z

indeksom 101,9% in to na račun povečanih zmogljivosti z nabavo novih kamionov. Čeprav je nabava kamionov namenjena za zamenjavo izrabljenih, bodo zmogljivosti do izločitve starih kamionov začasno povečane.

Finančni načrt GRAMAT prikazan v tabeli A/8 je zbir finančnih načrtov posameznih enot GRAMAT-a v Trbovljah: opekarne, kamnoloma in gradbene skupine, v Hrastniku: kamnoloma in betonarne in v Zagorju: kamnoloma Borovnik in gradbene skupine. Medtem, ko v GRAMAT Hrastnik in Zagorje ni bistvenih sprememb v primerjavi z doseženim v letu 1972, je načrtovana višja proizvodnja žganih opečnih enot na opekarni Trbovlje. 8.500.000 žganih enot se z indeksom 104,2 na doseženo v letu 1972 nanaša v glavnem na povečano storilnost ob enakem številu zaposlenih.

Finančni načrt obrata za specialna rudarska dela (tabela A/9) predvid-

va znatno višjo realizacijo od dosežene v letu 1972, predvsem na račun razširjene dejavnosti na domačih gradbiščih. Kljub predvideni znatno povečani dejavnosti na zunanjih gradbiščih, od katerih se kot realizacija v finančnem načrtu prikazuje le devizni priliv, je le-ta načrtovan za leto 1973 v višini 5.800.000 din, nižji od doseženega v letu 1972 predvsem zaradi napovedanih sprememb obveznosti do socialnega zavarovanja. Realizacija finančnega načrta OSRD bo v veliki meri odvisna od razpoložljive delovne sile.

Začasni finančni načrt podjetja je v originalu izdelan podrobno in po enotah na 56 tabelah. Tako je strokovnim vodstvom, samoupravnim organom in ostalim podana možnost spremljanja in ugotavljanja, kako izpolnjujejo normative finančnega načrta, kar je s sprejetjem načrta postalo obveza za slehernega v podjetju.

Vilko Kovač

Delovni načrt za leto 1973

Osrednji delavski svet ZPT je na svojem 11. zasedanju, dne 31. januarja 1973, sprejel delovni načrt podjet-

a) Proizvodnja premoga:

Posamezne enote bodo proizvedle v letu 1973 naslednje količine premoga:

— rudnik Hrastnik		
jama Dol	85.000 ton	
jama Hrastnik	310.000 ton	
jama Ojstro	255.000 ton	650.000 ton
— rudnik Trbovlje		635.000 ton
— rudnik Zagorje		
jama Kotredež	220.000 ton	
jama Kisovec	230.000 ton	450.000 ton
— RŠC (jama Trbovlje)		25.000 ton
Celokupno ZPT		1.760.000 ton

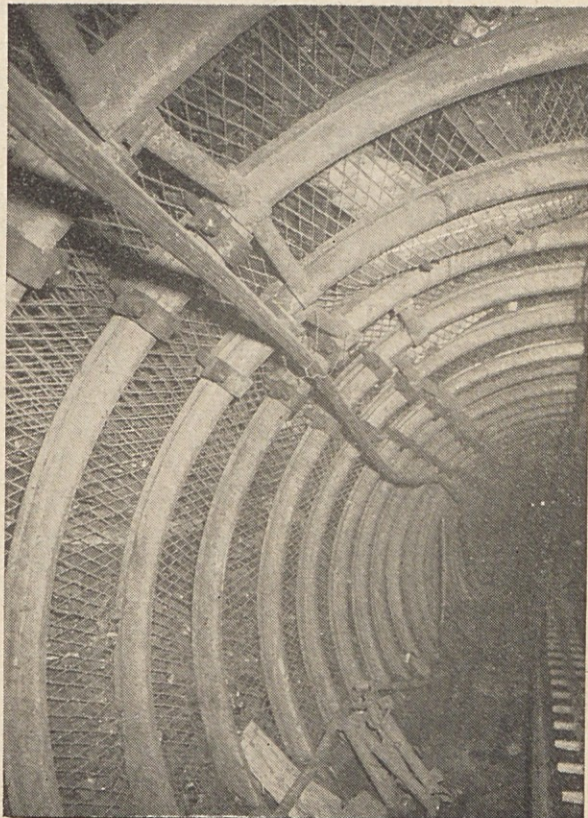
ja za leto 1973. Ta načrt obsega proizvodnjo premoga v osnovni dejavnosti z vsemi proizvodnimi in stranskimi obrati, ki spadajo v ta okvir. Hkrati je bil sprejet tudi načrt dela za obrat za specialna rudarska dela, elektrostrojni obrat, proizvodnjo gradbenega materiala, avto transportne storitve ipd.

Delovni načrt osnovne dejavnosti so pregledali 13. in 14. februarja 1973 predstavniki republiškega rudarskega inšpektorata ter republiškega sekretariata za gospodarstvo — organa, ki je pristojen za rudarstvo.

Člane delovne skupnosti želimo seznaniti z najpomembnejšimi točkami sprejetega delovnega načrta.

*Pogled
na mrežasti
opaž v jami
rudnika
Trbovlje,
koncem
leta 1972*

Foto: M. C.

Od celotne količine je predvideno, da bo komercialnega premoga 1.260.000 ton in kotlovnega, to je nižjekaloričnega, 500.000 ton.

b) Načrt delavnikov:

Sestavni del delovnega načrta je tudi načrt delavnikov oziroma šihtov vseh enot, ki spadajo v osnovno dejavnost, to je jamski obrati, separacija, skupni prevoz, zasip, jalovišče in delavnice. Vseh šihtov, ki pridejo v poštev za storitve, bo predvidoma v letošnjem letu opravljenih 655.000.

c) Produktivnost dela:

V načrtu je predvideno, da bodo znašale storitve v posameznih enotah takole:

in Hrastnik, vključeno tudi porabo energije skupno s separacijo in ostalimi porabniki.

d) Delovni dnevi:

V letu 1973 je predvideno obratovanje v 285 delovnih dneh. Od tega je normalnih delovnih dni 265. v katerih pa je všteto že tudi 14 sobot kot rednih obratovalnih dni, poleg tega pa bo podjetje obratovalo še 20 sobot, ki bi bile sicer proste.

e) Svoj delovni načrt za letošnje leto imajo tudi obraz za specialna rudarska dela, ki predvideva nadaljevanje sedanjih del pa tudi prevzemanje novih, nadalje obrat za proizvodnjo gradbenega materiala —

Začeli smo s poizkusi

Metode odkopavanja, ki se uporabljajo v vseh jamah na ZPT, bazirajo na pridobivanju premoga z razstreljevanjem premogovne stene oziroma nadkopnega premoga, na podpiranju s kombiniranim (les-jeklo) oziroma s popolnim jeklenim podporjem ter z ročnim nakladanjem odkopanega premoga. Izjemo predstavlja le odkop v jami Kisovec, kjer poteka nakladanje z elektrohidravličnim nakladalcem Alpina. Dela na prodiranju prog smo delno mehanizirali s strojem F6-A in je širše uvajanje tega načina dela le vprašanje finančnih sredstev ter ustreznih montan-geoloških pogojev (urejen transport izkopanine in zadostne dolžine prog za ekonomsko uporabo stroja). Mnogo zahtevnejši pa je prehod na mehanizirano odkopavanje in podpiranje na širokočelnih odkopih. Na eni strani terja kompleksna mehanizacija odkopavanja, znatna finančna sredstva (10—15 milijonov S din na 1 meter odkopne fronte), na drugi strani pa specifične razmere v naših jamah omejujejo rentabilno uporabnost kompleksne mehanizacije samo na nekaj odkopov

vrsta storitve	Rudniki			
	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	ZPT
— jamska, ton/del.	3,80	5,00	2,60	3,68
— obratna, ton/del.	3,42	4,35	2,09	3,15
— rudniška, ton/del.	2,64	3,70	1,90	2,65

č) Poraba materiala:

V letu 1973 je predvideno, da bodo posamezne enote porabile naslednje količine najpomembnejših vrst materiala:

GRAMAT (proizvodnja opeke, peska, betonskih oblikovancev in gradbena skupina), elektrostrojni obrat, toplarna, RŠC, avtopark.

Načrt proizvodnje za letošnje leto

vrsta materiala	Rudniki			
	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	ZPT
— jamski les, m ³ /1000 ton	9	7	14	9,6
— razstrelivo, gr/tona	10	100	310	156
— el. energija, kWh/tona	14,8	22,3	49,5	24,0

Pri porabi energije je pri rudniku Hrastnik upoštevan le rudnik sam, medtem ko imata rudnika Trbovlje

je ustvarljiv. Možno pa ga je celo preseči. Prepričani smo, da nam bo to uspelo ob prizadevanju nas vseh.

IZPOLNJEVANJE PROIZVODNEGA NAČRTA ZA LETO 1973

V razdobju od 1. januarja do 15. februarja so posamezne enote dosegle proizvodne načrte takole:

Proizvodnja premoga (ton)				
Enota-rudnik	načrt	doseženo	+ —	%
Hrastnik	87.940	87.065	— 875	99,0
Trbovlje	86.770	96.594	+ 9.824	111,3
Zagorje	59.040	53.840	— 5.200	91,2
Skupaj	233.750	237.499	+ 3.749	101,6
RŠC Trbovlje	3.540	2.691	— 849	76,0
ZPT	237.290	240.190	+ 2.900	101,2

Proizvodnja gradbenega materiala

		izpolnjev.			
Betonarna	Hrastnik	kos	letni načrt	proizvodnja načrta v %	
Kamnolom	Hrastnik	m ³	98.000	9231	9,4
Opekarna	Trbovlje	enot	9.000	1071	11,9
Kamnolom	Trbovlje	m ³	8.500.000	865.822	10,2
Kamnolom	Zagorje	m ³	35.000	1305,5	3,7
			140.000	16.499,5	11,8

Storitve, ostala proizvodnja

OSRD	din	48.700.000	5.000.000	10,3
Avtopark	t/km	—	557.000	—
Elektrostrojni obrat	ure	388.856	43.093	11,1

Podpiranje na širokem čelu. Postavljanje železne stojke pod stropnik. Jama Trbovlje.

Foto M. C.

Energetska problematika

Konec preteklega leta je v Ljubljani zasedal upravni odbor poslovnega združenja energetike SR Slovenije. Na tej seji so navzoči člani razpravljali o problematiki razvoja energetike SR Slovenije glede na družbeni načrt razvoja Slovenije do leta 1975, o investicijskem programu za gradnjo plinovoda Gorica—Ankovo in informaciji o novih prizadevanjih za nabavo zemeljskega plina, o programu dela združenja za leto 1973 in druge zadeve.

Člani tega organa so ugotovili, da so predvidevanja glede razvoja energetike do leta 1975, v skladu z načrti programa razvoja energetike in v skladu z načrtovano rastjo razvoja gospodarstva in družbenega standarda v Sloveniji in v SFRJ. Tudi predvidevanja glede bodočih oziroma potrebnih vlaganj so realna. Le način celotno obdobje ni dovolj jasno oblikovanja potrebnih sredstev za Sprejeli so elaborat — oris in problematika razvoja energetike SRS, s katerim bodo seznanili celotno gospodarstvo in druge organe v republiki. Sicer pa je bilo na področju razvoja energetike storjenega v preteklem

obdobju kar precej in so bili doseženi večji uspehi.

Do investicijskega programa za izgradnjo plinovoda za preskrbo severne Primorske, predvsem območja Nove Gorice, z zemeljskim plinom iz Italije, je realen. Po mnenju upravnega odbora tega združenja je uresničitev programa nujna za razvoj gospodarstva v tem delu Slovenije. Plinovod bi v primeru uresničitve priključili na plinovod Sovjetska zveza—Avstrija—Italija. Glavna ovira za izvedbo programa je pomanjkanje finančnih sredstev.

Nadalje je upravni odbor sprejel program dela združenja za leto 1973 in predračun stroškov poslovanja tega združenja v letošnjem letu. Na znanje so sprejeli še informacijo, da je bila energetska bilanca za leto 1973 izpopolnjena s končnimi podatki. Sklenil je, da bo pripravil predlog za kompleksno razreševanje cen v energetiki, tako da bi bile določene prave relacije med cenami premoga, nafte, plina in električne energije ter da se postopoma vzpostavi cene za posamezne vrste energije.

Težave pri skupnem prevozu

Po izgradnji Savskega obzorja leta 1909, je rudnik Trbovlje s splošno modernizacijo uvedel tudi sodoben prevoz z odkopnih polj do nove separacije ob Savi, kar ga je uvrščalo v Jugoslaviji med takrat najmoderneje rudnike. Prevoz je potekal najprej z lesenimi, kasneje pa železnimi jamskimi vozički, prostornine do 1100 l, ki so jih vlekle električne lokomotive na vozno žico. Ta modernizacija je dovoljevala nagel vzpon proizvodnje, ki je od dobrih pol milijona ton po letu 1909, naglo naraščala in dosegla leta 1916 že 760.000 ton in leta 1929 njen maksimum (1.046.000 ton).

Združitev rudnikov Hrastnik in Trbovlje in z njo preusmeritev prevoza rovnega premoga na separacijo v Trbovlje, je narekovala nadaljne povečanje zmogljivosti prevoza, saj so morale električne lokomotive prevzeti še celotno hrastniško proizvodnjo, ki je skupaj s trboveljskim rudnikom

značala leta 1952 900.000 ton in naraščala do leta 1961 na 1.108.000 ton. Danes prevozimo po Savskem obzorju letno v eni smeri 1.600.000 vozičkov (1.246.400 ton) premoga, pri čemer je največja oddaljenost revirja (Dol) 5,9 km.

Stalno naraščanje proizvodnje z istočasnim podaljševanjem prevoznih poti, se je pri nespremenjeni stopnji modernizacije prevoza, lahko dosegalo le z organizacijo prevoza. Ta organizacija je odvisna od številnih faktorjev, ki vključujejo prevoz v celoten proces proizvodnje, lahko zaostajala za napredkom neposrednega pridobivanja in tako odvisno od sprememb v zadnjem času več ali manj že postajala njegova cokla.

V praktičnem primeru se to ne skladje kaže v zastojih, ki so nam pri opravičevanju nedosežene proizvodnje že od rojstva rudnika Trbov-

in istočasno ne dovoljujejo prenašanja izkušenj drugih rudnikov na naše razmere. Glede na to smo se, po daljšem proučevanju razmer in možnosti za uporabo kompleksnega mehaniziranega odkopavanja, odločili za racionalno pot, in sicer s tem, da preizkusimo predvsem dva načina mehaniziranega podpiranja. Smatrali smo namreč, da strojno pridobivanje premoga, glede na lastnosti premoga in prihrabin, ne bo smelo predstavljati v tehničnem pogledu, pomembne težave.

Poskusno pridobivanje s skobljičem in nekaj letne izkušnje s strojem F6-A potrjujeta mnenje, da je možno premog uspešno strojno pridobivati. Večje težave pa bi nam lahko predstavljalo podpiranje predvsem zaradi neenakomerne nosilnosti tal in samega načina odkopavanja s smernim napredovanjem v ovdoravnih ploščah, z nadkopnim pridobivanjem. Zaradi tega smo se odločili za poskus mehaniziranega podpiranja, in sicer s hidravličnim podporjem z desnim stropnikom tipa Salzgitter in s samohodnim hidravličnim podporjem tipa Hydro-Marrel. Od nas neodvisne ovire so povzročile, da bosta oba poskusa potekala istočasno, in sicer s podporjem Salzgitter na etaži V/12 južnega dela A-kope ter na etaži viš. 239 v polju Lakonca (Južna Sava). Ker imamo na razpolago le omejeno število podporja, ker smo ga pogodbeno dobili na posodo, sta obe poskusni čeli dolžine po ca. 20 m. Razmere na čelih lahko karakteriziramo kot nekoliko pod povprečnimi, ki so v jami Trbovlje oziroma v jami Hrastnik. Skupna debelina odkopne etaže je v obeh primerih spremenljiva, tako da bomo pridobivali v podkopnem delu le višino 2,5 m, in sicer z razstreljevanjem. Prav tako bomo z razstreljevanjem zaruševali nadkopni del odkopne etaže. Predvidevamo, da bomo nadkopni premog pridobivali, na delu etaže pri manjši nadkopni višini pa bi ga puščali, pri tem pa skrbno opazovali ponašanje podporja. Za rentabilno uporabo hidravličnega podporja bi morali doseči napredke med 2 in 3 m/dan, ter odkopne storitve med 12 in 15 ton/delavnik.

Rudi Šikovec, dipl. inž. rud.

lje-Hrastnik sem, poznani pod zadrževanjem, da »ni huntov«.

Dokler smo tak vsakdanji problem, ki je od časa do časa sprožil telefonski duel med dispečerjem in poslovodjo revirja, rešili z dogovorom o štetju vozičkov, kar je uredilo problem že s tem, da smo vedeli, kje vozički so, je bilo v zmogljivosti prevoza še vedno dovolj tehnične možnosti za doseganje načrtovane proizvodnje. Bistveno so pa postale občutljive posledice, ko se od celotnega transportnega sistema ne zahteva le zvišanje zmogljivosti zaradi usklajevanja teženj po povečani proizvodnji, temveč nujnost zboljšanja storilnosti in gospodarnosti do tiste mere, ki jo terja čas, v katerem živimo. Tu zdaj ni bistveno število vozičkov, ampak njihova kakovost in možnost njihove koristnejše uporabe.

Kako ta trditev izgleda v praksi, nam večkrat ni popolnoma jasno, ker vidne posledice, povzročene z različnimi faktorji, največkrat kaj rade utonejo v zadovoljivi proizvodnji. Pri globlji, temeljitejši presoji bomo pa videli marsikaj, kar je vredno premisleka in takojšnjih ukrepov.

1. Zaradi dotrajanega voznega parka, izgubljam velika sredstva za vzdrževanje. Samo v strojni delavnici je bilo v letu 1970 popravljenih 3054, v letu 1971 — 3892 in lani že 5434 jamskih vozičkov. Poleg tega je bilo odpisanih (razrezanih) samo v letu 1972 119 vozičkov. Ta popravila v elektrostrojnem obratu so lani stala 247.416,00 din.

2. Zaradi čiščenja vozičkov, deloma z jekleno krtačo, predvsem pa zaradi izrabljenosti na izločilnih mestih (pritrditev na podvozje), so pretežno vsi vozički preluknjani, kar povzroča izsipanje premoga na tere in s tem stroške za čiščenje. Zaradi dotrajanosti in pomanjkljivega vzdrževanja odpadajo z vozičkov tekalni deli in se trgajo pripenjalne naprave, kar povzroča pogoste iztiritve. To so v glavnem dodatni materialni stroški, ki jih povzroča star izrabljen vozni park.

Mnogo težje breme pa ustvarjajo posebne razmere, ki so razvidne v primerjavi z razvojem ostalih dejavnosti v okviru podjetja. Posamezne faze dela v proizvodnji premoga so se v razdobju po drugi svetovni vojni temeljito prerodile, posebno med pridoivanja, kar nas z rudniškimi učinkom 2,57 ton na delavnik, uvršča med dobro urejene srednje-

evropske premogovnike. Ko smo nekatere izboljšave hoteli uvesti tudi na mestih skupnega (ali glavnega) prevoza, se nam je poizkus popolnoma ponesrečil. Vozni park je po svoji dotrajanosti tako različen in imajo posamezni vozički tako različen torni koeficient, da je neizvedljiv vsak gravitacijski sistem manipulacije vozičkov na zvrčališčih, navoziščih in podobno. Posledica tega je, da kljub skrbno izdelanim projektom in rekonstrukciji, še danes potrebujemo samo na vzvrčališču A in C (vipar) po 30 ljudi dnevno. Prav tako rekonstrukcija navozišča pri šahtu Ojstro ni omogočila zmanjšanja delovnih moči.

Če še navedemo, da že dolga leta zaposluje na glavnem šahtu Hrastnik za redno proizvodnjo 27 ljudi (mladih, zdravih ljudi) dnevno in da število teh ljudi pri najboljši volji pač zaradi sistema ne moremo zmanjšati, nam ta ugotovitev dovolj nazorno kaže na zavorni moment, ki bo v očeh podjetja tem večji, čim hitreje se bodo modernizirale ostale faze.

In še to. Pri stagnaciji tehničnega razvoja glavnega prevoza, stagnirajo tudi poškodbe. Ko že deset let uspevamo zmanjševati število nezdod in smo jih leta 1972 zmanjšali napram

letu 1957 za celih 40 %, lahko ugotovimo, da to pri prevozu ni slučaj. Nezdode so se sicer zmanjšale za procent, ki ustreza krčenju obsega prevoza, v bistvu se pa na zaposlenega niso zmanjšale (pogosto je ista) in zavzemajo stalno visok procent v razmerju na ostale nezdode.

Vse te nezdode pa terjajo največ pozornosti, ker je med njimi največ težkih poškodb, ki se često končajo z invalidnostjo. Od vseh poškodb, ki jih je bilo na separaciji od leta 1969 do danes 263, je bilo 24 težkih ali 9 %. Na rudniku Hrastnik se je od leta 1968 do 1972 dogodilo pri manipulaciji z vozički 170 nezdod, od tega 113 lahkih in 57 težkih. Poškodbe, ki imajo za posledico invalidnost, nastajajo zaradi nujnega opravlila, to je spenjanja vozičkov, težke nezdode po svojem značaju pa so povzročene pretežno pri dvigovanju vozičkov, kar je pa v glavnem posledica slabega stanja vozičkov.

Nakazane težave so nam dolgo znane, saj spremljajo proizvodnjo že dolga leta. S stalnim odlašanjem so pa nastale problem, ki ga z malimi sredstvi ne bomo rešili. Prav ta mala razpoložljiva sredstva, so pa glavni vzrok za tako stanje.

Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Razvažanje deputatnega premoga

Po ureditvi dovozne ceste na separacijo Trbovlje, so se odprle možnosti za nadaljnjo racionalizacijo prevozov z jamskimi vozički.

Prva taka pridobitev je dograditev nakladalnega sistema za jalovino pri jašku III. Pred to dograditvijo smo imeli ca. 300—350 vozičkov stalno angažiranih na tirih od jaška III do jalovinskega zvrčalca na Dobrni. Pri sedanjem sistemu se vozički zadržijo pri zvrčalcu le toliko časa, da jalovino izpraznijo v kamione, nato pa takoj transportirajo skozi jašek III naprej v jamo. Poleg tega so bili vsi odvišni tiri demontirani in uporabljeni drugje. S tem smo preprečili neupravičeno zadrževanje jamskih vozičkov na različnih krajih.

Vsi ti ukrepi so bili pozitivni, ker smo vozni park za prevoz premoga

sprostili oziroma povečali.

Pripomniti pa moram, da je vozni park tako izrabljen, da ga v doglednem času ne bo mogoče več v redu vzdrževati. Od leta 1967 do 1972 je bilo namreč izločenih iz obtoka 723 vozičkov.

Z rednim prevozom deputatnega premoga s kamioni za področje upravičencev v Trbovljah, smo pričeli dne 9. 1. 1973, deputat za področje Hrastnika pa nakladamo še v vozičke, ker niso še dokončani bunkerji, ki bodo deputat sprejemali. V Hrastnik bomo vozili deputat z velikimi kamioni, drobno delitev deputata pa bo opravljal rudnik sam.

Z začasno urejeno lokalno oddajo bomo dnevno sprostili od 150—200 jamskih vozičkov. To bo vsekakor ugodno vplivalo na dostavo praznih vozičkov jamskim obratom. Če raču-

Presipanje »črnega zlata« po enoverižnih transporterjih v jami Trbovlje.

Foto M. C.

namo, da en vlak trikrat na tretjino prispe na separacijo, je možno na dan pripeljati iz jam do zvrčališč okrog 1500 vozičkov premoga.

Seveda vsa prizadevanja in razni ukrepi ne bodo mnogo zalegli, če ne bo na vseh obratih, kjer uporabljajo jamske vozičke, dosledne discipline pri razkladanju le-teh.

Pri zadnjem kontrolnem štetju vozičkov dne 12. 1. 1973 smo ugotovili, da je bilo na področju obeh rudnikov 288 voz izločenih iz rednega obtoka. Vsakdo si lahko izračuna, da to predstavlja okrog 5 normalnih jamskih vlakov.

Naprava je bila dograjena zato, da bi omogočili odvoz premoga direktno iz separacije Trbovlje (deputat) in za ostale porabnike na širšem področju Zasavja.

Celotna naprava bo po dokončanju zgrajena tako, da bo omogočala nakladanje kosa, kock, oreha, graha in zdroba direktno v kamione.

Iz bunkerja »A« za komercialni premog je možno odvozati sortiment grah in zdrob. Ob bunkerju v posebnem koridorju teče gumijasti transportni trak širine 650 mm, dolžine 46 m do presipne postaje pri bunkerju »B«. Iz tega bunkerja je možno dozirati na trak kose, kocke ali oreh. Drugi trak veže področje bunkerja B z koridorjem AB, na katerega strehi je presipno mesto, dolžina traku je 38 m. Od tu vodi pa tretji trak do B postaje nad

strojnico povratnega črpališča, dolžine 14 m. Tudi ta trakova sta široka 650 mm.

Pri B postaji je bil dograjen manjši lesen bunker, ki ima 2 prekata za 3 in za 2 vozička premoga. Iz njega nakladajo premog direktno v kamione.

Nakladanje deputata v kamione in odvažanje potekata v redu. Šoferji morajo skozi obratne prostore na separaciji voziti počasi (5 km/h) in previdno. Dodatne ovire zanje predstavlja nakladišče zdroba v cementarniški deponiji, kjer je treba čakati, da kamion pod prevoznim skraperjem napolnijo. Potrebno bo izdelati še eno izogibalnišče na odseku od drugega tunela do deponije ZPT. Na relaciji med tunelom na cesti cementarna-separacija pa izogibanje ni mogoče.

V letošnjem letu bo potrebno dograditi jekleni bunker s tremi prekati po 20 ton, ki bo stal nad že montirano kamionsko tehtnico nosilnosti 40 ton in povezavo B postaje s tem bunkerjem s transportnim trakom. Montažna dela izvaja elektro-strojni obrat, del montažnih del pa je opravila elektro-strojna delavnica separacije Trbovlje.

Pri napravi še ni dokončano parovodno ogrevanje trakov in trakovi niso pokriti kot je po načrtu predvideno, vse to pa bo elektrostrojni obrat v kratkem dokončal.

Mirko Mlakar, dipl. inž. rud.

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma

Stalna komisija predstavnikov podpisnic samoupravnega sporazuma rudnikov Slovenije je na seji 22. januarja 1973 predlagala pristojnim republiškim organom v potrditev, po poprejšnjem soglasju osrednjih delavskih svetov vseh podpisnic tega sporazuma, spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki je bil podpisan 6. 9. 1971.

Spremembe so nastale v zvezi s spremembami in dopolnitvami splošnega družbenega dogovora. Zvišata se postavki za prvi dve obračunski skupini po 100 din mesečno neto, z objektivnostjo od 1. 10. 1972 dalje. Ne kvalificiranim se priznava odslej mesečni znesek v višini 900 din, priučenim in polkvalificiranim pa 1.100 din. Ostala določila ostanejo nespremenjena.

Nadalje je določen v členu 10 najnižji dohodek v novem znesku 900 din, prej pa je znašal 800 din. Prav tako je tudi dopolnjeno besedilo o najvišjem možnem osebnem dohodku. Osnovni znesek najvišjega osebnega dohodka v višini 6.000 din mesečno je možno povečati do 25 %, če so bili ustrezni tudi delovni in poslovni rezultati.

Pri členu 12 se zviša prispevek za regresiranje prehrane za zaposlene od prejšnjih 50 din na sedanjih 60 din mesečno. Sprejeta je bila tudi sprememba glede kritja stroškov za prenočevanje v primerih, ko ni mogoče predložiti računa za čas službenega potovanja. Za zadovoljevanje potreb po stanovanjih se podpisnice obvezujejo, da bodo prispevale najmanj 6 % od bruto osebnih dohodkov. Podrobnosti o tem bodo urejali družbeni dogovori in samoupravni sporazumi v vsaki občini.

V spremembah in dopolnitvah so predvideni tudi ukrepi in sankcije za kršitev sporazuma. Med ukrepi so opomin, javni opomin ter izključitev iz sporazuma.

TOZD — kako daleč smo s pripravami

(INTERVJU S PREDSEDNIKOM KOMISIJE ODS)

Predsednika komisije ODS za pripravo predloga za oblikovanje TOZD inž. Jožeta Zorčiča smo zaprosili, naj nam pove, kaj komisija pripravlja za oblikovanje TOZD, kakšno pomoč pričakuje komisija od družbenopolitičnih organizacij znotraj podjetja in kakšne so najvažnejše naloge vseh članov kolektiva.

KOMISIJA JE PRIPRAVILA OSNOVNA IZHODIŠČA, USTANOVILA PODKOMISIJE IN KOMISIJE PRI DELOVNIH ENOTAH

Komisija se je v prvi fazi seznanila z ustavnimi amandmaji in ugotovila kaj terjajo oziroma nalagajo in nato pripravila osnovna izhodišča, iz katerih je razvidno, kateri deli podjetja bi imeli pogoje, da se ustanovijo v TOZD. Na drugi seji je pripravila izhodišče, kaj bi bilo treba pripraviti v zvezi z delitvijo premoženja in organizacijskih spremembah ter opozorila na določene spremembe, ki so zakonskega oziroma pravnega značaja, pa v naši praksi še niso razčiščena. Na zadnji seji je komisija ugotovila, da vsega dela ne bo mogla opraviti sama, zato je predlagala, da bi komisije imenovali tudi delavski sveti delovnih enot. Te bi pripravile določena izhodišča, na podlagi katerih bi bili ure-

jeni odnosi znotraj TOZD in odnosi temeljne organizacije združenega dela — podjetje. Da bi se to delo še delilo, predlaga komisija, naj bi se imenovala še tri podkomisije. Prva bi imela nalogo, da določi meje od kod do kam sega teritorij posamezne TOZD, na podlagi česar bi lahko ugotovila, katera osnovna sredstva oziroma premoženje pripada kateri od TOZD in v ta namen pregledala po tehnični strani organizacijo dela ter tako ugotovila ali je potrebno in zakaj določene službe decentralizirati ali pa koncentrirati tako iz tehničnega kot iz ekonomskega stališča. Ta komisija bi izdelala tudi tehnično stran obračunov med enotami.

Druga komisija naj bi obravnavala ekonomske kazalnike, oblikovanje ekonomskih meril, na osnovi katerih bi sprejemali stroške v posameznih TOZD, določila kalkulativne cene tam, kjer ni mogoče ugotavljati dohodka na osnovi tržnih cen (tu jih bo treba določiti na osnovi notranjih kalkulativnih cen) in pripravila vsa merila za urejanje ekonomskih odnosov tako na ravni TOZD, kakor tudi pri združevanju sredstev ter upravljanju s temi sredstvi.

Tretja komisija naj bi delala na normativno-pravnih aktih. V glavnem bi naj pripravila samoupravni sporazum in osnutek statotov za po-

samezne TOZD. Ti bodo v osnovnih izhodiščih enaki za vse, upoštevajoč specifičnosti posameznih obratov. Pripravila pa naj bi tudi statut za celotno podjetje.

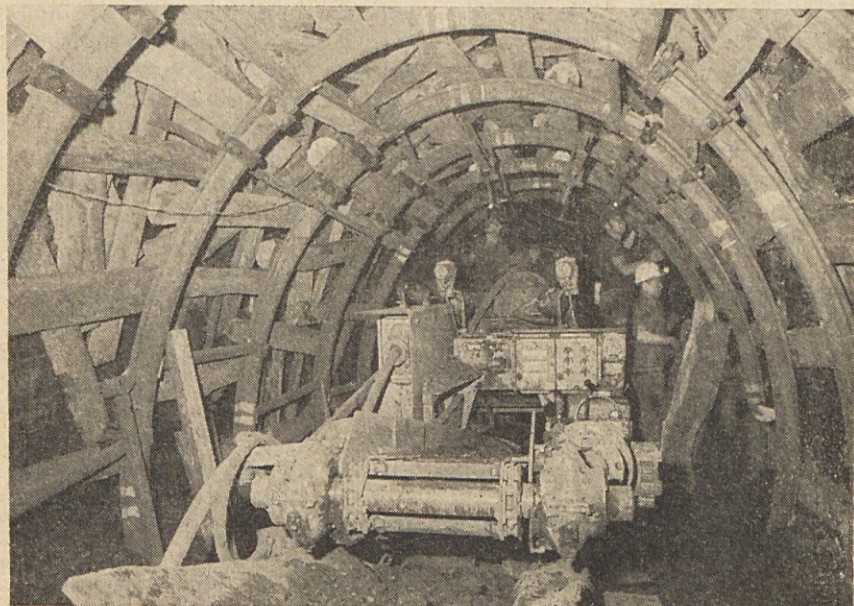
Ker je ta problematika zelo mlada, čeprav jo zasledujemo že iz leta 1962, ko smo govorili o ekonomskih enotah, pa še vedno obstaja precej nejasnih pojmov, zato smo organizirali seminar, ki ga je vodil direktor zavoda za organizacijo poslovanja prof. Nemeč. Menili smo, da je treba naprej posredovati znanje strokovno-tehničnemu kadru, da bi razumeli bistvo TOZD in spremembo samoupravnih odnosov.

IZOBRAŽEVANJE JE OSNOVNA NALOGA VSEH ČLANOV KOLEKTIVA

V drugi fazi dela, je dejal predsednik komisije, je potrebno preiti v zimskih mesecih k izobraževanju članov kolektiva. Zajeti je treba slehernega člana kolektiva. Najprej se morajo temu problemu posvetiti člani samoupravni organov, potem pa ostali. Delavci se morajo seznaniti predvsem z določili XXI. XXII. ustavnega amandmaja, kaj jim ta določila dajejo in predvsem, kaj morajo napraviti. Glede na to, da ustava pravi, da je pravica organiziranosti neodtujljiva pravica, mora to zahtevati organiziranje TOZD z delavci v posameznih delih kolektiva. Takrat šele nastopi pravna osnova, da lahko komisija prične delo na organizacijskih kot na ekonomskih izhodiščih, če ima tisti del kolektiva možnosti po ustavi, da se organizira kot TOZD.

V komisiji smo sicer predvideli, da naj bi bilo v podjetju devet TOZD, pravico do organiziranja TOZD pa ima tudi manjši del kolektiva (elektro delavnica, strojna delavnica, prva jama, druga jama itd.) in bi bilo delo jalovo, če bi se kolektiv odločil, da želi imeti več ali pa manj TOZD.

Odločili smo se, da bi morali najkasneje do meseca aprila letos podrobneje seznaniti člane kolektiva z bistvom ustavnih dopolnil, nato pa ob upoštevanju mnenja članov kolektiva pripraviti vse potrebno glede delitve premoženja, ugotavljanje dohodka in delo samoupravnih organov. V tem smislu je že bilo dogovorjeno tudi s političnim aktivom podjetja. Do konca aprila pa bi morali že tudi izvesti referendum. V mesecu aprilu bi morali biti razčiščeni odnosi, kateri deli podjetja so izrazili na demokratični način željo

Napredovanje proge s strojem F6-A v jami rudnika Trbovlje.

Foto M. C.

po ustanovitvi samostojne TOZD. Od tu naprej pa se začne strokovno delo centralne komisije in drugih strokovnih služb, da bi lahko preko polletnih mesecev pripravili vse normative, ki morajo biti gotovi do septembra in tako pripravljene predložiti kolektivu v razpravo. Potem bi se dogovorili, kako bomo organizirani, na kakšni osnovi, kdo komu kaj daje, da bomo vedeli, »kdo pije in kdo plača«, postavili vse odnose tako na solidarnostni kot na kreditni osnovi, nato pa bi s prvim januarjem 1974 prešli tako z registracijo kot z vsemi drugimi akti na normalno poslovanje v TOZD in združenem podjetju.

Takšno je sedaj delo in takšen naj bo vrstni red komisije in vseh članov kolektiva.

AKTIVNOST DRUŽBENO-POLITIČNIH ORGANIZACIJ IN SAMOUPRAVNIH ORGANOV MORA BITI UČINKOVITA

V nadaljevanju je predsednik komisije govoril o problemih pri delu komisije. Če ne bo pomoči, predvsem od družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, je dejal, potem bo delo komisije težje. Osebno meni, da je predvsem naloga sindikata in ZK znotraj podjetja, da to

politično pripravo in informiranje kolektiva izpeljejo predvsem sindikati preko svojih samoupravnih organov v posameznih enotah. Člani komisije bodo vedno na razpolago za tolmačenje. Meni pa, da bi moral biti vsak vodilni delavec, bodisi strokovni ali pa politični, že sedaj toliko informiran o TOZD, da bi to informiranost lahko prenašal na druge.

Člani komisije so se udeležili raznih posvetovanj, ki sta jih organizirali delavski univerzi v Celju in Škofji Loki. Finančna funkcija je ena bistvenih problemov, zaradi katerih doslej nismo uspeli, da bi bili ti odnosi bolj čisti. Zaradi neurejenih finančnih odnosov tudi niso uspeli ekonomske enote. Delna krivda je bila na zakonskih predpisih, delno pa tudi zastarele miselnosti in organiziranosti finančne funkcije. Delovno organizacijo in samoupravo se lahko decentralizira, če obstaja jasen vpogled v to, kako se ustvarja dohodek in na kakšnih principih, kateri dejavniki so tisti, ki jim dajejo možnost večjega ali manjšega dohodka in kaj lahko imajo ob dobrem ali slabem gospodarjenju, od česar so odvisni tudi osebni dohodki. Če tega ni, je zaman misliti, da se bo samoupravljanje poglobljalo, ker je interes le tam, kjer ga človek čuti skozi dinar. Poleg tega pa je treba tudi na

področju izobraževanja napraviti več. Nujno je treba izvesti sestanke članov kolektiva po delovnih skupinah, da bi zajeli čimveč zaposlenih. Na teh sestankih naj bi razpravljali predvsem o pravicah in dolžnostih posameznika kot samoupravljalca, katere funkcije mora kot samoupravljalca direktno opravljati in o čem mora biti informiran, na kaj mora vplivati, kako se dohodek ugotalja, kaj so stroški in na katere stroške ima vpliv, katere družbene obveznosti ima kot občan, kaj mora odvajati iz svojega bruto osebnega dohodka itd. Samozavestno mora vsak upravljalca in vsak delavec prekiniti s podjetniško miselnostjo, da je treba pokrivati le dohodek, ki pokriva obveznosti podjetja, pri tem pa pozablja na družbene obveznosti, ki mu omogočajo, da sploh lahko dela, obveznosti, ki izvirajo iz njegovega zaslužka, kaj zakaj daje, kaj v drugi obliki dobiva nazaj, kako se oblikujejo sredstva za otroški dodatek, zdravstveno zavarovanje in druge obveznosti.

O vsem tem ne bo nikoli dovolj razprav, žal pa smo prav o teh problemih samoupravljanja in vzgoje samoupravljalcev premalo govorili in premalo storili.

Tovariš predsednik, hvala lepa!

Janez Oberžan

Ekonomsko-organizacijski pogoji za ustanovitev TOZD

Iz vsebine ustavnih amandmajev izhaja, da se določila o organiziranju TOZD nanašajo na vse oblike združenega dela, kjer delovni ljudje delajo s sredstvi reprodukcije v družbeni lastnini (ustavni amandma XXI. tč. 2), s tem da se pravice delavcev, ki jim gredo po ustavi, uresničujejo izključno v TOZD, zato ima TOZD naslednje lastnosti:

— TOZD je temeljna oblika združenega dela z združenimi sredstvi;

— TOZD organizirajo delavci, ki opravljajo delo;

— TOZD je lahko tudi del delovne organizacije, ki izpolnjuje z ustavo določene pogoje;

— edino delo je podlaga za urejanje odnosov v TOZD;

— delavci neposredno urejajo odnose v TOZD;

— delavci enakopravno urejajo odnose v TOZD s samoupravnimi sporazumi;

— delavci neposredno ali posredno upravljajo posle družbene reprodukcije v TOZD;

— delavci gospodarijo s sredstvi družbene reprodukcije TOZD;

— delavci odločajo o dohodku TOZD;

— delavci odločajo v drugih vprašanih družbeno-ekonomskega položaja v TOZD.

Vse te lastnosti izhajajo iz ustavne opredelitve TOZD, v katerih se kaže družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka.

Ustavna določila pa odločajo nekatere temeljne pogoje, ki jih mora vsak del delovne organizacije ali vsaka temeljna oblika združenega dela izpolniti, da bi dobila lastnost temeljne organizacije združenega dela, in kateri grede vse omenjene pravice in dolžnosti.

Pogoji, ki jih določa ustava za ustanovitev TOZD, so:

1. določena skupina delavcev v združenem delu;

2. delo skupine delavcev z družbenimi sredstvi;

VSI SE PRIZADEVAJMO, DA BOMO VSAK DAN, VSAK TEDEN IN VSAK MESEC SPROTI IZPOLNJEVALI IN PO MOŽNOSTI PRESEGALI PROIZVODNI IN FINANČNI NAČRT DELOVNE ENOTE PODJETJA!

3. združeno delo, ki pomeni delovno celoto;

4. uspeh skupnega dela se mora potrditi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji;

5. da se z ustanavljanjem TOZD v sestavi delovne organizacije ne kršijo pravice delovnih ljudi v drugih delih delovne organizacije;

6. da se z ustanavljanjem TOZD v sestavi delovne organizacije ne kršijo pravice te organizacije kot celote, ki izhajajo iz medsebojne odvisnosti pri delu ali iz skupnega dela z združenimi sredstvi;

7. da se z ustanavljanjem TOZD enostransko ne spreminjajo medsebojne obveznosti med deli delovne organizacije ali v delovni organizaciji kot celoti.

Za ustanovitev TOZD je treba opraviti vrsto opravil, ki pa niso samo pravne narave. Ugotoviti moramo, če obstajajo pogoji, ki jih ustavni amandmaji določajo za ustanovitev TOZD. Zatem moramo sprejeti tudi pravne akte, s katerimi pravno perfektuiramo odločitev delavcev, da konstituirajo TOZD.

Vse priprave je možno izvesti in sprejeti tudi ustrezne samoupravne sporazume, v eni fazi postopka. To bo možno predvsem v manjših delovnih kolektivih. Pri večjih gospodarskih organizacijah pa bi bilo bolje po posameznih fazah opraviti postopke, ki so potrebni za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela.

Pri ustanavljanju TOZD so možne naslednje faze:

1. pobuda za začetek postopka za ustanovitev TOZD;

2. odločitev o začetku postopka za ustanovitev TOZD;

3. strokovna izdelava potrebne dokumentacije, s katero se izkazujejo pogoji, potrebni za ustanovitev TOZD, in prednosti prihodnje organizacije;

4. sklep o ustanovitvi temeljne organizacije združenega dela;

5. priprava predloga samoupravnega sporazuma in priprave za konstituiranje;

6. sprejetje samoupravnega sporazuma, izvolitev samoupravnih izvršilnih organov (konstituiranje).

pišite
v SREČNO

Ocena neke aktivnosti

Že uvodoma naj povem, da v tem sestavku ne mislim obravnavati aktivnosti delavskega sveta rudnika Trbovlje statistično, temveč želim podati oceno o vsebinskem delovanju ter angažiranju tega organa v proizvodnem procesu. Namreč iz pregleda dnevnih redov sej se nam takoj vrine misel, da je reševanje prošelj za denarno pomoč iz sklada skupne porabe, ki ga delavski svet razdeljuje v imenu vseh delovnih enot na področju Trbovelj, glavna dejavnost delavskega sveta, da pa je vse ostalo le formalnost in odrinjeno na stran. To pa zavoljo tega, ker se to vprašanje pojavlja redno na dnevnih redih, da pa ostala pomembna vprašanja nastopajo redkeje. Eno takih vprašanj je vprašanje poslovanja delovne enote, ki je na dnevnem redu vsake tri mesece, dejansko pa je navzoče na vsaki seji delavskega sveta, največkrat pod točko — pregled sklepov oziroma vprašanja, predlogi, razno. Prav zavoljo stalne navzočnosti tega vprašanja in pa občasna navzočnost nekaterih drugih vprašanj ja zasluga delavskega sveta, da smo dosegli pozitivne rezultate tako v proizvodnji, kakor tudi na ostalih področjih življenja in dela naše delovne enote. Pri tem velja pomembno dejstvo, da aktivna navzočnost organov samoupravljanja na vseh področjih dela in življenja enote, izhaja iz okvirov formalnega delovanja ter vse bolj postaja pomemben činitelj, bodisi v organiziranju proizvodnje ali pa v razreševanju medsebojnih odnosov v kolektivu.

Redno spremljanje izvajanja načrta letne in mesečne proizvodnje ter sprotno odpravljanje pomanjklivosti je v marsičem prispevalo k izpolnjevanju načrtovanih nalog. Na temelju konkretnih predlogov, predvsem članov iz neposredne proizvodnje in sklepov delavskega sveta, je vodstvo enote lažje odpravljalo pomanjklivosti. Pomembno pa je, da vodstvo delovne enote daje delavskemu svetu vso podporo pri izvajanju sklepov. Pri tem pa moram opozoriti, da ne gre vedno vse gladko. Tako zasledimo, da se pojavljajo odpori pri izvajanju letih. Zato delavski svet spremlja, če je potrebno tudi z dokumentacijo, izvajanje sklepov vse do njihove realizacije. Na ta način pa postaja vsebina dela vse bolj konkretna in življenjska. Zainteresiranost članov je večja, kadar imajo le-ti možnost vplivanja na dogajanja v delovni enoti. Moram tudi ugotoviti, da so takšne seje bolj obiskane. Z dosedanjo udeležbo v povprečju ne moremo biti zadovoljni, ker znaša komaj 58,8 %, neopravičeno izostalih pa je kar 29,2 %. To nam tudi narekuje, da v bodoče dajemo na dnevne redsej delavskega sveta, čim bolj konkretna vprašanja in tako prepričamo še nekatere nezaupneže, da delavsko samoupravljanje ni le formalnost, temveč dejstvo našega samoupravnega sistema. Kritičen odnos do dela, sprejemanje kritike in pa demokratičnost razprave, kakor tudi sprejemanje sklepov, so porok, da bomo pri nadaljnjem delu še uspešnejše poslovali. Drago Špoljar

Aktivnost organov upravljanja

Osrednji delavski svet in kolektivni izvršilni organi — odbori ZPT, so imeli v času od 16. decembra 1972 pa do 15. februarja 1973 več sej in zasedanj. Na teh so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

1. Na 9. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 18. 12. 1972:

— na znanje je sprejel poročilo o izdelani analizi gibanja padcev asortimentov in izplena premoga na separacijah v Trbovljah in Zagorju v letu 1972, v primerjavi z letom 1971; rezultati so bili v letu 1972 nekoliko

slabši kot leta 1971,

— služba varstva pri delu je dobila nalogo, da prouči vzroke za slabo udeležbo članov delovne skupnosti ZPT na zaščitnem cepljenju proti gripi,

— na znanje je sprejel poročilo o izvajanju dvotretjinskega obratovanja v jami Kotredež,

— v zvezi z ustanovitvijo TPZD pri poslovnem združenju RUDIS in poslovnem združenju Tehno-Impex Ljubljana ter v zvezi z drugimi določili novega zakona o poslovnem

združevanju, je sprejel načelno soglasje za podpis pogodbe z obema združenjima, vendar s tem, da predhodno podjetje razčisti določene nejasnosti v posameznih členih pogodbe,

— odobril je na predlog rudniškega odbora sindikata rudarjev — ROS, sredstva za novoletno obdaritev otrok članov delovne skupnosti v vrednosti po 30 din hkrati je tudi odobril potrebna sredstva za novoletno izplačilo članom delovne skupnosti na račun neizkoriščenih sredstev, ki so bila namenjena za regres za letovanje v letu 1972,

— sklenil je, da finančni sektor obračuna pri sestavljanju zaključnega računa za leto 1972, pri raziskavah rudnih rezerv in za investicijsko vzdrževanje, le tiste stroške, ki bodo dejansko porabljeni za te namene,

— z veljavnostjo od 1. 1. 1973 dalje je določil nove višine zneskov študijske pomoči dijakom in študentom,

— odobril je uvedbo novega delovnega mesta »operater vhodnih podatkov« v oddelku za avtomatsko obdelavo podatkov (AOP), ki dela v sestavi finančnega sektorja,

— odobril je odkup 10 stanovanj tipa A, 8 stanovanj tipa B, v stanovanjski stolpnici S 25-a na Trgu revolucije v Trbovljah in 5 stanovanj tipa B-1 v stolpiču S-41 v Kol. 1. maja v Trbovljah. Stanovanja so bila koncem novembra 1972 že tudi vseljena,

— odobril je najetje kredita v višini 2.000.000 din pri stanovanjskem podjetju Trbovlje, namensko za nakup stanovanj v stolpnici S-25a v Trbovljah, pod določenimi odplačilnimi pogoji,

— odobril je najetje kredita pri skladu za gradnjo in adaptacijo stanovanj borcev NOB občine Trbovlje, za eno stanovanje v stolpnici,

— na znanje je sprejel pojasnilo, na stavljeno vprašanje, glede stroškov za prevoz članov delovne skupnosti na delo in z dela na relacijah v Zagorju.

2. Na 8. seji odbora za ekonomsko-tehnične zadeve, dne 23. 12. 1972:

— na znanje je sprejel poročilo strokovne službe o ogledu struge potoka Medije v Zagorju, zaradi ugotovitve vpliva separacijskih odplak na stanje struge tega potoka. Sklenil je, da je treba ugotovitve posredovati občinski skupščini Zagorje,

— sprejel je različna stališča za strokovne službe, ki so jih dolžne upoštevati pri sestavljanju finančnega načrta za leto 1973,

— komercialni sektor je dobil nalogo, da izdela program ukrepov za odpravo obratnih skladišč v nekaterih delovnih enotah. Hkrati mora pripraviti tudi normative porabe materiala; skladiščni službi je treba posvetiti več pozornosti v pogledu strokovnega izobraževanja,

— elektrostrojna služba je dobila nalogo, da se bolj angažira pri vzdrževanju in opremljenosti jamske transportne mehanizacije, ki na določenih področjih, predvsem v Zagorju, pogosto povzroča večje zastoje,

— izjemoma je podaljšal prevzem deputatnega premoga za leto 1972 do 31. 1. 1973,

— obravnaval je vprašanja, ki jih je poslal v razpravo sekretariat ZK rudnika Hrastnik in pooblastil tehniškega direktorja, da pripravi ustrezna pojasnila,

— ponovno je naročil pristojnim 30 Tika s strokovnim službam za ureditev oziroma razčiščenje nekaterih zadev, ki se nanašajo na avtobusne prevoze članov delovne skupnosti na delo in z dela na področju Zagorja,

— odobril je štirim članom delovne skupnosti (Močilnikar Karel, Žagar Rok, Jelen Ivan, Hren Anton) službeno potovanje v Francijo k firmi Hydromarrel zaradi priučitve uporabe hidravličnega podporja v jami; odobril pa je tudi potovanje 9 sodelavcev obrata za specialna rudarska dela, za izvajanje pogodbenih del v ZR Nemčiji,

— odobril je potrebna sredstva za izvajanje informativne in propagandne dejavnosti v letu 1973,

— odobril je, da se podjetje včlani v skupnost za varstvo okolja Zasavja. V njej zastopa podjetje tehniški direktor Adolf Jermol, dipl. inž. rud.,

— odobril je odpis nekaterih dotrajenih osnovnih sredstev v Hrastniku in v Trbovljah,

— deloma ugodno, deloma pa tudi negativno je rešil še nekaj ostalih vlog,

— potrdil je finančni obračun ter doseganje in delitev dohodka za 11 mesecev preteklega leta; hkrati je dobila komercialna služba nalogo za popis zalog nekurantnega materiala s tem, da se ga proda.

— potrdil je smernice z uporabo

amortizacijskih sredstev za leto 1973 in s tem v zvezi prioriteten red del in nabav po posameznih enotah,

— na znanje je sprejel informacijo, da bo odobreno posojilo za modernizacijo podjetja v prvih mesecih leta 1973. Najetje kredita je povezano z odobritvijo kredita s strani SSSR, ki ga je dala Jugoslaviji za modernizacijo oziroma gradnjo nekaterih gospodarskih objektov.

3. Na 10. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 26. 12. 1972:

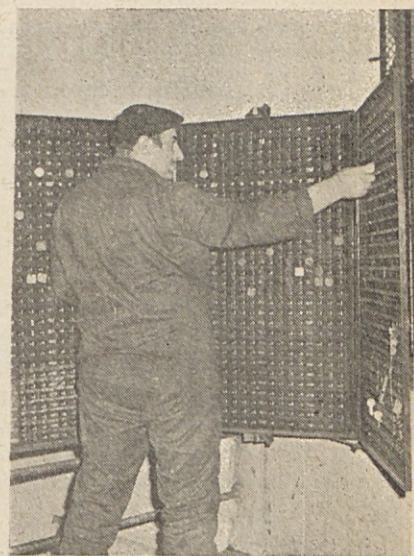
— na znanje je sprejel poročilo o vzrokih za slabo udeležbo članov delovne skupnosti ZPT, na zaščitnem cepljenju proti gripi,

— potrdil je finančni obračun ter osebne dohodke in sklade za razdobje januar—november 1972,

— dal je poudarek temu, da je treba posvetiti vso pozornost in skrb, tako po ekonomski kot tudi po teh-doseganje in delitev dohodka na nični strani, vsem stranskim dejavnostim v podjetju, ki ustvarjajo dohodek. Ob tej priložnosti je sklenil, da je treba posebej ugotoviti vzroke za negativno poslovanje kamnoloma Borovnik in gradbene skupine v Zagorju,

— sprejel je program uporabe amortizacijskih sredstev za leto 1973 ter sprejel prioriteten red za gradnjo posameznih objektov in nabav opreme, ločeno za posamezne delovne enote,

— hkrati je sklenil, da je treba razpoložljiva amortizacijska sredstva

Kontrolor znank mora biti pri svojem delu vesten in natančen. Posnetek je iz rudnika Hrastnik.

Foto inž. T. Bregant

angažirati začasno za obratna sredstva,

— sklenil je, da je treba do 1. julija 1973 urediti vprašanje voznega parka oziroma jamskih vozičkov, t. j. z nabavo novih vozičkov ali uvedbo obstoječih, večjih vozičkov,

— potrdil je poročilo o izvajanju akcijskega programa podjetja iz leta 1971 ter hkrati pooblastil vodstvo podjetja, da izdela nov program ukrepov, ki bo zagotovil uresničitev proizvodnega in finančnega načrta za leto 1973,

— potrdil je poročilo o rezultatih dvotretjinskega obratovanja v jami Kotredež, hkrati pa je pooblastil vodstvo rudnika Zagorje, da mora poostriiti osebno odgovornost nadzornotehničnega osebja in slehernega člana za odpravo številnih okvar na transportni mehanizaciji,

— sklenil je, da bo na naslednjem zasedanju obravnaval tudi finančne podatke o rezultatih dvotretjinskega obratovanja v jami Kotredež,

— sprejel je dopolnitev pravilnika o povračilu stroškov za službena potovanja, ki se nanaša na člane delovne skupnosti obrata za specialna rudarska dela, ki delajo na gradbiščih izven naše republike,

— sklenil je, da se v istem pravilniku popravi določilo o izplačevanju terenskega dodatka za delo na gradbiščih OSRD v Jugoslaviji, od prejšnjih 600 na 700 din mesečno,

— sprejel je dopolnitev oziroma spremembo pravilnika o urejanju delovnih razmerij delavcev, ki so zaposleni na delu v tujini,

— hkrati je sprejel tudi dopolnitev pravilnika o nagrajevanju delavcev, razporejenih v ZRN,

— vnovič je soglašal s tem, da se od januarja 1973 dalje preneha izplačevati redni predujem na osebne dohodke vseh zaposlenih.

4. Na 6. seji odbora za družbeni standard, dne 15. 1. 1973:

— ugotovil je, da novega pravilnika o razdeljevanju stanovanj še ni mogoče izdelati, ker niso znana merila in oblike reševanja stanovanjske problematike po samoupravnih sporazumih s tega področja,

— na znanje je sprejel poročilo o poteku letovanja članov delovne skupnosti in njihovih družinskih članov v letu 1972,

— v zvezi z letovanjem v Bohinju v letu 1973, bosta po sklepu tega od-

bora, uredila vse potrebno dva sodelavca ZPT,

— posebna strokovna komisija naj bi pregledala počitniške domove ZPT in ugotovila, kaj je treba popraviti še pred začetkom letovalne sezone,

— odobril je izplačilo nagrad nekaterim sodelavcem v počitniških domovih na Rabu in Crikvenici, za njihov trud in prizadevanje v letu 1972, na podlagi katerega so uspešno poslovali,

— nekaj vlog je rešil ugodno, nekaj pa jih je zavrnil,

— na znanje je sprejel informacijo o gradnji počitniškega naselja v Novigradu v Istri, kar ureja počitniška skupnost pri občinskem sindikalnem svetu v Hrastniku,

5. Na 9. seji odbora za ekonomskotehnične zadeve, dne 27. 1. 1973:

— na znanje je sprejel informacijo o poteku razgovorov s predstavniki SAP glede izvajanja avtobusnih prevozov naših sodelavcev na delo in z dela,

— na znanje je sprejel pojasnilo komercialnega sektorja glede zmanjšanja števila obratnih skladišč,

— pri reševanju vlog je nekatere rešil ugodno, nekatere pa sprejel na znanje, nekaj pa jih je zavrnil,

— strinjal se je s tem, da se v komercialnem sektorju zmanjša število samostojnih referentov v nabavnem

oddelku za enega, da pa se hkrati uvede samostojni referat za uvoz,

— določil je nov cenik za prevoz deputatnega premoga članom delovne skupnosti na področju Trbovelj. Z 9. januarjem 1973 prevažajo deputatni premog direktno iz separacije Trbovlje in ne več iz dosedanje razdeljevalnice premoga na Gvidi,

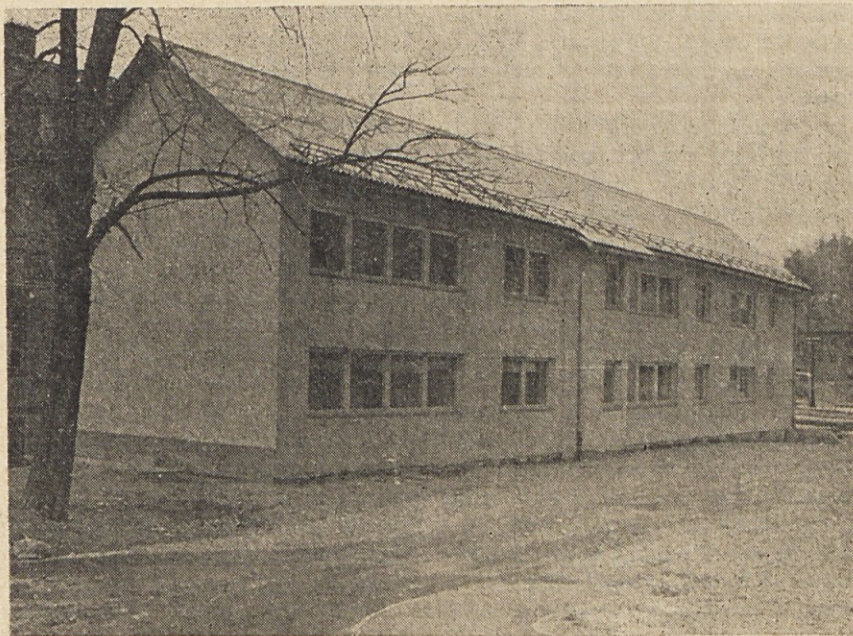
— 13 sodelavcem iz obrata za specialna rudarska dela je odobril potovanje v Švico zaradi izvajanja pogodbenih investicijskih del, prav tako pa je odobril dvema nadaljnjima sodelavcema iz OSRD potovanje v ZRN zaradi poslovnih razgovorov,

— odobril je prenos zemljišča na občino Zagorje, namensko za razširitev zmogljivosti GIP Beton,

— sprejel je pogodbeno obveznost glede sodelovanja s stalno konferenco interesne skupnosti za izobraževanje gradbenih delavcev Ljubljana za financiranje z določenim prispevkom,

— finančni sektor je dobil nalogo, da izdela nov pravilnik o uporabi sredstev sklada skupne porabe,

— soglašal je s proizvodnim oziroma delovnim načrtom podjetja, pa tudi z začasnim finančnim načrtom za leto 1973. Sklenil je, da bo vsake tri mesece pregledoval analize o izvajanju proizvodnega in finančnega načrta po posameznih enotah,

Na Trgu revolucije, zadaj upravne zgradbe ZPT, stoji poslopje, v katerem ima svoje prostore sektor za tehnično pripravo ZPT s svojimi oddelki: projektivni, razvojni, investicijski in geološki. V tej zgradbi pa je tudi strokovna knjižnica in arhiv. Zgradbe se je prijelo domače ime »parna«.

Foto inž. T. Bregant

— sklenil je predlagati v razpravo in sklepanje osrednjemu delavskemu svetu, da podpiše samoupravni sporazum za izločanje sredstev za stanovanjsko izgradnjo pri občinah Hrastnik, Trbovlje in Zagorje s tem, da bo za vsa tri področja enotna stopnja prispevka iz osebnega dohodka. Ta sporazum pa naj bi imel tudi posebno določilo glede upravljanja s sredstvi stanovanjskega prispevka in stanovanjskega sklada.

6. Na 11. zasedanju osrednjega delavskega sveta, dne 31. 1. 1973:

— potrdil je poročilo o vzrokih negativnega rezultata v kamnolomu Borovnik in gradbene skupine v Zagorju, ter s tem v zvezi sprejel sklep o tem, da je treba proučiti ceno peska in gramoza v tem kamnolomu,

— na znanje je sprejel poročilo o reševanju problematike stranskih dejavnosti,

— potrdil je delovni načrt podjetja za leto 1973,

— sprejel je začasni finančni načrt podjetja za leto 1973,

— sprejel je program ukrepov za leto 1973,

— pooblastil je vodstvo podjetja, da podpiše samoupravni sporazum za izločanje sredstev za stanovanjsko izgradnjo pri občini Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, če bo dosežena enotna 6% stopnja za vse tri občine; sporazum pa bo podjetje podpisalo, ko bodo razčiščena vsa sporna vprašanja,

— potrdil je preknjižbe inventurnih razlik, ki so jih komisije ugotovile pri popisu osnovnih sredstev in drobnega inventarja za leto 1972,

— sprejel je spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki ga je pri-

pravila stalna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma slovenskih rudnikov,

— sklenil je ponovno razpisati prosto mesto direktorja rudnika Trbovlje,

— odobril je ukinitve nadaljnega poslovanja lesnega skladišča na področju Zagorja,

— sprejel je dopolnitev statuta podjetja v zvezi z ustanovitvijo svetov OSRD v ZR Nemčiji,

— pri reševanju vlog pa je 2 rešil ugodno, o dveh pa bo razpravljal na naslednjem zasedanju.

7. Na 3. seji odbora za izume in racionalizacije, dne 8. 2. 1973:

— razpravljal je o predlogu obnove pravilnika o izumih in tehničnih izboljšavah.

T. L.

Razmišljanje ob 8. marcu, dnevu žena

Ko nam ob 8. marcu delovni tovariši čestitajo za praznik, se nam ta dan zdi svetlejši od drugih, vesel je in bogat, ker čutimo, da vsa pretekla leta boja za ženske pravice niso minila zaman. Prvi zastavljeni koraki so nas skozi borbo popeljali v tovarne, šole in ustanove. Družba nas je sprejela med ustvarjalce, spoznala je, da imata delovna in družbena osamosvojitve žensk najširši družbeni pomen. Naši problemi so postali problemi celotne družbene skupnosti. Skupnost je prevzela skrb za ustvarjanje takih družbenih razmer za ženske, ki bodo omogočale njeno enakopravno udeležbo v delu in samoupravljanju tako, da bodo res lahko le delo in rezultati dela delovali kot osnovna razlika med delovnimi ljudmi. Drobne pozornosti, ki nas na ta dan spremljajo, so dokaz, da je vse manj konservativnih mnenj o mestu žene v družbeni delitvi dela, priznanja nas bogate, razveseljujejo in vzpodbujajo za nadaljnje delo in nove naloge današnjega časa.

Prijetno je spoznaje, kako drugačno je praznovanje v današnjih dneh v primerjavi s tistim pred šestdesetimi leti, ko se je praznik rojeval v veliki socialni stiski in zatiranosti ženske delovne sile, ki se je šele začela vključevati v industrijsko proizvodnjo. Politično brezpravna,

izkoriščena še bolj kot njen delovni tovariš, brez možnosti za poklicno izobraževanje, pred zaprtimi šolskimi vrati, je takratna proletarka iskala izhod v naprednem, organiziranem, socialističnem, ženskem gibanju, ki je bojevito postavilo v ospredje vprašanje varstva otrok, boj za žensko volilno pravico in predvsem boj za mir, kajti pisalo se je leto 1910. Stopnjevala se je že beda na pragu

prve svetovne vojne. Na pobudo mednarodne konference socialistk je bilo tega leta v Kopenhagnu sklenjeno, da socialistke vseh dežel vsako leto prirede mednarodni ženski dan. Ob tem dnevu naj se združijo vse razredno zavedne politične in sindikalne organizacije proletariata. Ženske so že zgodaj spoznale, da so njihovi problemi neločljivo povezani z socializmom.

Otroci z novoletnimi darili oziroma z darili Dedka Mraza, so bili presrečni, posebno ob srečanju z Dedkom Mrazom. Fotografija je iz delavskega doma v Trbovljah, 30. 12. 1972.

Foto inž. T. Bregant

Velika revolucionarka in borka za ženske pravice, Klara Zetkin, je zapisala, da je najgloblja vsebina mednarodnega socialističnega ženskega dne, krik prebujenih in prebujajočih se žensk delovnega ljudstva po svobodi, da bi lahko brez okov zunanjih razmer skladno razvile človeka in žensko v sebi in postale sila, ki deluje za skupnost in jo bogati.

Misel velike revolucionarke, ki je bila v takratnih razmerah še neuresničljiva, postaja danes stvarnost, ko ugotovljamo, da smo ženske postale pomemben dejavnik nacionalne ekonomije. Danes je nesporen naš vpliv na povprečno družbeno produktivnost dela. Ob tem se ponuja vprašanje, v koliki meri so razmere ta-

ke, da ženski omogočajo resnično enakopravno vključevanje v družbeno politično življenje in sodelovanje pri nadaljnjem razvijanju socialističnih samoupravnih odnosov. Ugotoviti moramo, da na teh področjih zakajti še vedno zasledimo malo žensk v vodstvenih organih, v organih samoupravljanja in skupščinah. V dobrem četrstoletnem obstoju naše socialistične skupnosti smo dosegli ogromen splošni napredek, vendar zaradi povojne obnove in pospešene industrializacije, družba še ni uspela ustvariti takih pogojev, ki bi ženski dopuščali, da koristijo svojo enakopravnost. Žena je še vedno razpeta med službo in do-

mom. Mislim, da ni potrebno posebej poudarjati slabosti takega stanja, ki najbolj prizadeva ženo — mater in otroka.

Letošnji praznik bi zato moral poteci v znamenju podpore splošnim prizadevanjem za izboljšanje otroškega varstva, kajti s tem se dokončno odpirajo možnosti tudi za bogatejšo družbeno življenje vseh žensk. Svoje razmišljanje zaključujem z željo, da bi za naš praznik vsak posameznik doumel pomembnost lastnega spoznanja o potrebi in koristnosti široke družbene skrbi za otroka.

Martina Đokić
dipl. inž. kem.

Sklepi in stališča ZKS-ZPT

V delavskem domu v Zagorju so se dne 20. 12. 1972 zbrali izvoljeni člani konference ZKS-ZP na svoji 2. redni konferenci.

Komunisti smo pregledali svoje delo in navzočnost v naši delovni skupnosti v medkonferenčnem času. Ugotovljeno je bilo, da so posamezniki storili mnogo, da bi ZK našla pravo mesto, da pa je še vedno dovolj takih, ki politično prisotnost nalogajo drugim, sami pa ostajajo stranski opazovalci.

V obdobju med 1. in 2. konferenco je ZK urejevala organizacijske probleme, kar je bilo že napisano v dveh prejšnjih prispevkih, v glavnem pa so se nanašala vsa prizadevanja na doseganje načrtovanih nalog v proizvodnji. Na podlagi doseženih, ne preveč rožnatih rezultatov, pa so bile izrečene kritike in graje, da komunisti le nismo storili vsega.

Po razpravi, ki se je razvila, je na kraju konferenca sprejela naslednje sklepe in stališča:

- leto 1973 naj postane leto trdega dela vseh zaposlenih v ZPT, predvsem pa komunistov, ki naj stremijo za tem, da se načrtovana proizvodnja uresniči,
- v zvezi z opuščanjem proizvodnje na obratu Kisovec in preusmerjanjem le-te v Kotredež je treba postaviti ljudem jasno perspektivo o rešitvi te problematike v okviru ZPT, ponuditi več možnosti, ki se nakazujejo. Se intenzivneje kot doslej pa je treba pritegniti k sodelovanju vse družbenopolitične organizacije in skupščino občine Zagorje. Komunisti pri ZPT ne smejo zapirati oči pred nastalo situacijo in sentimentalno vztrajati na raznih lokal-patriotičnih težnjah. V jami Kotredež pa naj se pospešeno opravijo potrebne raziskave glede zaloga in kvalitete premoga,
- komunisti se morajo zavzemati za takšno poslovno politiko v podjetju, da bodo delavci v ZPT videli čim boljše perspektivo,
- hitreje je treba vključevati mlade ljudi v članstvo ZK ter poskrbeti za njihovo intenzivnejše družbenopolitično usposabljanje in izobraževanje,
- dosedanjí sklepi družbenopolitičnih organizacij v podjetju so bili presplošni, bilo jih je preveč, iz njih ni bila razvidna osebna odgovornost posameznika; v bodoče naj bodo sklepi jasni, naj jih bo manj, a ti naj se v celoti izpolnjujejo, iz njih naj bo razvidna osebna odgovornost posameznika na delovnem mestu,

V novozgrajeno stanovanjsko stolpnico S-25a na Trgu revolucije v Trbovljah, so se za dan republike 29. 11. 1972 vselili »srečneži« iz raznih trboveljskih organizacij združenega dela. Med temi je bilo tudi 19 članov, zaposlenih pri Zasavskih premogovnikih.

Foto inž. T. Bregant

- pri kadrovanju na vodilna in vodstvena delovna mesta je treba v bodoče poleg strokovne usposobljenosti zahtevati zlasti moralnopolitične kvalitete in družbenopolitično aktivnost,
- hitreje je treba uresničevati že več let zastavljene programe, ki so se neodgovorno odlagali, poiskati je treba krivce in proti njim ukrepati,
- komunisti naj se zavzemajo, da se sobotno delo upošteva pri izračunavanju osnove za invalidsko in pokojninsko zavarovanje,
- komunisti v podjetju bodo z vso energičnostjo pristopili h konkretnemu uresničevanju ustavnih amandmajev v praksi. Osnovni nosilci samoupravljanja v podjetju naj postanejo delovne skupine,
- še intenzivneje je treba seznanjati vse delavce v podjetju z ustavnimi spremembami. Komisije za reorganizacijo podjetja na TOZD naj pripravijo ustrezne predloge in organizacijske sheme TOZD,
- normativni akti v podjetju se morajo čimprej uskladiti z ustavnimi spremembami. Že sedaj obstoječi delavski sveti naj imenujejo ustrezne komisije za usklajitev statutov z ustavnimi dopolnili,
- konferenca ZK ZPT naj se sestaja pogosteje, naj bo več skupnih dogovarjanj, diskusij in teht-

nih predlogov za izboljšanje dela v podjetju.

Zakaj objavljamo vse to v našem glasilu Srečno? Mislim, da bo vsak zaposleni v teh stališčih našel samega sebe, svoje delovno mesto in tudi usmeritev za sodelovanje. Vsak član kolektiva lahko takoj ugotovi, da vsa dosedanja prizadevanja, kakor tudi vsa bodoča, niso namenjena le komunistom, ampak celotnemu delavskemu razredu. Da bo učinkovitost nas vseh večja in boljša, je dolžnost vsakega zaposlenega v naši delovni skupnosti, pa čeprav ni komunist, da sodeluje po svojih umskih in fizičnih sposobnostih, da daje podporo vsemu kar je naprednega, da sodeluje v sindikatih, samoupravljanju, da se bori za napredne ideje in da razume tudi težave, ki se dnevno pojavljajo v proizvodnem in političnem procesu.

Nobenega dvoma ni, da bo leto 1973 — leto težav in da ne bomo z lahkoto premagali vse že predvidene težave. Trdim pa lahko, če bomo složni, prizadevni vsak na svojem delovnem mestu, da bo naša storilnost v porastu in ne v upadanju, potem bomo upravičeno lahko trdili, da smo tudi rudarji doprinesli svoj delež k stabilizaciji in utrditvi gospodarske, ekonomske in politične moči naše delovne in širše družbene skupnosti.

Tone Šum
sekretar konference ZKS-ZPT

cijsko enotnost ZK na področju delovnih enot v Trbovljah. Te so:

— oddelki ZK so dolžni analizirati uresničevanje sklepov, ki so potrebni za stabilizacijo gospodarstva in uresničitev gospodarskega načrta posameznih delovnih enot in podjetja kot celote. Kritično ocenjevati odnos članov ZK in njihovo zavzemanje za uresničitev posameznih sklepov. Ostro nastopati proti članom ZK, ki so včlanjeni v ZK samo iz osebnih materialnih nagibov ali ZK tujih interesov, ki zagovarjajo tehnokratizem in demagoško nastopajo na vseh ravneh;

— delavski sveti posameznih delovnih enot so na pobudo ZK oblikovali strokovno-politične komisije za pripravo organizacijskih, ekonomskih in samoupravnih aktov, potrebnih za praktično uveljavitev TOZD v enotnem podjetju. Komunisti, ki so zadolženi s strani oddelkov ZK, da delajo v teh komisijah so dolžni, da v demokratičnem duhu uveljavljajo samoupravne pravice in interese delovnega človeka, vsake integrirane TOZD in enotnega podjetja;

— da bi dosegli potrebno akcijsko enotnost ZK in uveljavili načelo demokratičnega centralizma, mora vsak komunist, ki dela na vodilnem, oziroma vodstvenem delovnem mestu ter na odgovornem mestu v družbeno-političnih organizacijah in samoupravnih organih, odgovarjati za svoje delo neposredno oddelku ZK, v katerem je včlanjen. Komunisti morajo stalno dopolnjevati sistem informiranja in obveščanja;

— oddelki ZK morajo stalno in sistematično spreminjati strukturo članstva ZK in delati na sprejemu mladih v ZK. To je za naše področje, kjer struktura članstva absolutno ni zadovoljiva, ena bistvenih nalog;

— ideološko-politično delo in obraževanje članov ZK mora biti stalna skrb in naloga posameznih oddelkov ZK;

— kadrovanju v ZK in izven nje je treba posvetiti več pozornosti. Pomembnejše naloge in akcije, ki še stojijo pred komunisti na našem območju, katerih realizacija zahteva odgovornih analiz in razprav pa so:

— ZK mora aktivno in odgovorno sprožiti vprašanje organiziranja delavske kontrole v vsaki TOZD in združenem podjetju, s predhodno izdelanim vsebinskim in konkretnim

Prizadevanja za boljše delo ZK

Uresničevanje sprejete politike za ekonomsko stabilizacijo našega gospodarstva, uresničevanje delavskih ustavnih dopolnil, realizacija napetega gospodarskega in proizvodnega načrta našega podjetja za leto 1973 ter stalen boj za graditev naše socialistične samoupravne družbe, postavlja pred komuniste integriranega podjetja, kakor tudi na področju delovnih enot v Trbovljah, v letošnjem letu odgovorne naloge v doslednem in demokratičnem uresničevanju samoupravnih aktov in v odločnem nasprotovanju vsem težnjam, ki so nasprotne vsebini pisma predsednika Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ ter sklepom 29. in 31. seje CK ZKS.

Svojo učinkovitost pri realizaciji teh nalog moramo komunisti dokazati z neposredno aktivnostjo na

delovnem mestu in z aktivnim demokratičnim delom v družbeno-političnih in samoupravnih organih. Komunisti na področju enot ZPT v Trbovljah so organizirani v petih oddelkih ZK s svojo konferenco in sekretariatom konference ZK. Da bi bile akcije komunistov, oddelkov in konference ZK enotne in učinkovite ter stalna oblika dela, imajo posamezni oddelki ZK izdelane lastne akcijske programe in konkretne zadolžitve. Akcijski programi niso statični, ampak se bodo stalno dopolnjevali in prilagajali trenutnim družbeno-političnim in samoupravnim zahtevam.

Navajam le nekaj bistvenih akcij in nalog ZK, ki morajo biti stalno pričujoče pri delu ZK in so vključene v vseh akcijskih programih posameznih oddelkov ZK, kar izraža ak-

Sindikalni občni zbori

programom te kontrole, da bo le-ta našla in upravičila svoje mesto;

— ZK mora vztrajati, da v vsaki delovni enoti pri ZPT izdelajo načrt varčevanja na vseh ravneh in oblikah porabe. Kontrola uresničitve teh načrtov pa mora biti stalna in odgovorna naloga komunistov;

— da bi ZK čim bolj odgovorno uresničila naloge in akcije, moramo že obstoječo organiziranost ZK na našem področju, dopolniti še z organiziranjem posameznih aktivov ZK in to aktiv komunistov — delavcev, aktiv komunistov, ki delajo v samoupravnih organih, sindikatu in posameznih strokovnih službah.

Rajko Medvešek

KAKO Z DELAVSKO KONTROLO

Mestni sindikalni svet Ljubljana je predlagal pristojnim republiškim organom naj bi tolmačili ustavne teze o organih notranje kontrole, tako da bi v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in v vseh drugih oblikah združenega dela uvedli delavsko samoupravno kontrolo. Ti organi naj bi bili institucionalizirani in obvezni. Podrobnosti o teh tezah pa naj bi določal zvezni in republiški zakon.

V takšnem kontrolnem organu naj bi bile skupine delavcev brez vodilnih tovarišev. Kontrolni organ naj bi preverjal celotno poslovanje in bi bil samostojen. Lahko bi angažiral tudi zunanje kontrolne organe za strokovne preglede, t.j. razne inšpekcijske službe. Te preglede bi zunanji organi opravili še v primerih, če bi domnevali, da v delovni organizaciji ne izvajajo samoupravnih sporazumov in drugih aktov. Člani delavske kontrole naj bi uživali imuniteto voljenih oseb, mandat pa naj bi jim trajal štiri leta. V tem času tudi ne bi moglo prenehati delovno razmerje v delovni organizaciji brez njihove volje.

Hkrati je predlagatelj predlagal, naj bi zakon rešil tudi vprašanje zunanjih nadzornih organov pri sodelovanju z notranjimi kontrolnimi organi v delovni organizaciji ter opredelil pristojnost obeh strani. Deljena pa so bila mnenja glede odgovornosti. Nekateri so bili za to, da bi morali odgovarjati člani delavske kontrole le delavcem, drugi pa so bili mnenja, naj bi hkrati odgovarjali tudi delavskemu svetu.

V skladu s sklepom rudniškega odbora sindikata rudarjev - ROS, so bili na področju Zasavskih premogovnikov, izvedeni občni zbori osnovnih organizacij sindikata (OOS) pri našem podjetju, takole:

— OOS rudnika Hrastnik, je imela občni zbor 6. januarja; za predsednika je bil izvoljen Franc Poglajen;

— OOS na obratu Dol rudnika Hrastnik, je imela občni zbor 14. februarja; za predsednika je bil izvoljen Andrej Hafner;

— OOS rudnika Trbovlje, je imela občni zbor 14. januarja; za predsednika je bil izvoljen Mirko Pirnaver;

— OOS avtopark, je imela občni zbor 20. januarja; za predsednika je bil izvoljen Milan Mravlje;

— OOS elektrostrojni obrat, je imela občni zbor 27. januarja; za predsednika je bil izvoljen Franc Podbevšek;

— OOS uprava ZPT, je imela občni zbor 27. januarja; za predsednika je bil izvoljen Stane Bizjak;

— OOS rudnika Zagorje, je imela občni zbor 28. januarja; za predsednika je bil izvoljen Ivan Vovk;

— OOS Separacija, je imela občni zbor 4. februarja; za predsednika je bil izvoljen Rado Kanužar;

— OOS nabavni oddelek (vsa skladišča), je imela občni zbor 10. februarja;

— OOS obrat za specialna rudarska dela, je imela občni zbor 18. februarja.

Novoizvoljeni odbori osnovnih organizacij sindikata, so večinoma že imeli svoje seje, na katerih so se konstituirali, t.j. porazdelili odborniška mesta in obveznosti, del teh pa v času, ko smo pripravljali gradivo za glasilo, teh sej še ni imelo.

Predsednik rudniškega odbora sindikata — ROS Rado Kanužar, izroča darila in denarno pomoč sinu ponesrečenega rudarja.

Foto Trbovlje

VARČUJMO NA VSEH RAVNEH, PRI VSAKEM DELU IN NA VSAKEM DELOVNEM MESTU — OD STOJKE V JAMI DO SVINČNIKA V PISARNI!

Zbor mladih samoupravljalcev

Republiška konferenca ZMS je na svoji 5. seji razpravljala in sklepala o nalogah ZMS pri uresničevanju delavskih amandmajev.

Ker je ta naloga za mlade samoupravljalce ena ključnih v bitki za samoupravne odnose, smo se 3. in 4. februarja 1973, v Portorožu, na seminarju za predsednike komisij za družbeno-ekonomske odnose pri OK ZMS in predsednike aktivov ZM v delovnih organizacijah, dogovorili za izvedbo zborov mladih samoupravljalcev.

Zbori bodo potekali po panogah gospodarstva in družbenih dejavnosti v SR Sloveniji.

Na teh zborih želimo mladi ugotoviti:

- dosedanje aktivnost ZM v zvezi z uveljavljanjem delavskih amandmajev,
- opozoriti na pomanjkljivosti in slabosti pri tem,
- pozvati k odločnejši akciji za ustanovitev TOZD,

— nakazati nove oblike organiziranja aktivov ZM v podjetjih, glede na TOZD.

Za panoge: elektrogospodarstvo, rudniki premoga in industrijo nafte bo zbor v Trbovljah.

Nosilec zbora je mladinski aktiv na ZPT, ki vključuje največ mladih v teh treh panogah.

Naštete panoge vključujejo 21 delovnih organizacij v Sloveniji.

Mladinski aktiv ZPT je pripravil dne 13. 2. 1973 posvet z udeleženci zbora. Na tem sestanku so se dogovorili, da bo zbor 17. 3. 1973 ob 10. uri v predavalnici delavskega doma Trbovlje. Pripravili so dnevni red zbora in se dogovorili o številu udeležencev na zboru mladih samoupravljalcev.

Organizacija zbora bo terjala precej dela, vendar upamo, da bomo opravičili zaupanje, ki so nam ga izkazali in pripravili zbor tako, da bodo zadovoljni vsi udeleženci.

Majda Brinovec

obravnava tudi izvajanje konvencij o nočnem delu žensk in mladine. To je samo nov moment, ki dokazuje, da je treba dosedanje prakso na tem področju tehtno oceniti in sprejeti ukrepe, ki naj v bodoče zagotavljajo postopno zmanjševanje zaposlovanja žensk in mladine v nočni izmeni.

Večletna zapažanja republiškega sekretariata za delo potrjujejo splošno oceno, da so vloge delovnih organizacij pogosto formalne in da je v glavnem tak tudi odnos do soglasja za uvedbo nočnega dela. Delovne organizacije, ki jim je bilo soglasje že enkrat dano, često zahtevajo, da se to soglasje enostavno podaljša.

Skupščina SRS je ugotovila, da so pristojni organi zveze sindikatov SRS, gospodarske zbornice SRS in RIS obravnavali podatke in probleme v zvezi z nočnim delom žensk in mladine in da so sprejeli ustrezne sklepe za svoje delo. Na tej osnovi je skupščina SRS sprejela vrsto sklepov in priporočil za postopno sanacijo tega akutnega problema. Omenimo samo najvažnejše, ki obvezujejo DO:

1. industrijske, gradbene in prometne delovne organizacije naj do konca leta 1973 v celoti odpravijo nočno delo mladoletnih delavcev,

2. DO naj v okviru razvojnih načrtov izdelajo petletne programe o postopnem zmanjševanju števila žensk, zaposlenih na nočnem delu in še zlasti o čimprejšnji odpravi nočnega dela mater z otroki do 7. leta starosti; programe naj sprejmejo samoupravni organi,

3. DO morajo poskrbeti za sistematične zdravstvene preglede tistih delavk, ki bodo prvič razporejene na nočno delo, organizirati periodične zdravstvene preglede delavk in spremljati zdravstveno stanje žensk, zaposlenih v nočni izmeni,

4. DO naj v sodelovanju s pristojnimi občinskimi organi, ki skrbijo za otroško varstvo, poskrbe za ureditev varstva otrok, predvsem tistih žensk, ki delajo v nočni izmeni,

5. nočno delo je treba upoštevati kot poseben pogoj pri osnovah in merilih za delitev OD in odmerjanju letnega dopusta,

6. delavkam, ki delajo v nočni izmeni, mora biti zagotovljen topli obrok v ustrezni kalorični vrednosti, prevoz na delo in z dela,

7. delovne organizacije morajo za-

Do kdaj nočno delo žensk in mladine?

SFRJ je podpisnica konvencije mednarodne organizacije dela št. 89 o nočnem delu žena, zaposlenih v industriji in konvencije MOD št. 90 o nočnem delu otrok v industriji. Konvenciji je SFRJ ratificirala 30. 12. 1955. Na osnovi navedenih konvencij je urejeno razporejanje žena in mladine na nočno delo v členih 52. do 56. TZDR. Delovne skupnosti industrijskih in gradbenih delovnih organizacij praviloma ne smejo razporejati žensk in mladine izpod 18. leta starosti na nočno delo. Za mladino velja ta prepoved še v prometnih delovnih organizacijah. Za nočno delo se šteje čas med dvaindvajseto in peto uro naslednjega dne, za mladoletne delavce pa je ta čas podaljšan do šeste ure naslednjega dne.

Izjemoma od te prepovedi dovoljuje zakon, da je mogoče ženske in mladino med 17. in 18. letom razporediti na nočno delo:

— če je treba nujno nadaljevati delo, ki ga je med dnevom prekinila višja sila, ki je ni bilo pričakovati in nima periodičnega značaja;

— če je treba preprečiti škodo na surovinah in drugem materialu (npr. delovne organizacije v živilski industriji);

— če uvedbo nočnega dela žensk in mladine terjajo posebne resne družbene, ekonomske, socialne ali podobne okoliščine.

Delovna organizacija mora za uvedbo ali podaljševanje takega dela dobiti vsako leto soglasje republiškega sekretariata za delo. Le-ta pred izdajo soglasja zahteva mnenje republiškega odbora ustreznega strokovnega sindikata, republiške gospodarske zbornice in ZMS. Podatki iz obdobja zadnjih treh let kažejo, da se je število žensk in mladine, zaposlenih na nočnem delu, v SFRJ nenehno povečevalo. Naraščanje števila žensk in mladoletnih delavcev, ki delajo v nočni izmeni, je zbudilo tudi pozornost MOD, ki nadzoruje, kako države podpisnice konvencij le-te izvajajo če izvedenci MOD ugotove, da država podpisnica ne izvaja konvencije, potem se v takih primerih v publikacijah MOD objavi poročilo države in mnenje komisije izvedencev. Mnenje izvedencev je, da je naša praksa v nasprotju s podpisanimi konvencijami. Maja 1971 se je mudil v Jugoslaviji eden vodilnih funkcionarjev MOD Niculos Valtikos, ki je s pristojnimi funkcionarji ZIS in zveznega sveta za delo,

gotoviti tudi v nočni izmeni enake delovne pogoje kot v dnevnih izmenah.

V ZTP ima nočno delo na separacijah že tradicijo. V zadnjih treh letih je bilo na delo v nočni izmeni na separaciji Trbovlje in Zagorje, razporejeno naslednje število žensk in mladoletnikov med 17. in 18. letom starosti:

Leto	ženske	mlad.	Skupaj
1970	103	64	167
1971	92	2	49
1972	95	4	99
predvid.			
1973	76	1	77

Iz gornjega pregleda je razvidno, da se je obseg nočnega dela žensk in mladine v zadnjih treh letih na obeh separacijah občutno zmanjšal. Nočno delo mladoletnikov bo v prvi polovici letos v celoti odpravljeno, število žensk, ki bi v letu 1973 še bile vključene v nočno izmeno, pa se mora ob uspešnih ukrepih, ki jih predvidevamo, občutno zmanjšati. Uspehi v zadnjih letih so za laičnega opazovalca res uspehi, če pa se malo dlje zadržimo pri faktorjih, ki so pojevali zmanjševanje števila zaposlenih v nočni izmeni, lahko ugotovimo, da to zmanjševanje ni bilo plod programiranega in sistematičnega dela, pač pa bolj rezultat fluktuacije, manjših kadrovskih potreb in omejevanja zaposlovanja žensk

in mladoletnikov na separacijah. Priznati moramo, da smo načrtno pričeli reševati probleme postopne sanacije nočnega dela šele v drugi polovici leta 1972 in da so nas k temu vzpodbudili tudi ostrejši kriteriji republiškega sekretariata za delo pri izdajanju soglasij za nočno delo.

Reševanje problematike nočnega dela žensk in mladoletnikov na separacijah je tako izstopilo iz ozkih okvirov in postalo predmet razprav samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij separacije in celotnega podjetja. Na osnovi sklepa OZI je bila izdelana poglobljena socialnozdravstvena analiza vseh žensk, ki so vključene v nočno delo. O problemu nočnega dela je na vseh zasedanjih razpravljala tudi ODS, ko je obravnaval razvojni program in delovni načrt za leto 1973. Rezultati takega dela so že vidni in jih lahko strnemo v kratkem pregledu:

1. nočno delo žensk in mladoletnikov na separaciji v Zagorju je s prehodom na dvotretjinsko obratovanje separacije v celoti odpravljeno;
2. akcija za postopno zaposlovanje žensk s separacije Trbovlje v Iskri gre h koncu. Groba selekcija je že opravljena, razgovori z ženskami prav tako, do konca februarja pa bodo kandidatke za zaposlitev v Iskri opravile še preizkuse sposobnosti in spretnosti ter zdravniške preglede. V teku je tudi reševanje vloge ZPT

pri IK za dodatno ocenitev delovne sposobnosti lažjih invalidov, ki jih nameravamo zaposliti na delovnih mestih na separaciji Trbovlje, ki bodo z odhodom žensk v Iskro ostala nezasedena. Če pri tej akciji ne bo nepredvidenih zapletov in težav, računamo, da se bo število žensk, ki so na separaciji v Trbovljah vključene v nočno izmeno, znižalo za dodatnih 30;

3. s prerazporeditvijo mlajših delavk z opekarne v Iskro se odpirajo nove možnosti za postopno sanacijo nočnega dela žensk na separaciji;

4. v perspektivi se predvideva likvidacija obrata Kisovec, kasneje pa tudi koncentracija separiranja premoga na separaciji v Trbovljah. Izvedba tega programa, ki bi imel za posledico dokončno odpravo nočnega dela na separaciji Trbovlje, pa je zvezana z znatnimi sredstvi, ki bi po predračunu znašala 5,270.000 din.

V primeru, če bodo potrebna sredstva takoj na razpolago, in da pri dobavi strojev in naprav za adaptacijo in povečanje kapacitet ne bo zakasnitev, lahko računamo, da bi za dokončno sanacijo nočnega dela žensk na separaciji Trbovlje potrebovali leto in pol intenzivnega dela in angažiranja odgovornih strokovnih služb in samoupravnih organov.

Vsa leta, ko vlagamo prošnje za podaljšanje dovoljenja za nočno delo žensk in mladoletnikov na obeh separacijah, smo skušali v okviru organizacijskih in finančnih možnosti izpolnjevati predpisane splošne in posebne ukrepe ter normative varstva pri delu in pogoje posebnega varstva žensk in mladine (specialistični pregledi, možnost preventivnega zdravljenja, topel obrok v nočni izmeni, organizacija prevoza na delo in z dela). Analiza socialno-zdravstvenega stanja žensk, ki delajo v nočni izmeni na separaciji, je pokazala, da je v letošnjem letu nujno pristopiti k problemu varstva otrok. Kadrovsko-socialna služba je že izdelala program dela, po katerem bo posebna skrb posvečena materam-samo hranilkam, poročenim ženam z otroki do 7. leta starosti in zdravstveno bolj ogroženim ženskam. Upamo, da bomo vse dotlej, dokler bo nočno delo kot izjema še obstajalo, znali to delo pravilno vrednotiti in ustvariti čim boljše delovne razmere za delavke v nočnih izmenah dela.

27. decembra 1972 je potekal v predavalnici delavskega doma v Trbovljah, razgovor z otroci smrtno ponesrečenih članov ZPT. Rudniški odbor sindikata, ki je organiziral ta razgovor, jim je izročil novoletna darila in denarno pomoč.

Pomoč iz sklada skupne porabe v letu 1972

S posebnim sklepom osrednjega delavskega sveta so dobili rudniki Hrastnik, Trbovlje in Zagorje oziroma njihovi delavski sveti na razpolago določena sredstva iz sklada skupne porabe, ki so bila ustvarjena s poslovanjem v letu 1971 in razdeljena pomladi 1972 po sprejetem zaključnem računu za leto 1971.

Na temelju določil pravilnika o koriščenju sredstev sklada skupne porabe pri delovnih enotah ZPT so delavski sveti rudnikov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje razdelili prejeta sredstva na podlagi vloženih prošenj in prikazanih potreb. Delavski svet rudnika Trbovlje je program koriščenja razpoložljivih sredstev poslal v razpravo in soglasje delavskim svetom vseh ostalih enot na področju Trbovelj, šele nato pa je dokončno odobral v potrjenem okviru posamezne pomoči.

Osrednji delavski svet ZPT je na svojem zasedanju 24. aprila 1972 odobril delavskemu svetu rudnika Zagorje 70.000 din.

1. delavski svet rudnika Hrastnik je odobril sredstva naslednjim organizacijam in društvom na območju Hrastnika: rudarski godbi 10.000 din, taborniški organizaciji 1.500 din, Kajak klubu 1.000 din, krajevni skupnosti RH-zgornji del 13.000 din, strelski družini 4.000 din, zvezi vojaških vojnih invalidov 500 din, kegljaškemu klubu 3.500 din, košarkarskemu klubu 2.000 din, strelski družini Dol 1.500 din, osnovni šoli Heroja Rajka 4.000,00 din, društvu upokojencev 3.000 din, rudniški gasilski četi 5.000 din, Svobodi I 1.000 din, vzgojno varstveni ustanovi 2.000 din, krajevni skupnosti Dol 10.000 din, sindikalni organizaciji RH (za spomenik rudarjem, za rekreacijo in izobraževanje) skupno 19.500 din, ter sindikalni organizaciji Dol za izobraževanje in rekreacijo 3.000 din, prispevek za obiskovanje kulturnih prireditev v abonmaju 2.000 din društvu zdravljenih alkoholikov RH 1.000 din, za nabavo rudarskih svetilk za 50-letnike 2.500 din, za upokojene člane RH 3.000 din, za nabavo koledarjev za člane samoupravnih organov RH 8.000 din, Krajevniemu združenju borcev RH 1.500 din in enakemu združenju na Dolu 1.000 din, Zvezi vojaških vojnih starešin

1.000 din, sekretariatu RH ZK 1.000 din, Društvu telesnih invalidov 1.000 din, Rokometnemu klubu 1.000 din, Zvezi združenj borcev 9.900 din ter Zvezi mladine 500 din. Skupno so razdelil v preteklem letu 129.011,20 din, ob upoštevanju 8 odstotnih obresti. Razliko bo po vsej verjetnosti ta organ razdelil v letošnjem letu.

2. delavski svet rudnika Trbovlje je odobril sredstva naslednjim organizacijam in društvom na območju Trbovelj: Osnovna šola T. Čeč — učenci 8. razredov 300 din, Osnovna šola Alojza Hohkrauta — učenci 8. razredov 300 din, Osnovna šola Ivana Cankarja — učenci 8. razredov 300 din, lovska družina 2.700 din, AMD 500 din, Svoboda — center 5.000 din, ŠD Rudar 34.200 din, PD Kum 1.800 din, Svoboda II 2.500 din, društvo za pomoč duševno nerazvitim osebam 500 din, sindikalna podružnica RT 16.800 din, sindikalna podružnica ESO 3.700 din, sindikalna podružnica avtopark 1.700 din, delavski dom 8.100 din, PD Trbovlje 4.500 din, smučarsko društvo 10.000 din, občinska zveza za telesno kulturo 8.100 din, sindikat separacije 3.700 din, rudniška konferenca mladine 1.050 din, Krajevna skupnost Klek 500 din, sindikalna podružnica OSRD 1.800 din, sindikalna podružnica UZP 1.900 din, društvo upokojencev 2.700 din, patronat nad osnovno šolo Trbovlje 5.000 din, patronat nad vrtcem Mojeja 1.800 din, za izdelovanje spominskih daril za upokojene tovariše 7.094,35 din, delavska godba 1.800 din, občinski odbor RK 1.700 din, TVD Partizan 500 din, Društvo za vzgojo in varstvo ptic 472,30 din. V celoti je delavski svet razdelil iz razpoložljivih sredstev 144.350 din, vključno z 8% prispevki. Neizkoriščena sredstva pa bo po vsej verjetnosti delavski svet razdelil v letošnjem letu.

3. delavski svet rudnika Zagorje je odobril sredstva naslednjim organizacijam in društvom na področju Zagorja: osnovna šola T. Okrogarja 3.500 din, delavska godba 5.000 din, Zveza borcev NOV — občinski odbor 10.000 din, Društvo upokojencev 1.000 din, Smučarski klub 4.000 din, Partizan — rokometna sekcija 1.000 din, Krajevna skupnost Loke-Kisovec 800 din, Zveza borcev NOV —

Rudarstvo doma in po svetu

Bogato ležišče premoga v Ukrajini

Sovjetski geologi so proučili novo bogato nahajališče črnega premoga v Donskem bazenu v Ukrajini. Strokovnjaki ocenjujejo, da vsebuje to ležišče 15 milijard ton premoga, in sicer na prostoru, ki leži severno od Vorošilovgrada do sedanje meje premogovnega revirja. V bližini tega nahajališča leži velik porabnik premoga — termoelektrarna v Vorošilovgradu. Projekt vsebuje odpiranje petih jaškov z letno proizvodnjo okrog 15 milijonov ton premoga.

Zmanjšana proizvodnja premoga v EGS

Proizvodnja premoga v prejšnjih šestih članicah Evropske gospodarske skupnosti je znašala v letu 1972 skupno 152 milijonov ton, kar je 13 milijonov ton ali 8% manj kot v letu 1971. Tudi število zaposlenih rudarjev v premogovnikih EGS se je zmanjšalo za 8% in jih je bilo 207.300. Hkrati pa se je produktivnost v premogovnikih povečala v tem razdobju za 4,1%.

V teku leta 1972 so v državah EGS zaprli 13 premogovnikov, od tega 6 v ZR Nemčiji, 5 v Franciji in 2 v Belgiji. Letna zmogljivost zaprtih premogovnikov je znašala 6.762.000 ton.

Zaloge nakopanega premoga v premogovnikih EGS so se povečale in so znašale konec preteklega leta 16,2 milijonov ton, kar je največ od leta 1966 dalje.

Večja proizvodnja črnega premoga v Argentini

Proizvodnja črnega premoga v državnih rudnikih Argentine, se bo v naslednjih desetih letih povečala za najmanj 3 milijone ton letno, po možnosti pa na 10 milijonov oziroma 30 do 40-krat več od sedanje proizvodnje. Da bi dosegli to količino, bodo investirali precejšnja sredstva za strojno pridobivanje premoga. V državnih premogovnikih Argentine kopljejo le črni premog slabše kvalitete, zato ga mešajo z visoko vrednim uvoženim premogom, kadar gre za normalno koriščenje v termoelektrarnah in visokih pečeh.

Z rekonstrukcijo več premoga

Madžarska tudi v letošnjem letu nadaljuje z obsežno rekonstrukcijo svojih premogovnikov. V letu 1972 so zaprli 13 nerentabilnih premogovnih obratov, vendar pa je zaradi rekonstrukcije proizvodnja premoga ostala na isti ravni kot v letu 1971. V celotni proizvodnji premoga so dale 20 % proizvodnje popolnoma mehanizirane naprave. Povezano pa je tudi s precejšnjim zmanjšanjem dela rudarjev. Število zaposlenih rudarjev se je zmanjšalo za 6 %. V letošnjem letu bodo povečali proizvodnjo za 1 milijon ton, tako da bo znašala celotna letna proizvodnja 27 milijonov ton. Delež premoga, pridobljenega iz popolnoma mehaniziranih odkopov, se bo zvišal na 35 %.

Zeniška koksarna je presegla načrt

Zeniška koksarna je v letu 1972 prekoračila svoj letni načrt in proizvedla preko 730.000 ton koksa. Zeniški koks je bil v letu 1972 v pogledu kakovosti boljši kot v letu 1971. Hkrati s proizvodnjo koksa so proizvedli tudi 25.000 ton katrana in še nekaj drugih stranskih proizvodov.

Pomen rjavega premoga v ZRN

Rjavi premog z območja Porenja je tudi v preteklem letu prispeval pomemben delež k preskrbi ZRN z energetskega vira. Izkop Rheinische Braunkohlenwerke AG je v preteklem letu dosegel 45 milijonov ton rjavega premoga (+ 5 milij. ton). Od tega so porabile termoelektrarne RWE (Rheinisch-Westfälische Elektrizitätswerke AG/4/5, 1/5 pa so predelali v brikete. RWE je proizvedla v letu 1972 55 milijard kWh električne energije, kar je prek 1/5 celotne proizvodnje termoelektrarn v ZRN. Sedanje zmogljivosti termoelektrarn na bazi rjavega premoga znašajo 8.100 MW, v naslednjih 10 letih pa se bodo povečale za 3.900 MW.

Premog v proizvodnji električne energije v ZDA

Premog je najpomembnejše gorivo v proizvodnji električne energije v ZDA, čeprav se je njegov delež v skupni porabi energije za leto 1971 zmanjšal za 1 %. Elektrarne so v letu 1971 porabile 54,9 % skupne količine proizvedenega premoga. Proizvodnja črnega premoga in lignita je znašala skupno 603,5 milijona ton, antracita pa 7,3 milijona ton.

center 1.000 din, Proletarec — kegljaški klub 2.000 din, Planinsko društvo 3.000 din, Strelska družina O-S 2.000 din, Zveza borcev NOV za dom na Prvinah 2.000 din, pevski zbor društva upokojencev 500 din, za letovanje otrok 3.425 din, MPZ Vesna 1.000 din, Zveza rezervnih vojaških starešin 500 din, odboru za gradnjo TV pretvornika na Mareli 4.000 din, Gasilsko društvo Kandrške 300 din, rudniška gasilska četa 2.000 din, Loški glas 1.000 din, Prosvetno društvo Čemšenik 700 din, klub zdraviljenih alkoholikov — skupina RZ 1.000 din, temeljna kulturna skupnost 9.000

din, Zveza prijateljev mladine 1.000 din, za potrebe delavskega sveta RZ 1.000 din, ribiška družina 200 din, Vzgojno varstveni zavod — Center 500 din. Skupno z 8 % dajatvami je bilo porabljenih od odobrenih sredstev 66.610,20 din. Ostanek sredstev bo predvidoma razdeljen v letu 1973.

Iz prednjega pregleda je razvidno, da je imel kolektiv Zasavskih premogovnikov preko svojih organov upravljajanja v delovnih enotah mnogo razumevanja za potrebe posameznih društev in organizacij v preteklem letu. Seveda pa se je ta pomoč gibala v okviru danih možnosti.

Združenje specializiranih rudarskih podjetij

Vse večje zahteve, ki jih terjajo investicijska dela v rudarstvu in hiter razvoj novih tehnologij, spremenjajo podobo podjetij, kadrovske strukturo, izvajalske metode, integracijske oblike in podobno.

V ZR Nemčiji so sorazmerno kmalu po koncu druge svetovne vojne v letu 1948, ustanovili združenje podjetij za specialna rudarska dela, katerih naloga je izvajanje rudarskih del in sicer dnevnih in slepih izvoznih jaškov, rovov, velikih podzemnih prostorov in podobno. Pravna ureditev zagotavlja podjetjem, združenim v tem združenju, da le ta lahko izvajajo specializirana investicijska dela v rudarstvu, omogoča pa tudi čvrsto povezavo z rudarskimi oblastnimi organi s ciljem, da sodelujejo pri sprejemanju varstvenih in drugih strokovnih predpisov, standardov in normativov potrebnih v tej dejavnosti.

Danes šteje združenje 14 specializiranih podjetij, katerih najmočnejša štejejo nad 1.000 zaposlenih (3 podjetja), večina pa imajo nekaj sto zaposlenih (v povprečju po 500 zaposlenih). V zadnjih letih so v teku močna integracijska gibanja, katerih osnovna gibalna so koncentracija kapitala, sredstev in kadrov.

Močne strukturne spremembe zahodno-evropskega gospodarstva postavljajo tudi rudarstvo pred vedno večje zahteve v pogledu racionalnega izvajanja del, kar pa je možno le z uvajanjem moderne mehanizacije in z visokokvalificiranimi kadri. Tudi strokovni profili delavcev se transformirajo iz rudarskega ročnega de-

la v strojno rudarsko delo, ki terja vse večje poznavanje modernega rudarskega strojništva.

Iz strokovne literature in informacij posameznih specializiranih podjetij je razvidna težnja po prevzemanju rudarskih investicijskih del v inozemstvu. Domače tržišče kljub izrednemu obsegu del namreč ne zagotavlja dolgoročnega razvoja, niti optimalne velikosti podjetij.

Naši člani imajo preko poslovnega združenja RUDIS večletne poslovne odnose z največjimi specializiranimi rudarskimi podjetji v ZRN in sicer:

- Dailmann-Haniel GmbH, Dortmund,
- Fröhlich-Klüpfel, Wuppertal,
- Thyssen Schachtbau GmbH, Mülheim, in
- G. Wilhelm Wagener GmbH, Essen.

Ko v tem letu to združenje praznuje 25. obletnico ustanovitve smatramo, da je prav, da rudarsko dejavnost na kratko seznanimo o obstoju in delu sorodnega združenja v ZRN, s katerimi več let poslovno sodelujemo.

Sodelovanje s temi podjetji nam omogoča, da se seznanjamo z njihovim načinom dela, tako s tehnološkega kot poslovnega gledišča. Prepričani smo, da nam bodo izkušnje naših poslovnih partnerjev, tako na delih v ZR Nemčiji kot v tretjih deželah, zelo koristila, saj so posebno v deželah v razvoju, velike možnosti našega samostojnega ali tudi skupnega nastopanja.

Vinko Grabnar

Pregled prispevkov, ki jih plačuje podjetje v letu 1973

Skupščina SR Slovenije je sprejela zakon o podaljšanju rokov za določitev stopenj in osnov davkov in prispevkov za leto 1973. Rok za določitev teh stopenj in osnov je podaljšan do 31. 3. 1973. Če bodo republiška skupščina in občinske skupščine do tega dne predpisale nove stopnje in osnove, se bodo le-te uporabljale od 1. 1. 1973 dalje, dotlej pa obračunavamo davke in prispevke iz OD po

stopnjah iz leta 1972. Spremenjena je bila le stopnja prispevka za otroški dodatek, ki znaša sedaj 2,07 % od bruto OD, v letu 1972 pa je znašala 1,44 %. Zaradi spremenjene stopnje za otroški dodatek se je povečala skupna bruto stopnja za obračun davkov in prispevkov iz OD, ki znašajo za izplačila od 1. 1. 1973 v odstotkih od bruto in neto OD:

	bruto %	neto %
— občinski in republiški davek iz delovnega razmerja in prispevek za izobraževanje	9,20	13,51
— prispevek za zdravstveno zavarovanje	7,28	10,69
— osnovni prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	12,70	18,65
— prispevek za otroški dodatek	2,07	3,04
— prispevek za dnevno varstvo otrok	0,45	0,66
— prispevek za zaposlovanje	0,20	0,29
Skupaj:	31,90	46,84

Dokler ne bodo uzakonjeni novi predpisi, se plačuje stanovanjski prispevek še vedno po stopnji 4 % od bruto odnosno 5,87 % od neto OD. Prav tako ni bil spremenjen prispevek za obnovo Bosanske krajine (0,70 % od bruto oziroma 1,03 % od neto OD). Tudi dodatni prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter za beneficirano delovno dobo so ostali zaenkrat isti.

Vse navedene stopnje davkov in prispevkov iz OD sočasne in bomo morali po sprejemu ustreznih zakonskih predpisov izvesti za I. trimesečje 1973 ponovni obračun.

Zvezna skupščina je sprejela zakon o omejitvi višine davkov in prispevkov. Po tem zakonu ne smejo znašati v letu 1973 davki in prispevki na pogojnega delavca več, kot so znašali v letu 1972. To velja tako za obveznosti iz OD, kot tudi za vse druge zakonske obveznosti, ki se plačujejo iz dohodka. Če znašajo obračunani zneski po določenih stopnjah več kot izračun na pogojne delavce, se vplačajo zneski po izračunu na pogojne delavce, v tem primeru se vnese razlika v rezervni sklad podjetja. Če je pa obračun po odrejenih stopnjah nižji od izračunanega zneska na po-

gojnega delavca, se vplača nižji znesek. Pri tem je izjema za prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter neposredno otroško varstvo. Ta dva prispevka sta lahko višja za 9 %. Izjema je tudi pri prispevkih za obnovo Bosanske krajine, otroški dodatek in zaposlovanje. Ti prispevki se odvajajo v izračunani višini po določenih stopnjah, ne glede na znesek na pogojnega delavca.

Pač pa nam obilico dodatnega dela povzročajo zvezni predpisi, po katerem moramo obračunati in odvesti davke in prispevke od OD (skupna stopnja 9,20 % od bruto oziroma 13,51 % od neto OD) na posamezne koristnike. Do 31. 12. 1972 so naše izplačilne blagajne obračunale ta prispevek v skupnem znesku ter vplačale na zbirni račun pri SDK. Nakazilu smo priložili seznam občin z navedbo dinarskih osnov, od katerih smo prispevek obračunali. SDK je enkrat mesečno zbirno nakazilo razporedila na posamezne koristnike. Sedaj pa moramo za vsako posamezno občino pri vsaki izplačilni blagajni napisati po štiri virmanska nakazila. Vseh občin, katerim moramo odvajati davke in prispevke, pa je pri našem podjetju okrog 50. Doslej smo

Energija iz šote v Grčiji

Pred kratkim so v Moskvi podpisali pogodbo o koriščenju grških nahajališč šote pri Philippi, vzhodna Makedonija (grški del) in sicer s sovjetskimi podjetjem za zunanjo trgovino Energomacheexport. K tej pogodbi morata dati svoje soglasje še obe vladi. V okviru tega dogovora je predvidena dobava in izgradnja treh toplarn z zmogljivostjo po 125 MW. Predvidoma bodo začele obratovati v letu 1977. Del stroškov za nabavo in montažo toplarn bodo Grki krili s kmetijskimi proizvodi, med katerimi je tudi tobak, deloma pa bodo plačali dobave v devizah.

Gradnja koksarne v Bakru

Predsednik kombinata železarne Sisak Norbert Veber je seznanil novinarje o tem, da so v teku priprave za zgraditev koksarne, ki bo zgrajena s skupnimi močmi v Bakarskem zalivu. Gradnjob osta financirali železarna Sisak in združene slovenske železarne. Po njegovem mnenju pa kasni z deli za leto dni, ker se na Hrvaškem niso mogli zediniti za lokacijo. Predvidoma bo koksarna pričela z obratovanjem najkasneje v začetku leta 1976. Bakar je bil izbran za zgraditev koksarne zato, ker je ta točka ob morju najbližja potencialnim koristnikom koka. Njena zmogljivost bo znašala v prvi fazi 850.000 ton, kasneje pa je bo možno povečati na 1.700.000 ton.

Raša zahteva ekonomske cene

Istrski premogovniki Raša-Labin zahtevajo, da se jim odobre ekonomske cene za črni premog, sicer bodo morali ustaviti proizvodnjo. Istrski premogovniki že nekoliko let poslujejo z izgubo, ker je njihova lastna cena višja od prodajne, kot posledica mnogo manjše proizvodnje. Njihova sedanja proizvodnja se giblje okrog 400.000 ton letno. V letu 1971 so imeli 16,5 milijona ton izgube, ki pa so jo pokrili iz posebnega republiškega sklada na Hrvaškem. Tudi v letu 1972 so imeli večjo izgubo.

Prenehal je obratovati

Japonska družba (John Coal Mining Co) je zaprla svoj 80 let star premogovnik v Fukushima-Ibaraki, zaradi novih vladnih predpisov. Ta premogovnik je bil eden največjih na Japonskem in je še v letu 1970 proizvedel 3,6 milijona ton premoga.

Gre za enotno politiko cen

Razmerja med cenami, kriteriji in mehanizem za utrjevanje, morajo biti poenoteni za vse vrste energetskih goriv in električne energije. O tem so se dogovorili konec preteklega leta proizvajalci in distributerji električne energije, premoga in nafte. Dogovor predstavlja določen napredek in kaže, da bodo »rudarji, naftaši in električarji« v bodoče imeli skupen jezik, da bo manj konkurence. Po drugi strani pa bo po vsej verjetnosti prišlo do boljšega oskrbovanja z gorivom. Od zvezne vlade so pristojna združenja in sveti zahtevali sprejetje samoupravnega sporazuma o cenah energetskih goriv.

Delo za rudarje

Premogovnik Lubnica pri Zaječaru je sprejel ukrepe za zagotovitev dela za 500 rudarjev, ki so ostali brez dela zaradi nedavnega požara v jami tega rudnika. Tudi tokrat je prišla do izraza rudarska solidarnost. Okrog 150 rudarjev iz jame rudnika Lubnica bo dva do tri mesece delalo v rudnikih Aleksinac, Soko Banja in Vrška Čuka. V tem času bodo predvidoma pogasili požar v jami. Manjši del rudarjev — delovnih invalidov pa bodo upokojili predčasno. Sicer pa so iz sredstev skupne rezerve republike zagotovili sredstva za izdelavo novih transportnih poti.

Poraba energije v Franciji

Skupna poraba energije v Franciji je znašala v letu 1972 245 milijonov ton SKE (Steinkohle-Einheiten, tj. enote črnega premoga (ali za 6,5 % več kot v letu 1971).

Premogovniki so zaposlovali v letu 1962 še 180.000 rudarjev, konec leta 1972 pa je bilo zaposlenih le še nekaj nad 80.000. V letu 1962 je znašal dnevni učinek na zaposlenega 1.949 kg, konec leta 1972 pa že 2.835 kg.

Nazadovanje francoske proizvodnje premoga v letu 1972

Francoska proizvodnja premoga se je v letu 1972 zmanjšala na 32,73 milijona ton proti 35,77 milijona ton v letu 1971. Še v letu 1964 je proizvodnja premoga znašala 55 milijonov ton, število zaposlenih, ki je leta 1962 doseglo še 180.000 oseb, je konec leta 1972 malenkostno presehalo 80 tisoč oseb. Produktivnost na rudarja v izmeni je v letu 1972 dosegla 2.835 kg proti 1.949 kg v letu 1962.

izdelali zbirni obračun, napisali eno virmanski nalog, sedaj pa moramo izdelati obračun za vsako občino in odvesti prispevke s 4 virmanskimi nakazili.

Povečani obseg dela kažeta naslednja dva primera:

avtopark: 3 občine

— doslej: 1 obračun in 1 nakazilo

— odslej: za občino Trbovlje 5 nakazil
za občino Hrastnik 4 nakazila
za občino Zagorje 4 nakazila

13 nakazil in obračunov

OSRD: 48 občin

— doslej: 1 obračun in 1 nakazilo

— doslej: 48 občin × 4 nakazila =
= 192 nakazil in obračunov.

Mnogo bolje ni pri osnovni dejavnosti, kjer imamo tudi okrog 40 občin.

Prispevek 9,20 % od bruto OD se namreč razdeli na 4 koristnike:

— republiški davek iz OD
— občinski davek iz OD
— republiško izobraževanje iz OD
— občinsko izobraževanje iz OD
— v občini Trbovlje še posebno nakazilo za dnevno varstvo otrok.

Vse navedene prispevke moramo vplačevati posameznim koristnikom

ki bo namenjen za solidarnostni stanovanjski sklad. Torej se bo obseg dela v naši administraciji še povečal. Povečan obseg dela pa povzroča tudi dodatne stroške, ker se ga glede na kratke časovne roke ne more opraviti v rednem delovnem času, torej nadure: tiskovine za virmanska nakazila, ki jih je toliko več, pa tudi niso zastoj.

Kot sem že omenil, so vse stopnje davkov in prispevkov začasne, v dokončnih stopnjah za leto 1973 pa bomo lahko govorili šele po sprejetju vseh ustreznih zakonov, torej v naslednji številki Srečno.

Roman Turnšek

Poraba krajevnega samoprivevka v Hrastniku

Skupščina občine Hrastnik je poslala za objavo v našem glasilu poročilo o zbiranju in uporabi sredstev krajevnega samoprivevka za izgradnjo dodatnih šolskih prostorov in zaprtega kopaljšča v Hrastniku. Poročilo se nanaša na razdobje januar—december 1972. Zaradi obsežnosti tega poročila ne moremo v celoti objaviti, pač pa posredujemo zainteresiranim bralcem s področja Hrastnika, najbistvenejše podatke iz tega poročila.

V času od 1. januarja do 31. decembra 1972 je bilo vplačanih skupno 1,145.211,90 din s strani zaposlenih, upokojencev, kmetov in drugih zavezancev. Vse delovne organizacije v glavnem izpolnjujejo svoje pogodbene obveznosti. V letu 1972 so vplačale nekaj nad en milijon dinarjev.

Kako poteka gradnja šole na Logu?

Nadzor nad izvajanjem pogodbenih del z gradbenim podjetjem,

izvaja v imenu občinske skupščine stanovanjsko podjetje Hrastnik, po svojem sodelavcu Ivanu Mavroviču. Gradbena dela na objektu so se pričela 16. 6. 1972. Do 20. 1. 1973 je preteklo 182 delovnih dni, tako da jih preostane za dokončanje del še 136 delovnih dni. Predračunska vrednost za celotni objekt znaša 6,940.345,80 din, vrednost dosedaj opravljenih del, vključno z decembrom 1972, pa znaša 2,805,640,58 din oziroma okrog 40 % predračunske vrednosti. Objekt še ni dokončan do tretje faze, opravljenih je le okrog 70 % gradbenih del. V spodnji etaži je položena osnovna kanalizacija in vodovodna napeljava. KOP Hrastnik pripravlja že mizarska in ključavničarska dela ter drugo za okna in vrata. Obrtniških del je opravljenih okrog 10 %. Pri izkopu so ugotovili, da je treba zaradi različnih vrst terena, opraviti večje izkope, kot je bilo sprva predvideno. Dodatna dela so vplivala na po-

daljšanje dela za okrog 20 delovnih dni in 5-% povečanje predračunske vrednosti. Zaradi ugodnega vremena, izvajajo dela tudi pozimi. S posebnim projektom je rešeno tudi vprašanje toplovodnega ogrevanja ter vprašanje vodovodnega, kanalizacijskega in električnega omrežja. Prav tako je izdelan projekt za zunanjo ureditev okolice zgradbe. Dela ne potekajo v okviru pogodbenih rokov, vendar iz objektivnih vzrokov. Računajo pa, da bodo zgradbo dokončali do roka, t. j. do 3. 7. 1973.

Kako potekajo priprave na gradnjo kopaljšča?

Izdelan je glavni projekt, z deli pa bodo pričeli sredi leta 1973. Po vsej verjetnosti bo pri tem objektu prišlo do podražitev zavoljo uvozne opreme. Predvidevajo pa, da bodo objekt zgradili v okviru samoprispevka in prispevka delovnih organizacij.

Iz poročila je razvidno, da se sredstva zbirajo po načrtu ter da pri gradnji ni večjih zastojev. Morda bo prišlo do manjše prekoračitve rokov izgradnje.

Večnamenski samoprispevek v Trbovljah

Znano je, da je samoprispevek edina pot, ki zagotavlja uresničitev skupnih potreb občanov oziroma odpira in zagotavlja možnost uresničitve za dograditev objektov pri osnovnih in sanacijo prostorske stiske v srednjih šolah, zagotavlja gradnjo vodovoda in novega zdravstvenega doma v Trbovljah. To so besede, ki so bile izrečene na eni izmed sej iniciativnega odbora za uvedbo večnamenskega krajevnega samoprispevka v Trbovljah.

Glede na to, da se sedanji samoprispevek, zanj so se občani odločili na referendumu leta 1968, izteče aprila letos in da s tako zbranimi sredstvi ni bilo mogoče uresničiti takrat sprejetega programa - sanacije osnovnošolskega problema - je edina pot, da se to uresniči, ponovna uvedba krajevnega samoprispevka. Da bi lahko dogradili telovadnico pri osnovni šoli na Leninovem trgu, zatem jedilnico, centralno kuhinjo in knjižnico, bi potrebovali še 8,5 milijonov din. Sanirati pa je nujno razmere na podružničnih šolah. V prostorih gimnazije deluje tudi ekonomska šola, tako da sta obe v veliki prostorski stiski. V srednje šolstvo se ni pravzaprav vlagalo že 10 let. Da bi se pa izboljšali pogoji delovanja srednjih strokovnih šol v središču revirjev, je nujno povečati prostorske zmogljivosti, tako da bi se lahko šolali vsi dijaki in jih ne bi šole več odklanjale zaradi pomanjkanja prostora-učilnic. Za ureditev tega problema bi

bilo nujno v Trbovljah zbrati dva milijona din.

Problem oskrbe Trbovelj z zdravno pitno vodo je iz leta v leto bolj pereč. Viri pitne vode v občini so zajezeni in ne zadostujejo za potrebe prebivalstva in industrije. Edina rešitev je v gradnji vodovoda in zajemanju vodnih virov izven občine. Zato je tudi odlašanje investicijskih del v novi vodovod dvorezen meč. Kajti lahko se zgodi, da bi ostali brez vode oziroma, da bi jo morali zapirati. Alj natančneje občani jo bomo imeli vsako leto manj. Za to področje bi bilo nujno zagotoviti nad 18.000.000 dinarjev.

Nič manj ni pereča problematika zdravstvene službe, pravzaprav ambulantne splošne službe. Ta je namreč rastresena po Trbovljah in morajo pacienti tekati takorekoč po celem mestu, od zdravnika do laboratorija in specialističnih ambulantnih pregledov. Mimo tega pa deluje ta služba tudi v nepriemernih prostorih. Da bi končno imeli vsi, ki iščejo zdravstveno varstvo na enem mestu, je nujno zgraditi nov zdravstveni dom v katerem bi bila, mimo vseh ambulanta, tudi lekarna. Novi zdravstveni dom s čisto uporabno površino prek 2.800 kvadratnih metrov, bi zgradili v neposredni bližini bolnice. Za njegovo gradnjo pa je nujno zagotoviti okoli 21 milijonov dinarjev.

To so razlogi, zaradi katerih so se v Trbovljah odločili za večnamenski samoprispevek. O njem pa

Udeležba Poljske v svetovni proizvodnji

Že več let se Poljska nahaja v skupini vodilnih svetovnih proizvajalcev premoga. Njihova letna proizvodnja črnega premoga se nahaja na petem, proizvodnja rjavega pa na šestem mestu v svetu. Proizvodnja cinkove rude znaša 5 % od svetovne proizvodnje in je na osmem mestu v svetu. Isto velja tudi za proizvodnjo bakra, katerega proizvedejo 1 % svetovne proizvodnje. Je na devetem mestu v svetu v proizvodnji surovega jekla in dušičnih gnojil. Poljska je med evropskimi državami vodilni proizvajalec elementarnega žvepla. Prav tako je njihov delež proizvodnje tudi v drugih industrijskih vejah zelo pomemben, tako v evropskem, kot v svetovnem merilu.

Izgube britanskih premogovnikov

Nacionalna zbornica za premog čeni izgubo britanske premogovne industrije v tekočem letu na 100 milijonov £, vendar bo zaradi povečanja produktivnosti ocenjene vrednostno na 20 milijonov £ dosegla izguba 80 milijonov £. Že v letu 1973/74 naj bi zaradi velike državne pomoči premogovni industriji znašal dobiček 10 milijonov £. V gospodarskem letu 1973/74 naj bi se produktivnost britanskih premogovnikov povečala za 6,5 %. V prihodnjih petih letih bo v okviru vladnega programa britanska premogovna industrija dobila 720 milijonov £ pomoči.

Proizvodnja koksa v EGS

Kljub ponovnemu vzponu jeklarke industrije (+ 6 %) se proizvodnja koksa v državah skupnosti znižuje zaradi nazadovanja potrošnje koksa na drugih področjih. V prvih 10 mesecih 1972 je znašala proizvodnja koksa 51,6 milijona ton, to je 3,6 milijona ton oziroma 6,5 % manj kot v istem obdobju 1971. Po posameznih državah se je v razdobju januar—oktober 1972 proti istemu razdobju leta 1971 proizvodnja gibala kot sledi: v ZRN je nazadovala od 31,5 na 28,8 milijona ton (— 8,5 %), v Franciji je nazadovala za 9 % do 10,4 na 9,5 milijona ton, v Italiji je nazadovala za 0,6 % od 5,8 na 5,7 milijona ton, na Nizozemskem se je povečala od 1,5 na 1,6 milijona ton (+ 2 %), v Belgiji pa se je povečala od 5,8 na 5,9 milijona ton (+ 1,1 %), skupno se je zmanjšala od 55,2 na 51,6 milijona ton.

Izkop Rheinische Braunkohlenwerke AG

Izkop Rheinkohle AG je v letu 1972 znašal prek 95 milijonov ton rjavega premoga, kar je približno 5 milijonov ton več kot leto poprej. S tem je družba dosegla 15-odstotni delež pri celotnem pridobivanju primarne energije v ZRN. Od petih ton rjavega premoga so 4 tone odšle v termoelektrarne tega območja, ki so proizvedle v preteklem letu približno 55 milijard kWh električne energije. Zaradi povečanega povpraševanja bo družba zvišala letni izkop na približno 110 milijonov ton letno.

Razžvepljenje premoga

Tri ameriške firme skupno preizkušajo projekt za izločanje žveplovega dioksida iz dima s pomočjo citronske kisline. Postopek je že testiran s strani državnega urada za premog pri manjši industrijski napravi. Pri tem so uspeli izločiti do 95 % žveplovega dioksida iz plinov in dima, ki izvira ob izgorevanju premoga. Kot produkt reakcije nastaja žveplo.

Poskusna tovarna za predelavo premoga

Znana ameriška firma Rust engineering Co., je preteklo leto dobila naročilo za izdelavo projekta in graditev poizkusne tovarne za predelavo premoga v plin, s kapaciteto 70 ton dnevno. Tovarna bo zgrajena v letu 1975. S poizkusi so demonstrirali izdelavo sintetičnega zemeljskega plina iz premoga v komercialnih količinah.

Thyssen zapušča Ruhrkohle AG

August-Thyssen-Hütte AG (ATH) v svojih jeklarnah ne bo več uporabljala domačega premoga, temveč bo uvažala cenejši premog iz inozemstva. Koncern bo zaradi tega zapustil Ruhrkohle AG, katere soustanovitelj je bil leta 1968 in pri kateri je udeležen s 7 %. Razlog za to je sedanja konstrukcija Ruhrkohle, ki predvideva obvezen nakup koksa po svetovnih cenah, kar ogroža razvojne možnosti ATH. Vladni krogi kritizirajo poizkus ATH, da bi vplivala na določanje cen koksa Ruhrkohle AG in na druge zainteresirane jeklarske koncerne. Sindikati svarijo pred predlogi Thyssen AG in izvedenci menijo, da ne bo prišlo dolikvidacije Ruhrkohle AG.

se bomo aprila odločali na referendumu.

Pravzaprav ostane še vprašanje, kako zbrati ta sredstva in v koliko letih. Na aprilskem referendumu se bomo odločali o uvedbi 5-letnega krajevnega samopriskevka, s katerim naj bi se zbralo nekaj nad 56 milijonov dinarjev. Ta sredstva pa bi zadoščala za dokončno ureditev naštetih štirih najbolj perečih problemov. Da bi pa lahko zbrali ta sredstva, predlaga iniciativni odbor za uvedbo krajevnega samopriskevka, da bi gospodarske organizacije izločale 1,5 odstotka od narodnega dohodka, negospodarske organizacije prav tako 1,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov. Vsi zaposleni naj bi plačevali po 1 odstotek samopriskevka od

neto osebnih dohodkov, po 0,5 odstotka naj bi se stekalo od pokojnin in invalidnin, po 2 odstotka od sredstev obrti in od sredstev proste dejavnosti 10 odstotkov.

Iz tega predloga je razvidno, da je sredstva za izvedbo programa mogoče zagotoviti s samopriskevkom v petih letih in z družbenim dogovorom oziroma pogodbami med občinko skupščino in delovnimi organizacijami o prispevku, ki bi ga delovne organizacije plačevale v dogovorjeni višini. Za tiste delovne organizacije, ki zaradi težkih pogojev gospodarjenja ne bi zmoгле prispevati dogovorjenih sredstev v petih letih, pa bi se čas plačevanja podaljšal na 7,5 let.

Janko Savšek

Večje zanimanje za kulturne prireditve

Kulturno življenje in dejavnost kulturnikov-amaterjev je v letu 1972 potekalo po že ustaljeni poti in ni bilo niti večjih poživitev, niti ni občutno upadala.

Med agilnejše lahko štejemo odrasle pevske zборе, ki so bili soudeleženi pri nekaj pomembnih akcijah. Pevski zbori Svoboda II., Zarja in Slavček so se udeležili tekmovanja v Mariboru, 14 pevskih zborov je bilo na reviji Zasavskih pevskih zborov, ki je bila lansko leto v Zagorju in je v organizaciji ZKPO Zagorje zelo dobro uspela.

Trboveljski zbori so sodelovali na proslavi 500-letnice kmečkih uporov v Sevnici, 100-letnici bratov Ipavcev v Šentjurju pri Celju, gostovali so na Tržaškem, na Javorniku in na Jesenicah. Doma so zbori pripravili svoje vsakoletne redne koncerte, sodelovali so na proslavah, v organizaciji radia Trbovlje so skupaj z Delavsko godbo posneli gramofonsko ploščo »Srečno«. Društvo Svoboda II. je slavilo 20. obletnico obstoja, pevski zbor Svoboda II. bo svojo 20. obletnico slavil v mesecu marcu, Delavska godba pa se pripravlja na svojo 70. obletnico, ki bo v mesecu juniju.

Delavska godba je sredi leta 1972 zašla v krizo, ki je bila, poleg organizacijskih spodrslijajev, pogojena

s pomanjkanjem finančnih sredstev. Z razumevanjem kolektiva je bilo vprašanje financiranja rešeno in je konec leta godba zopet lahko pričela z normalnim delom.

Skromno gledališko dejavnost domačih skupin so dopolnjevale in nadomeščale predstave renomiranih gledališč iz kulturnih centrov v abonmajskih prireditvah, ki jih je tudi tokrat organizirala ZKPO.

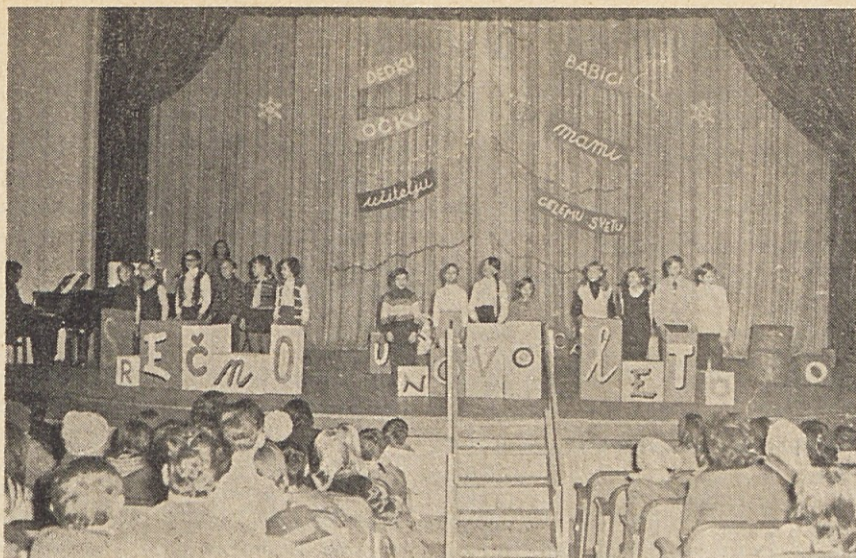
Mogoče je še najživahnejše v sekciji likovnikov-amaterjev, ki se v »Relik-u« pripravljajo na proslavo 10. obletnice in vzporedno z njo na ustanovni občni zbor likovnih skupin Slovenije, ki bo meseca junija v Trbovljah.

Kot že nekaj let prej, je tudi leto 1972 terjalo vse večjo potrebo po skrbi za naraščaj v amaterski kulturi. Poklicne kulturne ustanove - šole — se še vedno niso v zadostni meri osvestile, kakšno je njihovo poslanstvo pri delu izven ozkih meja šolskega učnega načrta.

Na občnih zborih godbe in pevskih zborov so se ponavljala tarnanja, da ni nikogar, ki bi skrbel in pripravljaj naraščaj za izpopolnjevanje praznin, ki nastajajo in ki bodo iz leta v leto občutnejše v naših amaterskih skupinah.

Dejstvo je, da se je z dograditvijo nove osnovne šole v Trbovljah, v

V gledališki dvorani delavskega doma v Trbovljah, so 30. decembra 1972, izvedli člani Svobode-center Trbovlje v organizaciji ZKPO in društva prijateljev mladine, novoletno igrico za otroke članov našega kolektiva.

Foto inž. T. Bregant

kateri so pri pouku združeni vsi višji razredi, ponudila idealna prilika, da se na tej šoli oblikuje mladinski zbor, ki bi lahko zakorakal po poti predvojnega »Trboveljskega Slavčka«. Dvomim, da so še kje v Sloveniji takšne prilike, kot je nastala pri nas, pa vendar bomo na festivalu v Celju lahko videli in slišali mlade pevce od vsepovsod, le iz Trbovelj ne. Ali nas ni lahko nekoliko sram, da je tako? Mladina je že pred vojno dokazala, da je glasbeno sposobna bolj, kot kjerkoli drugje, toda glas, da so revirji neusahljiv vir mladih glasbenih talentov, se dandanašnji čas vse bolj izgublja v preteklost.

V lanskem letu so se nadaljevala prizadevanja pri uveljavljanju samoupravnih odnosov v kulturi. Re-

zultat teh prizadevanj so Temeljne kulturne skupnosti, ki naj bi bile usmerjevalke in gibala vse kulturne dejavnosti. Niso mi podrobneje poznane razmere v Zagorju in Hrastniku, za Trbovlje najbrž lahko ugotavljam, da je Temeljna kulturna skupnost trenutno samo prevzela dosedanjo vlogo proračunske delitve finančnih sredstev, medtem ko se s svojo osnovno nalogo še ni spopadla.

Med razveseljiva dejstva pa lahko uvrstimo ugotovitev, da se v zadnjem času povečuje zanimanje delovnih ljudi za kulturne prireditve.

Prepričan sem, da se bo to zanimanje stopnjevalo tudi letos, kar bo vsekakor ugodno vplivalo na kulturno življenje v naših krajih.

Jože Skrinar

Rešitev novoletne križanke

Vodoravno: OJSTRO, PSIHA, LOPATA, APNAR, IVER, ZASAVJE, GIL, ANTRAKS, OCET, TOTRA, PP, CAORLE, RAI, OŽILJE, LUETIK, ARS, GERA, NDOLA, NAENIA, LLANO, EGAN, STOL, JIMENEZ, DR, ENDO, IMITATOR, RO, JOE, KOD, OREHOVEC, SOK, OVOJ, I, ES, SOSTRO, VAN ALLEN, REKA, OT, OM, BUENOS, AIRES, DVO-LISTNICA, AAR, SIENA, NAONIS, SENCA, KL, N, IC, JURTA, IS ENI, EMIR, S, AKT, PAJEK, KANAPE, ROOSA, ATONA, ICEK, TULARE, ALARM, JIRI, SPEHA V NOVEM

LETU.

Navpično: OGLJIKOVODIK, ART, ŽELIMO VAM VELIKO US, PIRAMIDON, ON, STOLP, PLANET, JABLAN, SAE, J, ONA, LUI, EPARH, OLIGOCEN, ETO, LESNINA, EA, JOVICA, DEZORIENTACIJA, V, SPELEOLOG, RE, NONO, ETAN, TAR, TRULA, HE, SIN, KOLO, RT, LEANDROS, ACI, NAV, OAZA, ET, ROV RIAS, ARE, ANT, IN, ESER, JEK, MM, PASTORKA, 45 Tika tm

COKE, SUMA, L, SPARTA, ESEJ, SAS, ERINIJE, INVARIANTNOST, ANTRACIT, HAJKA, RIO, DE ORO, ACA, PERU, ARES SALO, KOT, RA, SEKI.

Uporaba premoga v ZRN

V ZRN se uporaba premoga vedno bolj koncentrira na področje jeklar-ske industrije in proizvodnje električne energije. Medtem, ko so v letu 1960 zahodnonemški premogovniki dobavili elektrarnam le 17 % proizvodnje, se je v letu 1972 ta odstotek povečal na 36 %. Z 39 milijoni ton so zahodnonemški premogovniki krili 2/3 potreb po koksu v EGS, od tega v ZRN 22 milijonov ton in 17 milijonov ton v drugih državah skupnosti. Industrija železa in jekla ter elektrarne bodo še vnaprej pomembni odjemalci premogovnikov, saj se bo v 10 letih proizvodnja električne energije podvojila, ostali energetski viri pa še ne morejo v zadostni meri povečati svojega deleža v proizvodnji električnega toka. Poraba premoga je bila v ZRN po posameznih področjih v letu 1960 naslednja: industrija železa ES 30 %, elektrarne ZRN 17 %, ostali odjemalci 53 %. V letu 1972 pa je bila poraba naslednja: industrija železa in jekla ES 39 % oziroma 39 milijonov ton, elektrarne 36 % oziroma 36 milijonov ton, ostali odjemalci premoga 25 % oziroma 25 milijonov ton.

Preimenovanje rudnika Laško

Rudnik rjavega premoga Laško se vsa zadnja leta prizadeva za postavitev nove industrije na svojem območju, ker kot neperspektivni premogovnik nima tolikšnih možnosti za nadaljnjo normalno poslovanje.

Tako je nova proizvodnja izolacijskega materiala že prerasla osnovno proizvodno dejavnost, tj. pridobivanje premoga. Zato so s 1. februarjem 1973 začeli poslovati pod novim nazivom: TIM, Tovarna izolacijskega materiala, Laško. V okviru preimenovanega podjetja ima tri TOZD, in sicer TOZD Tovarna izolacijskih materialov (proizvodnja izdelkov iz stiropora, proizvodnja hidroizolacijskih materialov ter montaža in izolacije), TOZD Rudnik premoga, glin, peska in izdelava betonskih izdelkov ter TOZD Organizacija skupnih služb. Glavni direktor TIM je Srečko Šentjurs. Od začetka letošnjega leta dalje torej ne moremo več govoriti in pisati o rudniku rjavega premoga Laško.

Kakor je znano, je rudnik Kočevje v letu 1972 prav tako prenehal obstajati kot samostojno podjetje in se je vključil v podjetje ITAS v Kočevju.

Premog še ni odslužil, vendar večja potreba po nafti

Poraba energije v zvezni republiki Nemčiji se bo povečala od 350 milijonov ton, kolikor sedaj znaša preračunano na enoto črnega premoga, na 430 milijonov ton v letu 1976. To domnevo je objavil pooblaščenec v pristojnem ministrstvu bonške vlade. Udeležba nafte na razvoju porabe primarne energije, ki je še v letu 1971 znašala 55 %, se bo povečala do leta 1976 na okrog 59 %. V tem času bodo postavili, tako predvidevajo, na področju električnih central, dodatne zmogljivosti za 8.600 MW za kurjenje na olje. Prav tako se bo povečala poraba tudi na področju prometa pa tudi na drugih področjih. Na temelju nuklearne energije bodo v tem razdobju začele obratovati centrale z zmogljivostjo 5.500 MW.

Proizvodnja premoga v Sloveniji

Po podatkih zavoda SR Slovenije za statistiko, so slovenski premogovniki v letu 1972 nakopali skupno 5.869.895 ton premoga, kar je za 6 % manj kot v letu 1971. Zmanjšanje količinskega obsega proizvodnje gre v celoti na račun rjavega premoga. Tega so nakopali v preteklem letu vsi slovenski premogovniki skupno 2.169.895 ton, kar je za 298.000 ton manj kot v letu 1971. Lignita so nakopali 3.700.000 ton, kar je za 20 % več kot v letu 1971. Nakopani premog se je uporabil v 70 % primerih kot reprodukcijski material in v 30 odstotkih za splošno porabo. Manjšo proizvodnjo je treba pripisati predvsem pomanjkanju jamskih delavcev, delno pa pomanjkljivi oziroma izrabljeni transportni mehanizaciji pa tudi montan-geološkimi pogojem odkopavanja. Del premogovnikov se je v teku leta preorientiral na drugo dejavnost (Senovo, Laško, Kočevje). Pri nekaterih premogovnikih je na proizvodnjo vplivala neredna dostava vagonov pa tudi to, da ni prišlo do sporazuma z železnico o cenah premoga. Plačevanje računov je bilo vse leto v zaostanku, zato so nekateri premogovniki omejili dobave večjim dolžnikom, dokler niso poravnali svojih obveznosti. 64 % slovenskih premogovnikov je imelo slabo stanje plačanih računov, 36 % pa kritično. Vsem premogovnikom je v preteklem letu vse leto primanjkovalo dodatnih sredstev.

Proizvodnja premoga v Jugoslaviji

V letu 1972 so premogovniki v Jugoslaviji nakopali naslednje količine vseh vrst premoga:

Rudnik	Količina-ton
Celokupna proizvodnja vseh vrst premoga od tega:	30.980.423
— črni premog	598.401
— rjavi premog	9.175.918
— lignit	21.206.104

Rudniki črnega premoga:

Raša	382.570
Ibarski rudnici	157.594
Vrška Čuka	40.527
Dobra Sreća	17.710

Rudniki rjavega premoga:

Srednjebosanski	2.825.248
— Kakanj	1.345.221
— Breza	570.918
— Zenica	600.926
— Mostar	216.200
— Abid Lolić-Bila	91.983
Titovi rudnici-Banovići	2.309.287
Zasavski premogovniki	
Trbovlje	1.699.000
Udruženi rud. mrkog uglja SR Srbije	1.123.812
— Resavsko-moravski bazen	585.156
— Aleksinac	252.927
— Bogovina	202.946
— Soko	82.783
— Miljevina	176.421
— Senovo	138.700
Kočevje	105.801

Ugljevik	223.436
Kanižarica	125.000
Kamengrad	93.900
Ivangrad	120.079
Laško	96.600
Tušnica	57.429
Teslić	31.142
Montana—Žalec	5.098
Mesići	17.431
Jasenovac	9.702
Međimurski ugljenokopi	10.162
Pregrada	9.370

Rudniki lignita:

Kolubarski bazen	5.403.964
— površinski odkopi	5.115.118
— jama Junkovac	288.846
— sušeni lignit	427.140
Titovi rudniki Kreka	5.089.781
Kosovo-surovi	5.020.719
Kosovo-sušeni	320.747
Velenje	3.700.000
Kostolac	1.092.535
Pljevlja	316.260
Ivanečki ugljenokopi	164.938
Lubnica	99.501
Stanari	76.131
Gračanica	59.761
Despotovac	67.820
Štavalj	38.666
Vrbica-Gacko	25.771
Cazin	4.154
Huhader Babuš	14.400
Bajovac	16.536
Sinj	11.042

(Številčni podatki so povzeti po Informacije C, Rudarskega instituta Beograd, december 1972).

O varstvu pri delu

Varstvo ljudi pri delu je ekonomska kategorija. Ekonomski učinek varstva dela se odraža v vsaki delovni organizaciji med pozitivnimi dejavniki, saj se stroški dela z njim znižujejo.

Varnost ljudi pri delu je hkrati socialno-ekonomska kategorija, to je zadeva družbenega pomena. Invalidom dela, poškodovancem in ponesrečencem pomaga lajšati posledice družbena skupnost.

Organizacija varstva ljudi, ki delajo, je tudi pomembna moralna kategorija, ki izvira iz naše družbene osveščenosti.

Varnostna zavest se ne prične s poslušanjem deklaracij, resolucij ali brezvsebinskih splošnih parol.

Varnostna osveščenost pride z izobraževanjem za varno delo in z vztrajno varnostno vzgojo. To ne velja samo za neposrednega delavca v tehnološkem postopku ali pri delovni pripravi, ki je z vsako nesrečo ali poškodbo oziroma obolenjem v zvezi z delom osebno prizadet. Pouk o varstvu pri delu je še bolj potreben organizatorjem dela na vseh ravneh, saj morajo organizirati delovni postopek tako, da se odvija in opravi na varen način. Če so organizatorji dela (nadzorniki, mojstri, poslovodje itd.) res strokovnjaki, so zaradi nesreče pri delu, ki se je pripetila zaradi njihovega slabega organiziranja dela, prav tako prizadeti in to v po-

gledu strokovnosti in strokovnega ugleda.

Strokovnjaka, ki zagreši oziroma povzroči ali dopušča takšna ravnanja, zaradi katerih se pripeti nesreča

pri delu, na primer svojemu podrejenemu, upravičeno diskvalificirajo, saj izgublja na strokovni avtoriteti, hkrati pa ga preganja naša varnostna in kazenska zakonodaja.

Nekaj domačih zanimivosti

Občani se pogosto sprašujemo o nekaterih zadevah, ki nas zanimajo. Večkrat nas zanima, koliko nas je, koliko imamo osebnih avtomobilov, koliko TV in radio aparatov in podobno.

Da bi vsaj deloma potešili našo radovednost, smo se odločili za objavo nekaterih zanimivih podatkov za SFRJ, SR Slovenijo ter občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje.

gostota prebivalstva v Jugoslaviji pa je 80,3 km², zaposlenega osebja v družbenem sektorju je v Jugoslaviji 4,034.000; v letu 1971 je bilo v Jugoslaviji 5,043.000 stanovanj, v Sloveniji pa 471.000. Število prebivalcev na eno stanovanje v Jugoslaviji znaša 4,1, v Sloveniji pa 3,7; stanovanjska površina na enega prebivalca v letu 1971 je znašala 12,2 in v Sloveniji 15,5 m² število osebnih avtomobilov

Podatek	Občine		
	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje
1. Površina, km ²	58	58	147
2. Število prebivalcev	11.097	18.498	15.682
3. Gostota prebivalstva na km ²	191,3	318,9	106,6
4. Zaposleno osebje v družbenem sektorju	4.368	8.611	4.711
5. Narodni dohodek 1971 na prebivalca — din	16.118	18.554	12.285
6. Ustvarjene investicije v osnovna in obratna sredstva 1970, v mio. din	18.130	162.708	28.842
7. Osnovna sredstva v mio. din	224	720	117
8. Število stanovanj — 1971	3.367	5.867	4.377
9. Število prebivalcev na eno stanovanje	3,3	3,1	3,5
10. Stanovanjska površina v m ² na enega prebivalca 1971	14,1	15,2	15,6
11. Število osebnih avtomobilov	793	2.185	1.251
12. Število radijskih sprejemnikov	4.608	6.945	4.741
13. Število TV sprejemnikov	2.342	4.364	2.509
14. Število učencev srednjih šol 1971-72		781	458
15. Slušatelji višjih in visokih šol 1971-72	77	210	134

Za primerjavo k gornjim številkam še nekaj dodatnih podatkov: površina Jugoslavije znaša 255.804 km², površina Slovenije pa 20.251 km². Jugoslavija ima 20,504.516 prebivalcev,

je v Jugoslaviji 875.363, v Sloveniji pa 177.284; število radijskih sprejemnikov je v Jugoslaviji 3,475.649, v Sloveniji pa 508.470; število televizijskih sprejemnikov je v Jugoslaviji 2,061.474, v Sloveniji pa 255.082.

Umrla sta Franc Povše in Drago Jazbec

Dne 24. decembra 1972 je umrl Drago Jazbec, rudar-kopač v jami Hrastnik.

Rodil se je leta 1921 v Planinski vasi pri Celju. Pred šestindvajsetimi leti se je zaposlil kot rudar. Najprej je opravljal delo učnega kopača, v letu 1957 pa je opravil izpit za kopača. Ker je delo v jami vplivalo na njegovo že tako šibko zdravje, je bil kasneje premeščen v delavnico in opravljal delo, ki je bilo primerno njegovemu zdravju.

S smrtjo, ki je prišla tako nenadoma, smo izgubili dobrega sodelavca in marljivega tovariša.

V Planinski vasi so se od njega poslovili uniformirani rudarji rudnika Hrastnik in Rudarska godba iz Hrastnika.

V imenu rudnika Hrastnik in družbenopolitičnih organizacij rudnika Hrastnik se je od njega poslovil Ivan Klenovšek.

Dne 24. januarja 1973 je umrl Franc Povše, rudar-kopač v jami Hrastnik. Vest o njegovi smrti nas je pretresla in skoraj nismo mogli verjeti, da se je od nas poslovil vesten in marljiv delavec, katerega življenje bi še naprej lahko ustvarjalo in dosegalo predvidene cilje.

Tovariš Franc Povše se je rodil leta 1930 v Šmartnem pri Litiji. Med rudarje je stopil 2. marca 1953 in začel opravljati delo učnega kopača. V letu 1961 je opravil izpit za kopača in to delo opravljal vse do tedaj, ko mu je bolezen preprečila izpolnitev še drugih ciljev. Nekaj časa se je sicer zdravil, a tudi zdravniki-specialisti niso bili kos njegovi bolezni.

Umrl je v triinštiridesetem letu starosti, torej v letih polnih upov in še nedoseženih ciljev.

Na njegovi zadnji poti so ga spremljali uniformirani rudarji rudnika Hrastnik in rudarska godba Hrastnik. V imenu rudnika Hrastnik in družbenopolitičnih organizacij rudnika Hrastnik se je od njega poslovil direktor rudnika Alojz Paučnik, dipl. inž. rud.

M. B.

V nekaj vrstah

PRENEHANJE PLAČEVANJA PRISPEVKA

Občinska skupščina Trbovlje je 23. 4. 1968 objavila v uradnem vestniku Zasavja št. 5 svoj odlok o uvedbi krajevnega samoprispevka za izgradnjo in adaptacijo šolskih objektov. Člani delovne skupnosti smo plačevali na tej podlagi prispevek v višini 0,5% od neto osebnih dohodkov pet let in to od 1. maja 1968 do 30. aprila 1973. Ta prispevek, za katerega smo se odločili vsi občani na referendumu, bomo torej prenehali plačevati konec aprila oziroma sredi maja t. l.

Znano je, da se pripravlja nov referendum v Trbovljah, in sicer za uvedbo krajevnega samoprispevka za izgradnjo in adaptacijo šolskih poslopij, vzgojno-varstvenih ustanov, zdravstvenih objektov in razširitev vodovodnega omrežja.

PRISPEVEK ZA ŠOLSTVO

Občinska skupščina Zagorje je sprejela odlok o uvedbi krajevnega samoprispevka za gradnjo in obnovo šol ter vzgojno-varstvenih zavodov na območju občine Zagorje za dobo petih let, tj. za čas od 1. 1. 1973 do 31. 12. 1977.

Na referendumu v decembru 1972, ki se ga je udeležilo 97,6% glasovalnih upravičencev, se je za uvedbo prispevka odločilo 86,6% udeležencev referendumu. Zaposleni na področju Zagorja bodo plačevali v tem razdobju 1% od osebnih dohodkov, kmetje 3% od katastrskega dohodka, obrtniki 2%, upokojenci 0,60%, delovne organizacije pa 1% od bruto mase osebnih dohodkov. Z zbranimi sredstvi bodo zgradili novo osnovno šolo v Kisovcu, adaptirali in dozidali pa bodo še šole v Podkumu, na Izlakah pa tudi strokovno in glasbeno šolo. Zgradili bodo tudi novo posebno šolo. Del sredstev bodo namenili tudi za vzgojno-varstvena zavoda v Kisovcu in Toplicah.

SEJA REVIRSKEGA SVETA

Dne 15. januarja 1973 je bila na občini v Trbovljah seja revirskega sveta občinskih skupščin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Razpravljali so o srednjeročnem razvoju Slovenije. Ugotovili so, da v revirjih ni predvidena gradnja nobenega novega objekta po tem načrtu niti ni predvidena modernizacija TET pa tudi cestne povezave niso zajete.

Pregled športnih društev in klubov v Zasavju ter njihov start v začetku leta 1973

Zadnje dni minulega leta ter prve tedne letošnjega leta, so se zasavske športnice in športniki sestajali na občnih zborih svojih društev in klubov ter razpravljali o uspehih in neuspehih v letu 1972 in o načrtih za leto 1973.

Splošna ugotovitev občnih zborov vseh športnih društev v Zasavju je bila, da je za večje tekmovalne uspehe in množičnejše delo z mladino na voljo premalo finančnih sredstev, delno pa tudi primanjkuje strokovnih kadrov in športnih objektov.

Kljub vsem problemom in težavam, s katerimi se društva srečujejo pri svojem delu, so bili v letu 1972 doseženi zadovoljivi rezultati v naslednjih športnih društvih in klubih, ki delujejo v revirjih:

V TRBOVLJAH

1. Športno društvo RUDAR sestavlja osem samostojnih klubov.

NOGOMETNI KLUB — 50-letnico nogometa v Trbovljah so nogometaši Rudarja proslavili v letu 1972 z osvojitvijo republiškega prvenstva in uvrstitvijo v II. zvezno ligo — zahodni del.

Ob pričetku spomladanskega dela prvenstva zasedajo nogometaši 16. mesto. Njihov cilj je, obdržati to mesto ob zaključku tekmovalne in si tako zagotoviti udeležbo v II. zvezni ligi tudi v naslednji tekmovalni sezoni. V ta namen že od sredine januarja pridno trenirajo in preizkušajo svoje moči v prijateljskih tekmah.

KOSARKARSKI KLUB — prvenstveno tekmovalje v II. zvezni ligi je v polnem teku. Igrajo že povratni del tekmovalne in je Rudar trenutno na 6. mestu v zahodni skupini II. zvezne lige. Želja košarkarjev je, obdržati to mesto ob zaključku tekmovalne in si s takim uspehom zagotoviti udeležbo v II. zvezni ligi tudi v naslednji sezoni. V tem pogledu so igralci optimisti saj imajo v svoji sredi odličnega in izkušenega igralca Iva Daneua. Največja želja, tako igralcev kot funkcionarjev košarkarskega kluba Rudar pa je, da bi v

Trbovljah do jeseni zgradili športno dvorano in zaigrali, po več letnem tekmovalju v II. zvezni ligi, pred svojim občinstvom.

ROKOMETNI KLUB — člani tega kluba so v republiški ligi v jesenskem delu prvenstva zasedli 2. mesto. Cilj in velika želja rokometarjev je osvojiti 1. mesto in uspeti v kvalifikacijah ter se po nekaj letih tekmovalja v republiški ligi zopet uvrstiti v zvezno rokometno ligo. V ta namen pridno in intenzivno vadijo ter sodelujejo v zimskem rokometnem prvenstvu.

KEGLJAŠKI KLUB — kegljači

Rudarja so v lanskem tekmovalju od 16 ekip zasedli 10. mesto v Sloveniji. To je zadostovalo, da so si pridobili pravico udeležbe v tekmovalju I. slovenske lige, ker letos prvič poteka tekmovalje za ekipno prvenstvo Slovenije 8 x 200 po ligi sistemu. To se pravi, da vsaka ekipa tekmuje z vsako ekipo doma in v gosteh. Po štirih odigranih kolih so kegljači Rudarja na 6. mestu. Njihov cilj je, ostati v tej elitni družini tudi v naslednjem letu. Za to pa je potrebno v letošnjem tekmovalju osvojiti vsaj 8. mesto. S takim uspehom pa bi kegljači razveselili številne ljubitelje tega športa v Trbovljah.

PLAVALNI KLUB — za mlade

plavalce Rudarja pomeni zgraditev zimskega bazena pri trboveljski cementarni, veliko pridobitev. Desetmesečno treniranje na leto v tem bazenu, bo brez dvoma ogromno pripomoglo za doseganje še boljših tekmovalnih uspehov kot v minulem letu. V letu 1972 je ekipa najmlajših pionirjev do 10 let starosti, zasedla 3. mesto v Sloveniji in 6. mesto v Jugoslaviji. Na republiških prvenstvih so osvojili 3 naslove republiških prvakov ter več drugih in tretjih mest. Številne pa so bile tudi uvrstitve v finalna tekmovalja. Na državnem prvenstvu med posamezniki so osvojili tri 3. mesta. Nekaj pa je bilo tudi uvrstitev v finale. Na zimskem plavalnem mitingu, ki so se ga udeležili PK Mornar-Split, PK

Fužinar-Ravne, PK Celulozar-Krško in domači Rudar, je plavalec Rudarja pionir Toni Urankar, postavil nov slovenski rekord na 200 m mešano v 25 m bazenu. Tudi ostali domači plavalci so na tem mitingu dosegli dobre rezultate, kar kaže na vestne priprave, ugodne pogoje in organizirano delo tega kluba.

ATLETSKI KLUB — športniki tega kluba pridno vadijo po štirikrat tedensko v dvoranj in bodo letošnjo atletsko sezono pričeli s spomladanskim prvenstvom Zasavja v krosu. Z vestnimi pripravami želijo izboljšati lanskoletne rezultate in uspehe, ko so med članji dosegli v metu krogle 3. mesto, v metu kladiva in kopja pa 4. mesto v Sloveniji. Med mladinci pa so v metu kladiva dosegli 1. mesto. Mladi atlet Rudarja je bil zaradi tega uspeha uvrščen v mladinsko reprezentanco Slovenije in sodeloval na državnem prvenstvu med republikami v Novem Sadu.

ŠAHOVSKI KLUB — ekipa tekmuje v I. slovenski ligi - vzhodna skupina. V lanskem tekmovanju so zasedli od sedem sodelujočih ekip, 1. mesto, z 12 točkami naskoka. Član Jazbec H. ml., pa je na brzoturnirju za prvenstvo Slovenije od 64 sodelujočih, zasedel 8. mesto. Vsaj takšen uspeh želijo z vestnimi pripravami ponoviti v letošnjih tekmovanjih.

TENIŠKI KLUB — v lanskem letu so igralci tekmovali v slovenski ligi vendar končnih rezultatov ni bilo, ker tekmovanje ni bilo zaključeno zaradi deževnega vremena. Dva igralca sta se uvrstila v osmino finala na Tedijevem memorialu v Mariboru. Spomladi bodo igralci pričeli z rednimi treningi in si prizadevali za čimboljše uvrstitev v slovenski ligi.

2. DRUŠTVO ZA TELESNO VZGOJO »PARTIZAN«

V tem društvu delujejo naslednje sekcije:

ORODNA TELOVADBA — pionirji in pionirke, mladinci in mladinke bodo sodelovali na republiškem in državnem prvenstvu. Za čimboljše uvrstitev, marljivo vadijo.

KEGLJAŠKA SEKCIJA — ekipa je uvrščena v II. slovensko ligo — vzhodna skupina in je pričela s tekmovanjem v začetku februar-

ja. Njihov cilj je doseči takšen uspeh, ki bo zagotovil obstanek v tej ligi.

KOTALKARSKA SEKCIJA — je najmlajša športna panoga v Trbovljah. Zaenkrat številne mlade kotalkarje vadi strokovnjak iz Ljubljane. V septembru bo organizirana kotalkarska šola v Trbovljah. Udeležili pa se bodo kotalkarskega prvenstva Slovenije.

JUDO SEKCIJA — tudi ta vrsta športa v Trbovljah, še nima tradicije. Judoisti zaenkrat pridno vadijo in se pripravljajo na prve tekme.

NAMIZNI TENIS — v lanskem letu so zaradi slabih rezultatov izpadli iz 3. slovenske lige. Zbrali bodo vse moči, da bi se v 4. slovenski ligi čimbolje uvrstili.

Razen naštetih dejavnosti, bodo v Partizanu skrbeli za rekreacijo starejših in sodelovali v akciji TRIM. V načrtu imajo ustanovitev sekcije za odbojko v letošnjem letu.

3. SMUČARSKO DRUŠTVO

TRBOVLJE — V vrstah tega društva je nekaj nadarjenih mladih smučarjev. V lanskem sezoni so tekmovalci tega društva dosegli, po razpredelnici smučarske zveze Slovenije, 8. mesto v Sloveniji. V tej sezoni so mlajši mladinci na republiškem prvenstvu zasedli eno prvih mest, prav tako pa tudi pri pionirjih in pionirkah. Med mladimi smučarji je nekaj potencialnih kandidatov za državno reprezentanco. V njej pa sta dva mlada smučarja tega društva, že v lanskem sezoni sodelovala na tekmah doma in na tujem. V letošnji tekmovalni sezoni bodo skušali ponoviti lanskoletni uspeh.

4. SMUČARSKO DRUŠTVO

»KUM« DOBOVEC — v prihodnjem letu bo slavilo 25-letnico obstoja in je eno redkih vaških športnih društev v Sloveniji. Prav tako pa je tudi eno redkih smučarskih društev v Jugoslaviji, ki goji vse tri smučarske discipline, t. j. alpske discipline, smučarske teke in smučarske skoke. Večjih tekmovalnih uspehov res ne dosejajo, lahko pa se pohvalijo z množičnostjo, saj šteje društvo 110 aktivnih članov in je tako vsak peti vaščan član tega društva.

STROKOVNO

IZPOPOLNJEVANJE

Dne 18. januarja 1973 je na povabilo vodstva ZPT imel v sejni sobi uprave ZPT predavanje prof. Viljem Nemeč, direktor zavoda za organizacijo poslovanja v Ljubljani. Govoril je o možnostih in pogojih za uvedbo temeljnih organizacij združenega dela nasploh. Predavanje je bilo zelo zanimivo in poučno. Udeležili so se ga vodstveni delavci iz uprave ZP, iz delovnih enot, nadalje predsedniki šamoupravnih organov — osrednjih in iz delovnih enot, predsedniki sindikalnih podružnic ter sekretarji ZK.

SPREJEM PRI PREDSEDNIKU REPUBLIŠKE SKUPŠČINE

Dne 7. februarja 1973 je sprejel predsednik skupščine SR Slovenije tovariš Sergej Kraigher delegacijo predstavnikov Zasavskih premogovnikov in rudnika lignita Velenje. V delegaciji so bili Tone Pikš, predsednik osrednjega delavskega sveta ZPT, Albert Ivančič, dipl. inž. rud., glavni direktor ZPT, Milan Kožuh, poslanec gospodarskega zbora zvezne skupščine, Karel Šilih, predsednik centralnega delavskega sveta rudnika Velenje, Ludvik Mali, dipl. inž. rud., glavni direktor rudnika Velenje in Anton Močilnik, zvezni poslanec iz Velenja. Razgovoru so prisostvovali tudi podpredsednik izvršnega sveta SRS Tone Tribušon, dipl. inž., nadalje Ivo Klemenčič, dipl. inž. rud. ter Anton Bole.

Zastopniki obeh premogovnikov so podrobno seznanili predsednika republiške skupščine in predstavnike izvršnega sveta s problematiko, ki nastopa pri premogovništvu v naši republici v zvezi s pomanjkanjem rudarjev za delo na odkopih in s tem v zvezi o nevarnosti, ki zaradi tega nastopa pri izpolnjevanju srednjeročnega načrta razvoja Slovenije. Rudarji namreč niso dovolj stimulirani za svoje delo. Nadalje so govorili še o zmanjševanju stanovanjskega fonda, o modernizaciji premogovnikov, o pospežitvi dela pri organiziranju temeljnih organizacij združenega dela in podobno. Predstavniki obeh premogovnikov so prejeli informacijo, da bodo pristojni organi naše republike skušali zadevo reševati v skladu s programom srednjeročnega razvoja Slovenije in z zakonskimi predpisi.

NOVA TISKARNA ZA SREČNO

V januarju 1973 je bil dosežen med Zasavskimi premogovniki in Grafičnim embalažnim podjetjem TIKA — Trbovlje sporazum o tiskanju našega glasila Srečno. Kot je znano, je naše glasilo doslej vsa leta tiskala Valvasorjeva tiskarna podjetja Papirkonfekcija v Krškem, od letošnje prve številke dalje pa bo po sklenjeni pogodbi Srečno tiskala tiskarna Grafično-embalažnega podjetja Tika.

Prepričani smo, da bodo grafične storitve nove tiskarne na ustrezni višini in da bodo bralci iz vseh naših delovnih enot, v vseh treh dolinah, časopis še nadalje tako radi prebirali kot doslej.

ZAPORA MOSTA

S 15. januarjem 1973 je termoelektrarna Trbovlje, prepovedala nadaljnjo uporabo visečega mosta preko Save pri termoelektrarni I. Odločitev temelji na sklepu oddelka za gospodarstvo občinske skupščine Trbovlje. Ugotovili so namreč, da je prehod preko tega mosta za pešce postal nevaren, ker je most precej obremenjen pa tudi dotrajan. Vsi koristniki se odslej lahko poslužujejo za prehod preko Save novega mostu pri termoelektrani II.

TISKOVNA KONFERENCA

Dne 9. januarja 1973 je bila v dopoldanskih urah na upravi ZPT tiskovna konferenca, katero je sklical glavni direktor ZPT, udeležili pa so se je predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ZPT ter novinarji RTV, Dela, Dnevnika in Tanjuga. Na tem razgovoru so dobili pojasnilo na prispevek objavljenem v Delu, dne 9. januarja 1973 o domnevnem izsiljevanju ZPT in ostalih slovenskih rudnikov do železniških transportnih podjetij, v zvezi s cenami premoga. Železnica je namreč priznala lanskega julija le 15-odstotno zvišanje premoga, namesto zahtevanega 20-odstotnega. Vsi povabljeni novinarji so objavili v svojih informacijskih sredstvih ustrezna pojasnila. V začetku februarja pa je ZZTP končno priznalo 20-odstotno zvišanje cen premoga od 1. januarja 1973 dalje. Moramo poudariti, da ne gre za novo zvišanje, temveč za tisto iz novembra 1971.

Številne sindikalne podružnice organizirajo za svoje člane rekreativno kegljanje v kegljišču ŠD Rudar v Trbovljah. Na sliki so člani sindikalne podružnice iz uprave ZPT.

Foto inž. T. Bregant

5. OBCINSKI STRELSKI ODBOR

— med strelci sta najdelavnejši strelski družini »Alojza Hohkruta« in »Franca Fakina«. V letošnjem letu bo uvedeno tekmovanje po liga sistem za prvenstvo Slovenije, v kateri bo tekmovala tudi strelska družina Alojza Hohkruta iz Trbovelj. Na strelišču so opravili adaptacijska dela tako, da ima ta družina ugodnejše pogoje za priprave in tekmovanja.

6. BOKSARSKI KLUB

TRBOVLJE — V Sloveniji gojijo ta šport le še v Mariboru, zato trboveljčani nimajo tekmecev, s katerimi bi redno tekmovali. Prav zato je tudi v Trbovljah ta šport v stagnaciji in je njihov obstoj le še formalen.

7. ŠPORTNO DRUŠTVO

INVALIDOV — Ustanovljeno je bilo koncem leta 1971. V njem delujejo kegljaška, namiznoteniška, šahovska in strelska sekcija. Kegljaji tega društva se marljivo pripravljajo za letošnja tekmovanja in ne skrivajo želje obdržati republiško ekipno prvenstvo invalidov, ki so ga lani osvojili na kegljaškem turnirju v Trbovljah. Letos pa se bodo spoprijeli za ta naslov v Murski Soboti.

V ZAGORJU

1. SPORTNO DRUŠTVO

ZAGORJE (bivši Proletarec) — V tem društvu delujejo tri sekcije in to:

NOGOMETNA SEKCIJA — tekmuje v zahodni conski ligi. Naloga nogometašev v spomladanskem delu prvenstvu bo vse prej kot lahka. Povzpeti se bodo morali z zadnjega mesta vsaj na 10. mesto. in si tako zagotoviti sodelovanje v tem tekmovanju v naslednji sezoni. Moštvo bodo pomnožili nekateri dobri igralci, kar daje upanje v uspeh.

KOŠARKARSKA SEKCIJA — moška ekipa bo tekmovala v ljubljanski conski ligi. prvenstvo pa se bo pričelo spomladi. Njihov cilj je čimboljša uvrstitev ob koncu prvenstva.

ŠAHOVSKA SEKCIJA — ekipa tekmuje v I. slovenski ligi - vzhodna skupina. V lanskem letu je zasedla v tem tekmovanju 3. mesto. Šahisti se pripravljajo na letošnja tekmovanja z željo, da bi izboljšali lanskeoletno uvrstitev v svoji tekmovalni konkurenci.

2. DRUŠTVO ZA TELESNO

VZGOJO »PARTIZAN« — V tem društvu deluje rokometa sekcija, ki tekmuje v ljubljanski conski ligi. V spomladanskem delu prvenstva se bodo rokometaši potegovali za sam vrh v svoji konkurenci in se v ta namen marljivo pripravljajo. V društvu Partizan skrbijo tudi za rekreacijo starejših. Vključili pa se bodo tudi v akcijo TRIM.

3. SMUČARSKI KLUB

ZAGORJE — po večletnem prizadevanju smučarjev in funkcionar-

jev tega kluba jim je uspelo zgraditi na Marelj zimsko športni center z žičnico, v kar so vložili precej ur prostovoljnega dela in si tako ustvarili idealne pogoje za uspešno delo. Na splošno se v Zagorju v zadnjem času nudijo mladini in športnikom ugodnejši pogoji za športno udejstvovanje. V lanskem letu so v Zagorju zgradili dve novi šolski športni dvorani, do poletja pa bo dograjen še 50-m bazen. S tem bodo dani osnovni pogoji športnikom, da bodo kmalu lahko dosegali boljše rezultate in športne uspehe.

V HRASTNIKU

Na področju občine Hrastnik delujejo naslednja športna društva in klubi:

1. **BRODARSKO DRUŠTVO** — vključuje v svoje vrste precej mladega in perspektivnega kadra in ima vse možnosti za doseganje vidnih uspehov. Z dosedanjimi uspehi pa se že sedaj uvršča med najuspešnejša tovrstna društva v Sloveniji. Njavečji problem za še boljše delo v društvu, je pomanjkanje tekmovalnih čolnov, ker so to najdražji športni rekviziti.

2. **KOŠARKARSKI KLUB** — delo tega kluba se je zlasti v lanskem letu razmahnilo in je usmerjeno v glavnem na vzgojo mladih igralcev, ki tekmujejo v mladinski conski ligi.

3. **ROKOMETNI KLUB STEKLAR** — v tem klubu so vključene le ženske in tekmujejo v republiški ligi.

4. **NAMIZNOTENIŠKI KLUB KEMIČAR** — se je v lanski sezoni uvrstil v 1. slovensko ligo in v njej uspešno tekmuje.

5. **SMUČARSKI KLUB HRASTNIK** — v lanski sezoni so najboljši tekmovalci solidno nastopali na pomembnih tekmovanjih po Sloveniji in so bili za dosežene rezultate uvrščeni v kakovostne razrede. Za letošnjo sezono so se marljivo pripravljali vso jesen.

6. **NOGOMETNI KLUB HRASTNIK** — v jesenskem delu prvenstva v conski ligi — zahodna skupina, so zasedli 9. mesto. V moštvo je prišlo do menjave generacije, zato trenutno ni pričakovati boljših uspehov. Pripravljajo mlade igralce, ki z uspehom nastopajo v mladinski ligi; mladinsko moštvo zaseda 1. mesto.

7. **KEGLJASKI KLUB BRATSTVO** — tekmuje v II. slovenski ligi — vzhodna skupina. Njihov cilj je doseči čimboljši uspeh v tem tekmovanju in se po možnosti uvrstiti v višje tekmovanje.

8. **DRUŠTVO ZA TELESNO VZGOJO »PARTIZAN«** — v tem društvu se v svojem delovanju vse bolj preusmerjajo v rekreativno dejavnost s starejšimi in se vključujejo v akcijo TRIM.

9. **ŠPORTNO DRUŠTVO INVALLIDOV** — je po delovanju mlado društvo, ki vključuje v svoje vrste

invalide, ki se v prostem času udeležujejo v raznih športnih panogah.

10. **ROKOMETNI KLUB HRASTNIK**.

11. **KOLESARSKO DRUŠTVO HRASTNIK**.

12. **KEGLJAŠKI KLUB HRASTNIK** — pri svojem delu ne dosega vidnih uspehov, ker je pri članstvu prišlo do menjave generacij. To pa se bo pri tekmovalnih uspehih opazalo še nekaj sezon.

Miro Šuštar

KADROVSKE VESTI

V času od 1. decembra 1972 do 31. januarja 1973 ima kadrovske sektor ZPT evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

DELOVNA ENOTA RUDNIK HRASTNIK

December 1972 — sprejeti:

Maček Karel — vozač, Hribar Anton — vozač, Podlesnik Ludvik — vozač;

Januar 1973 — sprejeti:

Mak Janez — električar, Naraks Igor vozač, Koleski Živko — vozač, Maček Ferdo — vozač.

December 1972 — odšli:

Doberšek Ivan, kopač — upokojen; Leskovšek Albin, kopač — inv. upokojen; Križaj Stanka, ek. tehnik — sporazumna prekinitev; Hribar Anton, vozač — samovoljna prekinitev; Hamustafič Muhamed, vozač — samovoljna prekinitev; Žeželič Franjo, vozač — samovoljna prekinitev; Merkužič Štefan, vozač — samovoljna prekinitev; Laznik Martin, električar — inv. upokojen; Sekili Ivan, vozač — odpoved s strani delavca v poskusni dobi; Markovič Franc, kopač — samovoljna prekinitev; Novak Zvonimir, vozač — sporazumna prekinitev; Jazbec Drago, kopač — umrl; Klinar Konrad, delavec — samovoljna prekinitev;

Januar 1973 — odšli:

Hribšek Mirko, poslovođa — upokojen; Bedenik Branko, kopač — samovoljna prekinitev; Redžo Ferid, ključavničar — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Doberšek Stan-ko, delavec — v JLA; Ulaga Karel,

vozač — v zapor; Kulanič Ismet, vozač — samovoljna prekinitev; Nau-moski Dimko, vozač — sporazumna prekinitev; Pejčinovič Miloš, vozač — odpoved s strani delavca v poskusni dobi; Koleski Živko, vozač — samovoljna prekinitev; Povše Franc, kopač — umrl; Horvat Franc, kopač — inv. upokojen.

DELOVNA ENOTA RUDNIK TRBOVLJE

December 1972 — sprejeti:

Žafran Dušan — kopač, Vodovnik Branko — vozač, Duspara Ante — vozač, Frka Ekrem — vozač, Bajrami Đafer — vozač, Turk Stane — kopač;

Januar 1973 — sprejeti:

Povše Gregor — vozač, Korošec Srečko — kopač, Gorišek Zdravko — vozač, Štehanik Vladimir — vozač, Jerše Ivan — kopač, Kovačič Alojz — vozač, Kurtič Esad — vozač;

December 1972 — odšli:

Mrkonjič Niko, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Kozlevčar Janez, učnik — samovoljna prekinitev; Frka Ekrem, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Duspara Ante, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Petrič Đorđe, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Bajrami Đafer, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Novak Ivan, kopač — upokojen; Štrbac Mitar, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca;

Januar 1973 — odšli:

Frece Rok, strojnik — upokojen;

Tursunovič Meho, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Dobrovoljni Franc, kopač — upokojen; Drnovšek Adolf, kopač — upokojen; Zepič Viljem, kopač — upokojen; Tolar Ivan, kopač — sporazumna prekinitev; Duspapa Ante, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Božič Vinko, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Fabjan Viktor, vozač — v JLA; Tomažič Martin, kopač — v JLA; Frka Ekrem, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Avdihodič Rifat, vozač — odpoved v poskusni dobi s strani delavca; Bajrami Dafer, vozač — samovoljna prekinitev.

DELOVNA ENOTA RUDNIK ZAGORJE

December 1972 — sprejeti:

Lebeničnik Ivan — kopač, Jašari Hamit — vozač, Bajrami Bajram — vozač, Fejzić Rajif — vozač, Gerečnik Franc — kopač;

Januar 1973 — sprejeti:

Dombič Mehmedalija — vozač, Cepc Danilo — kopač, Ključevšek Jože — kopač;

December 1972 — odšli:

Kotnik Kristan, kopač — sporazumna prekinitev; Brodar Ivan, mizar — upokojen; Noveski Lazar, vozač — samovoljna prekinitev; Kovačević Zdravko, vozač — samovoljna prekinitev; Pučnik Edvard, kopač — sporazumna prekinitev; Banovič Marko, vozač — samovoljna prekinitev; Banovič Mirko, vozač — samovoljna prekinitev;

Januar 1973 — odšli:

Benko Valentin, kopač — v zapor; Dombič Mehmedalija, vozač — samovoljna prekinitev; Nadrah Viljem, vozač — samovoljna prekinitev; Razpotnik Ferdo, kopač — inv. upokojen; Ključevšek Jože, kopač — sporazumna prekinitev; Juvan Marko, kopač — sporazumna prekinitev; Flere Vincenc, vozač — samovoljna prekinitev; Imširovič Husnija, kopač — samovoljna prekinitev; Koroski Dančo, vozač — samovoljna prekinitev.

DELOVNA ENOTA SEPARACIJA

December 1972 — sprejeti:

Gert Bojan — kopač, Zaplotnik Janez — delavec.

Januar 1973 — sprejeti:

Zore Rafael — delavec.

December 1972 — odšli:

Planinc Ivan, motorovodja — upokojen; Bregar Dušan, delavec — redna odpoved; Strajnar Vekoslav, delavec — redna odpoved; Hribar Martin, delavec — sporazumna prekinitev.

Januar 1973 — odšli:

Šarlah Judita, delavka — upokojena; Brlogar Anton, strojnik — upokojen; Kosmač Justina, delavka — upokojena; Koder Tomaž, strojnik drobilnika — upokojen; Marini Jože, delavec — inv. upokojen; Dolenc Anton, električar — v JLA.

DELOVNA ENOTA OBRAT ZA SPECIALNA RUDARSKA DELA

December 1972 — sprejeti:

Begovič Rašid — učnik, Tursunovič Mujo — učnik, Pejič Dušan — učnik, Sršen Franc — vozač, Mujkanovič Zuhdija — vozač, Šeletovič Hamdo — vozač, Smajlovič Avdija — učnik, Juntez Marija — ek. tehnik, Miletič Dušan — kopač, Raškovič Milorad — ključavničar;

Januar 1973 — sprejeti:

Islam Murat — vozač, Ristič Najdan — kopač, Dračić Muharem — vozač, Milošević Miroslav — strojnik, Rumplin Ivan — učnik, Judež Janez — avtomehanic, Kampuš Silvo — kopač, Šešič Avdem — kopač, Kos Janko — učnik, Ratej Bogomir — avtomehanic, KosLado — kopač, Mumanovič Ekrem — vozač, Sadikovič Cazim — vozač, Žibert Anton — rud. tehnik, Radakovič Nedeljko — vozač, Vukovič Mijo vozač;

December 1972 — odšli:

Rogelj Jože, kopač — sporazumna prekinitev; Perišič Jeremija, vozač — sporazumna prekinitev; Alijagič Rifat, kopač — sporazumna prekinitev; Bajraktarevič Mujaga, kopač — sporazumna prekinitev.

Januar 1973 — odšli:

Stojanovič Vojislav, kopač — sporazumna prekinitev; Ahmičević Merced, učnik — v JLA; Radosavljevič Drago, učnik — sporazumna prekinitev; Videnovič Zoran, vozač — sporazumna prekinitev; Oceppek Jože, ključavničar — sporazumna prekinitev; Potisek Igor, delavec — v

JLA; Kokotec Juraj, vozač — sporazumna prekinitev; Belužič Mirko, učnik — sporazumna prekinitev; Sršen Franc, vozač — sporazumna prekinitev; Pevec Jože, vozač — sporazumna prekinitev; Ribič Vinko, rud. tehnik — sporazumna prekinitev; Grebenc Jože, kopač — sporazumna prekinitev; Šahman Hazim, vozač — sporazumna prekinitev.

DELOVNA ENOTA

ELEKTROSTROJNI OBRAT

December 1972 — sprejeti:

Alič Ladislav — delavec, Borštnar Ivan — ključavničar, Redenšek Bojan — električar.

Januar 1973 — sprejeti:

Černe Bogomir — elektromehanic, Sodec Martin — ključavničar.

Januar 1973 — odšli:

Molan Ernest, kovinar — sporazumna prekinitev.

DELOVNA ENOTA SKUPNIH SLUŽB

December 1972 — sprejeti:

Medved Franc — str. tehnik (dipl. delo/UZP).

December 1972 — odšli:

Jošar Ciril, les. delavec — sporazumna prekinitev (nab. oddelek); Hiršelj Vili, les. delavec — sporazumna prekinitev (nab. oddelek); Starc Gabrijela, upravnica na Partizanskem vrhu — sporazumna prekinitev (UZP);

Januar 1973 — odšli:

Slamnik Riko, vodja centr. skladišč ZPT — upokojen (UZP); Rajk Janko, skladiščnik — upokojen (nab. oddelek); Šikovec Valentin, les. delavec — v JLA (nab. oddelek).

Vladimir Sihur

Mesto

Brezkončno drže ulice v tej dolini, premogasti prah jim razjeda lice, kalužni veter pometa po cestah, mrzlo se stiskajo skupaj mrzle hiše.

V betonskih blokih žive mrzli ljudje, komaj jim ostaja beseda zase, mrki in togi stopajo drug mimo drugega, za sivimi fasadami poniknejo vase.

Noč se skriva za temne zavese, v mrtvo gluho samoto svetilke zvone, kriknit' bi v to brezobrazno goloto — a besede se v meni onemoglo zdrobe.

Vlado Garantini

Nov sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja

S 1. januarjem 1973 so začeli veljati novi predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju: zakon o temeljnih pravicah iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja (Ur. list SFRJ, št. 35/1972), republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. list SRS, št. 54/72) ter statut skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. V besedilu statuta so vsebovane določbe obeh navedenih zakonov. Na vprašanja zavarovancev in upokojencev, kako je s priznavanjem pravic v predhonom obdobju in kakšne so možnosti za izboljšanje prejemkov iz invalidskega in pokojninskega zavarovanja, dajemo naslednja pojasnila:

I. Zavarovanec, ki je izpolnil pogoje za priznanje redne starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do 31. 12. 1972 (moški 60 let, ženske 55 let starosti in 20 let pokojninske dobe ter moški 65, ženske 60 let starosti s pokojninsko dobo 15 let, če izpolnjujejo hkrati pogoje gostote zavarovalne dobe ali 40 let pokojninske dobe moški in ženske 35 let, ne glede na starost), bo lahko uveljavljal pokojnino po predpisih TZPZ (petletno poprečje osebnih dohodkov po izbiri) še vse leto 1973, če bo vložil zahtevek do 31. 12. 1973. Isto velja za osebe, ki so do 31. 12. 1972 izpolnile pogoje za pravico do družinske ali invalidske pokojnine po predpisih, ki so veljali do tega dne. Isto načelo je za zavarovance, ki so do 31. 12. 1972 izpolnili pogoje za predčasno upokožitev 55 (50) starosti in 35 (30) let pokojninske dobe.

Tisti zavarovanec, ki bo izpolnil pogoje za predčasno upokožitev šele v letu 1973, bo lahko uveljavil pravico do predčasne pokojnine, vendar se mu bo odmerila že po novih predpisih, to je ob upoštevanju osebnega dohodka od 1. januarja 1966 dalje.

II. Uživalcem, ki so uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja do 31. decembra 1972 ali jih bodo uveljavili po prvem odstavku 1. točke, je zagotovljeno izplačevanje pokojnin (brez varstvenega dodatka) in denarnih nadomestil za telesno okvaro najmanj v znesku, ki jim je bil določen do 31. 12. 1972.

III. Novi predpisi ne predvidevajo

prevedbe pokojnin priznanih po TZPZ in TZIZ, vendar je dana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja možnost, da uskladi pokojnine posameznih kategorij zavarovancev, priznanih iz različnih obdobj, če se pokaže, da le-te zaostajajo za pokojninami, priznanimi v poznejših obdobjih (drugi odstavek 34. člena ZTP).

IV. Da pa bi že sedaj uskladili nekatera dejstva iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja s tistimi, ki jih predvidevajo novi predpisi, vsebuje statut v prehodnih določbah možnost prilagoditve teh dajatev na novi sistem, kar bo storjeno deloma po uradni dolžnosti, deloma pa na zahtevo uživalca dajatev.

a) Po uradni dolžnosti bodo opravljene naslednje nove odmere:

1. upokojencem, ki jim je bila priznana začasna invalidska pokojnina in se jim je le-ta izplačevala v zmanjšanem znesku, se bo le-ta preračunala na redno invalidsko pokojnino;

2. nadomestila zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu, odmerjena za čas do 31. 12. 1972, se bodo na novo odmerila v skladu z novimi predpisi, da se bodo za ugotovitev osnove upoštevali osebni dohodki, doseženi v letu 1972; novi zneski nadomestil bodo šli od 1. julija 1973 dalje, do takrat pa se bo nadomestilo izplačevalo v višini, v kateri je šlo do 31. 12. 1972.

3. invalidnine zaradi telesne okvare zaradi boleznih ali poškodb izven dela priznane do 13. 1. 1967, se bodo na novo odmerile od 1. 1. 1973 dalje po novih zneskih invalidnin;

4. višina dodatka za pomoč in postrežbo se bo za čas od 1. 1. 1973 dalje na novo odmerila po novih predpisih vsem, ki so dodatek uživali 31. 12. 1972.

b) Na zahtevo zavarovanca bo mogoče uveljaviti naslednje pravice:

1. Upokojenec, ki se mu je za izračun pokojninske osnove upoštevalo namesto petletnega poprečja osebnih dohodkov poprečje zadnjih dveh let, povečano za 5% (drugi odstavek 30. člena TZPZ), bo lahko zahteval, da se mu pokojnina ponovno odmeri po petletnem poprečju osebnega dohodka.

2. Po novih predpisih se upošteva

za določitev višine pokojnine poleg polnih let tudi tista pokojninska doba, ki preostane nad polnimi leti, če znaša vsaj 6 mesecev. Na zahtevo upokojenca se bo v takem primeru pokojnina povečala za polovico odstotkov, določenih za leto pokojninske dobe) v večini primerov bo to 1%), če upokojenec ni imel polne pokojninske dobe.

3. Zavarovanec, ki je po izpolnitvi pogojev za polno pokojnino ostal še naprej v zavarovanju (v delovnem razmerju ali pa opravljal samostojno poklicno dejavnost) in bil upokojen, bo lahko zahteval, da se mu poveča pokojnina za polno vsako leto zavarovanja nad 40 oz. 35 let pokojninske dobe) za borce NOV pred 9. 9. 1943 nad 35 oziroma 30 let pokojninske dobe) za 1%, največ pa do 5%.

4. Po dosedanjih predpisih zavarovanec, ki je bil na dan nastanka invalidnosti star nad 55 (zavarovanca 50) let, ni imel pravice do dodatka na invalidnost. Glede na nove predpise bo tak upokojenec lahko uveljavil pravico do dodatka na invalidnost, če ob nastanku invalidnosti še ni bil star 60 (55) let.

5. Zavarovanci, ki so zadobili telesno okvaro zaradi bolezni ali poškodb izven dela v obdobju med 14. januarjem 1967 in 31. decembrom 1972, niso imeli pravice do invalidnine. Po novih predpisih bodo le-ti lahko uveljavili pravico do invalidnine, če znaša stopnja telesne okvare vsaj 50% in če so izpolnjevali pogoj pokojninske dobe ob nastanku telesne okvare in jih izpolnjevali tudi na dan začetka uporabe statuta, to je 1. januarja 1973. Gre za pogoje pokojninske dobe, določene v statutu.

6. Po dosedanjih predpisih niso imeli pravice do dodatka za pomoč in postrežbo starostni upokojenci, ki niso izpolnjevali pogojev za pravice do invalidske pokojnine, in pa družinski upokojenci. Prav tako niso imeli te pravice nepokretni zavarovanci, ki so bili kot taki v delovnem razmerju. Vsi ti bodo lahko po novih predpisih uveljavili pravico do tega dodatka od 1. 1. 1973 dalje. Za nepokretno se štejejo zavarovanci, pri katerih je možnost premikanja zmanjšana za 70 odstotkov.

7. Za uveljavljanje varstvenega dodatka bo določen nov cenzus, nekateri upokojenci pa bodo upraviče-

ni, da se jim glede na pokojninsko dobo prizna varstveni dodatek v višjem odstotku. Novi varstveni dodatek se bo priznal na zahtevo zavarovanca, sedanji uživalci varstvenega dodatka pa bodo pozvani, da v določenem roku predložijo dokazila za pravico do varstvenega dodatka.

8. Zavarovancem, ki so v šestih mesecih po prekinitvi delovnega razmerja ali pa v šestih mesecih po vrnitvi iz tujine v SR Slovenijo postali člani kmečke delovne zadruga in pa zavarovancem, ki so postali člani take zadruga po demobilizaciji ali po odslužitvi kadrovskega roka ali končani strokovni usposobitvi, se šteje v pokojninsko dobo čas, ko so od 15. 5. 1945 do 31. 12. 1959 delali v zadrugi, če jim je bil to glavni poklic in če bodo v šestih mesecih po uveljavitvi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju stopili v delovno razmerje z organizacijo združenega dela ali se v tem roku prijavi službi za zaposlovanje. Ob enakih pogojih se šteje ta čas v posebno dobo za družinsko pokojnino, če je zavarovanec umrl pred potekom šestih mesecev po uveljavitvi zakona o pokojninskem zavarovanju.

9. Zavarovanec, ki je v delovnem razmerju in ki je opravljal samostojno dejavnost, gostinca ali prevoznika, lahko dokupi čas opravljanja samostojne dejavnosti pred vključitvijo v organizacijo združenega dela. Skupnost bo določila pogoje in roke za dokup teh obdobij in način plačila ter višino prispevka za takšne dokupe.

10. Kmet-kooperant, ki se zavaruje po predpisih o pokojninskem zavarovanju delavcev, bo lahko dokupil prejšnjo dobo kmetijske dejavnosti ob vplačilu prispevka, ki ga bo določila skupnost.

V. Glede izplačevanja pokojnine med zaposlitvijo oziroma opravljanjem samostojne poklicne dejavnosti se bodo uporabljali do 31. marca 1973 dosedanji predpisi.

Določbe 23. člena republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se bodo uporabljale šele od 1. aprila 1973, še prej pa se bo z družbenim dogovorom določil način zmanjševanja pokojnini.

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije

11. s Švico (velja od 1. marca 1964),
12. z Avstrijo (velja od 1. januarja 1967),

13. s Švedsko (velja od 1. julija 1969),

14. z Zvezno republiko Nemčijo (velja od 1. septembra 1969).

Poseben tip sporazumov o socialni varnosti so takoimenovani sporazumi o prevzemu dajatev iz socialnega zavarovanja, s katerimi prevzame vsaka od držav podpisnic v svoje breme vse pričakovane in dospele pravice svojih državljanov iz zavarovanja druge države podpisnice (in sicer proti določeni denarni odškodnini ali brez odškodnine). Takšni sporazumi so bili do sedaj doseženi z Zvezno republiko Nemčijo, DDR, Avstrijo, Madžarsko, Bolgarijo in delno s ČSSR, pri čemer je dan, s katerim se prevzamejo pravice iz socialnega zavarovanja, večinoma 1. 1. 1956, z izjemo DDR, kjer je ta dan 15. 5. 1945.

Temeljne značilnosti dvostranskih konvencij

Temeljne značilnosti vseh dvostranskih konvencij o socialni varnosti so naslednje:

1. Državljeni ene od držav podpisnic, ki so zaposleni in zavarovani na območju druge države podpisnice, so izenačeni v pravicah in dolžnostih z državljani tiste druge države podpisnice na področju socialne varnosti.

2. Za pridobitev pravic iz obstoječega sporazuma o socialni varnosti se seštevajo, kadar je to potrebno, obdobja zavarovanja, prebita v obeh državah podpisnicah.

3. Ker predstavljata v smislu določb konvencij ozemlji obeh držav podpisnic enotni pravni teritorij, kar se tiče socialne varnosti, so po določbah skoraj vseh konvencij, ki jih je sklenila Jugoslavija (izjemi sta v glavnem Švica in Švedska), zavarovane tudi družine, ki ostanejo v matični državi, kakor tudi sami delavci sicer zaposleni v drugi državi podpisnici v času, ko se mudijo v svoji matični državi (na dopustu, obisku ali sicer zasebnem opravku).

4. Pridobljene dajatve iz socialnega zavarovanja ene države se lahko izplačujejo prosto v drugo državo-podpisnico, če gre za državljana te druge države-podpisnice. Če gre za državljana prve države-podpisnice, ki je priznala dajatev, upravičenec pa živi v drugi državi-podpisnici, je izplačevanje dajatev pridržano pro-

Konvencije o socialni varnosti

Splošno

Velika je aktivnost Jugoslavije na področju mednarodne socialne varnosti, saj je Jugoslavija podpisnica skoraj vseh večstranskih (multilateralnih) konvencij o socialni varnosti Mednarodne organizacije dela. Med temi je najvažnejša konvencija o minimalnih normah socialnega zavarovanja, ki predpisuje minimum pravic iz socialnega zavarovanja za države podpisnice in torej tudi njihovo obveznost, da vnesejo vsaj ta minimum v svojo interno zakonodajo.

Poleg teh mnogostranskih konvencij je Jugoslavija po drugi svetovni vojni sklenila tudi že 14 dvostranskih (recipročnih) konvencij o socialni varnosti, od katerih datira prva (s Francijo) že iz leta 1950, zadnji dve (z Zvezno republiko Nemčijo in Švedsko) pa iz leta 1968. V novjšem času se vodijo razgovori za sklenitev takšnih konvencij še z Norveško, Dansko in DDR, v tem ko s čezmorskimi državami Jugoslavija — kljub prizadevanjem — ni uspela

skleniti še nobene konvencije o socialni varnosti.

Sklenjene konvencije si časovno sledijo takole:

1. s Francijo (velja od 1. aprila 1951, s spremembami od 1. februarja 1967),

2. z Luksemburgom (velja od 1. junija 1956, s spremembami od 28. maja 1970),

3. z Belgijo (velja od 1. oktobra 1956, s spremembami od 18. marca 1968),

4. s Holandijo (velja od 1. aprila 1957),

5. s ČSSR (velja od 1. decembra 1957),

6. z Madžarsko (velja od 1. julija 1958),

7. z Bolgarijo (velja od 1. septembra 1958),

8. z Veliko Britanijo (velja od 1. septembra 1958),

9. s Poljsko (velja od 1. januarja 1959),

10. z Italijo (velja od 1. januarja 1961),

sti oceni (diskreciji) prve, to je matične države.

5. Postopek za priznavanje dajatev iz konvencij se odvija v sodelovanju med pristojnimi organi obeh držav, in sicer v uradnih jezikih obeh držav, brez sicer predpisanih taks, ovetovitev, prevodov in podobno. Zahteva, pritožba, tožba ali druga vloga, vložena v eni od držav-podpisnic, se smatra, kakor da je isti čas vložena v drugi državi-podpisnici.

6. Skoraj vse konvencije, ki jih je sklenila Jugoslavija o socialni varnosti, obsegajo poleg panog socialnega zavarovanja (zdravstveno, invalidsko, pokojninsko in nezgodno zavarovanje) tudi ureditev družinskih (predvsem otroških) dodatkov ter pravice za primer brezposelnosti. Iz-

jemi sta — kakor rečeno — konvenciji s Švico in Švedsko, ki ne obsegata panoge zdravstvenega zavarovanja ter otroških dodatkov (razen Švice, ki obsega otroške dodatke kmetijskih delavcev).

7. Večina konvencij je zgrajena na načelu zavarovanja, to se pravi, da sega zavarovanje, v katerem je zavarovan delavec ene države, tudi na območje druge države-podpisnice. Manjša skupina držav (Velika Britanija in vse vzhodnoevropske države) pa ima z Jugoslavijo sklenjene sporazume o socialni varnosti na načelu teritorialnosti, kar se pravi, da nosi riziko zavarovanega primera vedno tista država, katere območju se zavarovani primer (bolezen, smrt itd.) pripeti.

zdravnik lahko določi tudi večjo količino.

Dajanje krvi ni le humano dejanje, pač pa je v vsakem primeru koristno tudi za krvodajalca, saj je vsakokrat s strani zdravnika dobro pregledan, kar pa je končno tudi v interesu slehernega človeka.

KAJ JE VREDNOSTNA ANALIZA?

Na to vprašanje bi lahko odgovorili takole: Vrednostna analiza je sistematično kreativno delo, katerega namen je, da zmanjša stroške posameznih proizvodov — za vsako njihovo funkcijo posebej in za vse funkcije skupaj — na minimum, ne da bi trpela kvaliteta proizvodov. Zato je njen namen:

1. proučiti glavne in stranske funkcije posameznih proizvodov in ugotoviti ali so stroški za njihovo izdelavo v dopustnem sorazmerju;

2. zasnovati in konstruirati proizvod tako, da bo izpolnitev posameznih funkcij potrebno čim manj materiala in delovnega časa;

3. določati optimalne tolerance izdelave;

4. zagotoviti čim manjše eksplozijske in vzdrževalne stroške proizvoda;

5. uporabljati čim cenejše materiale, ki še popolnoma zadostujejo za zahtevano kvaliteto;

6. proučevati in odrediti čim cenejše delovne — tehnološke postopke;

7. preučevati najcenejšo varianto: — ali bomo sestavni del izdelali sami

— ali bomo poverili izdelavo sestavnega dela specializiranemu in boljše opremljenemu kooperantu

— ali bomo prilagodili projekt tako, da bomo uporabili standardni sestavni del, ki je na razpolago v trgovini.

Francoski uvoz premoga

Francija je v preteklem letu omejila uvoz premoga za 9,8% na 15,2 milijona ton, kar je najnižja raven v zadnjih 20 letih. Znižanje uvoza je povzročilo 17-odstotno znižanje poroštne za gospodinjstvo in 19-odstotno znižanje uporabe premoga Elektricité de France.

Nekaj o krvodajalstvu

Krvodajalci so lahko zdrave osebe obeh spolov v starosti od 18—65 let. Vsakega občana je treba zdravstveno pregledati. Namen tega pregleda je dvojen:

1. da se zavaruje darovalec; ki sme dati samo oseba, ki jo zdravnik spozna za zdravo;

2. varstvo prejemnika krvi, ker vemo, da se nekatere bolezni lahko prenesejo na prejemnika s krvjo osebe, ki je to bolezen prebolela in je ob odvzemu zdrava.

Vsakemu krvodajalcu določijo vrednost krvne barvine (hemoglobina). Določanje je preprosto: iz prsta vzamejo kapljo krvi in določijo odstotek hemoglobina. Ta odstotek je lahko znižan zaradi različnih vzrokov (krvavitve, nepravilna prehrana, različna obolenja). Oseba, pri kateri so našli nižjo vrednost hemoglobina, začasno ne more dati krvi.

Poleg tega krvodajalcu določijo še krvno skupino A, B, O in AB na ploščici, ki je le orientacijska. To omenjamo zato, ker krvodajalci pogosto želijo, da se jim tako določena krvna skupina takoj vpiše v krvodajalsko izkaznico. Rezultat krvne skupine A, B, O in AB se lahko izda šele, ko se krvna skupina določi še po zanesljivejši metodi v epruvetah.

Določijo še sedimentacijo krvi. S sedimentacijo ugotavljamo hitrost, s katero se rdeče krvničke usedajo. Povišano sedimentacijo najdejo pri različnih boleznih (pri akutnih in

kroničnih infekcijah, težji slabokrvnosti) in tudi v fizioloških stanjih (nosečnost, po običajnih obrokih hrane, ki vsebuje veliko beljakovin).

Po opravljenih laboratorijskih preiskavah pregleda krvodajalca še zdravnik. Važno je, da krvodajalec da zanesljive podatke o prebolelih boleznih oziroma dotedanjih operacijah. Zdravnika posebej zanima, če je krvodajalec prebolel nalezljivo tuberkulozo, zlatenico ali malarijo. Po nekaterih boleznih pa lahko šele po določenem časovnem presledku vzamejo kri za izdelavo krvnih preparatov, ki so za zdravljenje zelo dragoceni (gama globulin, albumin).

Krvodajalci ne morejo biti osebe, ki so bolne za boleznimi kot na primer tuberkuloza, ledvične bolezni, maligna obolenja, sladkorna bolezen, srčne bolezni itd.

Zdravnik odkloni za določen čas osebe, ki so bolne za akutnimi nalezljivimi boleznimi, akutnimi obolenji grla, pljuč, kože in tako naprej. Osebam, ki so bile cepljene, odvzamejo kri po določenem času. Ženam, ki so noseče, krvi ne odvzamejo.

Dalje zdravnik vsakemu krvodajalcu posluša srce, mu izmeri krvni pritisk in po potrebi opravi še druge preiskave.

Ko zdravnik ugotovi, da je prijavljena oseba sposobna dati kri, določi odvzemno količino.

Krvodajalec lahko naenkrat da do 500 ml krvi. Pri nas krvodajalcem običajno odvzamejo 300 ml, vendar pa

Humor in anekdote

Ko je bil v trboveljski bolnišnici zaposlen še dr. Germ Radoš, je vprašala zanj v ambulanti neka mlajša tovarišica. Ker pa se ji je zdelo ime Germ staro in neprimer-no, je vprašala: »Kje pa bi dobila dr. Kvasa?«

Predvojni rudniški zunanji obrat je vodil že zdavnaj umrli, a še nepozabljeni, obratovodja Vidra. Izredno je skrbel za red in čistočo v rudniških stanovanjskih kolonijah. Hodil je vedno s palico. Če je prišel v kolonijo in našel na dvorišču papir, ga je nataknil na konico palice in ga kazal od vrat do vrat z opozorilom, da se kaj takega ne zgodi več. Če je moral kakšne stanovalce dvakrat opomniti zaradi nečistoče, je lahko računala stranka s tem, da se bo morala zagovarjati. Ko je nekoč stopil v kuhinjo, kjer je bilo precej otrok, je bil najmlajši ves podelan in po kuhinji vse namazano. Gospodinja se ustrašila in postala vsa rdeča, vendar se je znašla in dejala: »Oprostite gospod Vidra, da imam tako svinjarijo, veste, tamali ima drisko in serje kot vidra.«

Rudar Jože Antolič je bil velik humorist. »Kamerad« ga vpraša: »Jože, kje si že ti doma?« »Kaj vprašuješ hovdre, prmoj ameni diši, te bom z leseno ručiči po buči, da boš vipav.« »Aa ja,« pravi »kamerad.« »Prlek si, kaj ne?«

Glasilno SREČNO izdaja podjetje Zasavski premogovniki - Trbovlje, pošta 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12.

Izhaja vsaka dva meseca.

Glasilno ureja uredniški odbor: Kohne Emil, dipl. inž. rud., Kovač Vilko, Lenarčič Tine, Malovrh Metod, dipl. inž. rud., Oberžan Janez, Pikš Anton, Šum Anton, Šuštar Miro.

Tehniški urednik: Lenarčič Tine. Odgovorni urednik: Kohne Emil, dipl. inž. rud.

Naklada: 3000 izvodov. Za člane delovne skupnosti ZPT je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Tisk: Grafično embalažno podjetje TIKa, Trbovlje.

Antolič pošlje gledat sodelavca, če stoji »dom«, ki so ga včasih delali pri mokrem zalivanju v jami. Kamerad, bil je novinec, je prišel nazaj na »ort« in dejal Antoliču: »Kakšen dom, saj smo v jami, jaz pa stanujem v ‚puršenhaušu‘.«

Hajnč je stanoval v stari Glažuti, »šiht« pa je imel zjutraj. Ko je šel zgodaj zjutraj po dolgih stopnicah na delo v jamo, mu je priletela pručka v hrbet. Mimo je prišel znanec, prav tako rudar, ki je šel na delo in vprašal Hajnča: »Kaj pa je danes pri vas?« »Oh, nič hudega,« pravi Hajnč, »belimo, pa žena umika ‚ajnrihten-go‘.«

Francelj je bil dober in priden rudar. O tem ne more nihče ničesar reči, kajti o njem kroži še vedno nekaj šal.

Ko je »cimpral« v »holeštrekni«, mu je dejal nadzornik, naj postavlja močne »štemplne«. In res je postavljaj tako debele, kot je pozneje sam dejal, da je samo iz pina naložil pet vozičkov premoga (kaj je pin, ve vsak knap).

No, in ko je nekoč nakladal premog na številki, kjer se je zelo mudilo, je tako hitel, da se mu je odlomila lopata »pikas«. Pri svoji vnemi tega še opazil ni, zato je s samim toporiščem naložil še tri vozičke premoga.

Tudi za poškodbe, ki jih je dobil pri delu, se ni nič zmenil, tako kot se dandanes, ko gredo nekateri za vsako prasko k zdravniku. Nekoč mu je padel velik kos premoga na nogo, pa se še zmenil ni zato. Šele čez teden dni, ko je z nogo porinil »beksł« na progi v pravo smer, se mu je sto palo obrnilo nazaj. »Tud hudič,« je zaklel, zdaj bom moral pa še k »doh-tarju«.

Včasih za otroke ni bila taka stiska kot sedaj. Precej družin je imelo deset, dvanajst pa tudi več otrok. Rekord je gotovo imela hiša na Tereziji (Kolonija 1. maja), kjer je imelo 18 družin 118 otrok. Povprečno je bilo v takih hišah od 60 do 80 otrok. Toda to je bilo pred petdesetimi leti. Kljub stanovanjski stiski in drugim težavam, pa so se večinoma vsi družinski člani med seboj lepo razumeli.

Mladinski klub

Že dalj časa se v Trbovljah kaže potreba po mladinskem klubu. Predsedstvo občinske konference ZMS Trbovlje si je v tem mandatnem obdobju na različne načine prizadevalo dobiti potrebne prostore in finančna sredstva za ureditev in delovanje kluba. Končno nam je uspelo dobiti prostore v bivšem gostinskem lokalu TVD Partizana. Sedaj, ko imamo prostore, se je zataknilo pri finančnih sredstvih. Ta smo skušali zbrati na najrazličnejše načine, vendar smo zbrali le 2.500,00 din, kar pa ne zadostuje. Zato je predsedstvo občinske konference ZMS na svoji 20. seji sklenilo, da poskusi zbrati denar z neke vrste prostovoljnimi prispevki.

Vsak mladinec v delovni organizaciji in šoli naj bi v obliki enkratnega prispevka dal določena denarna sredstva.

Občinska organizacija oz. vodstvo občinske organizacije ZMS se zaveda, da s to akcijo ne bo moglo zbrati dovolj finančnih sredstev, vendar bo potem lažje zahtevalo sredstva tudi od drugih, ker bomo mladi s to akcijo pokazali, da se tudi sami trudimo za ustanovitev mladinskega kluba.

Višina enkratnega prispevka za mlade v delovni organizaciji naj bi bila 10.— din, za šolsko mladino pa 5.— din.

Občinska organizacija ZMS Trbovlje, se zato obrača na vse mlade pri ZPT in jih prosi, da ji pri izvedbi te akcije po svojih močeh pomagamo.

Na zadnji seji sekretariata mladinskega aktiva ZPT smo sekretariat seznanili s to akcijo. Tako bomo prostovoljne prispevke zbirali sredi marca t. l., ob izplačilu osebnih dohodkov.

Vsi mladi čutimo pomanjkanje nekega prostora v katerem bi se lahko zbirali, zato nam ne sme biti težko nekaj žrtvovati za naš klub.

Majda Brinovec